

Rodnicul dialog dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov

(comentarii in pag. 2-3)

ANUL XXIX - Nr. 24 (1305) 12 Iunie 1980

Flacăra

Săptăminal editat de Frontul Democratiei și Unității Socialiste

**Un fapt grăitor pentru
nivelul de azi al industriei
noastre socialiste**

ROBOTUL la primul schimb în uzină!

Pe Dealul Cotrocenilor, la Intreprinderea de motoare electrice București, I.M.E.B., în hala 131, s-a întors o nouă filă în istoria industriei românești, marcând poate începutul unui nou capitol. Fotografii care însoțesc articolul de față, la prima vedere, nu au nimic ieșit din comun: o hală obișnuită, mașini obișnuite, muncitori obișnuți în halatele lor de lucru. Șeful de echipă, turnătorul Dumitru Ionită, și tovarășii săi veniseră în acea zi, ca și în altele, la munca lor grea: turnarea sub presiune. Mașina care execută operațiunile respective, numeroase și dificile, apare, de asemenea, în fotografie: este și ea o mașină obișnuită, ba chiar destul de uzată, având caracteristici comune și cu alte utilaje din turnătoriile din țară. Și totuși, în acea zi s-a întâmplat ceva: pentru prima oară la noi un utilaj în condiții absolute normale de funcționare a fost manevrat cu succes de un robot industrial, acționând într-un sistem tehnologic complex. Cu alte cuvinte, la I.M.E.B. un robot a lucrat, în sensul cel mai literal și mai absolut al cuvântului, pe post de muncitor. Contextul larg și generos, este cel trasat de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea al partidului: „...extinderea mecanizării și automatizării, realizarea de linii complet automatizate, indeosebi în turnătorii, forje, secții de tratamente termice și alte sectoare cu muncă grea, folosirea mașinilor-agregat multifuncționale, a roboților industriali și microprocesoarelor”. Industria noastră socialistă, ale cărei temelii au fost puse de actul istoric al naționalizării

(Continuare în pagina 8)

LIONEL NIȚESCU ■

„Ne-au îndemnat dorirea patriei strămoșești, iară mai virtos lacrămile tului de obște ce nu incontinesc a ajunge încă de o sută de ani încoace, amarul ce inimile și sufletele impietrite poate suferi — cu de-a dînsul ne-au silit la aceasta; sau să pierim sau să dobîndim dreptățile strămoșești“.

TUDOR VLADIMIRESCU

(dintr-o proclamație dată în orașul Slatina)

În pagina 7:

Un om al revoluției

de DAN BERINDEI

Mult e dulce

Nici în crăpatul stelelor

Născut din dorul arborilor, din chemări de izvoare, din deschiderea lunii în flori de nufăr, din boarea de aur magic a Moldovei, Eminescu e numele unei țări și-al unui neam. El a dat limbii române ființă și destin de nemurire, înobilind-o cu lumină de geniu, cu trestii pline de cîntec, cu vis fericit, cu dezmiardări de aprilie, cu mare sub fereastră. Noi sintem patimă clădită pe cuvintele lui, și fiecare cuvînt al lui e o vatră de jăratec, lingă care se-ngîină povești și doine, ghicitori, eresuri. Eminescu este fulgerul rotund al României trecînd prin glasul vechilor păduri, e partea cea mai înaltă a istoriei. Cu el începe și urcă munții lumii credința noastră în pămîntul ce-l iubim. El a sădit eternitatea cu tei și cu plopi, cu seri încărcate de liniște lungă, ne-a împodobit dragostea cu soapte ce fac stelele să coboare vrăjite pînă în dreptul timpelor și ne-a schimbat gîndurile în pasăre care bea lună și se leagănă mereu numai în pinze de apă vie.

Ziua nașterii lui Eminescu nu-și va usca niciodată clipele, iar frunzele ei vor suna în răsăritul tuturor generațiilor, vestind că din noianul uitării se desprinde mereu un zeu, încins cu o haină de umbre și raze ca să ne colinde sufletul cu primăveri și cu taine.

Și noaptea stingerii lui nu se va întîmpla nici în crăpatul stelelor...

A fost odată ca-n povești

A fost ca niciodată...

FĂNUȘ NEAGU ■

Sub zodia
civilizației socialiste

Calea Rahovei, istorie și transfigurare

Un reportaj tulburător al devenirii uneia dintre cele mai vechi artere ale Bucureștilor... O secțiune în viața marelui oraș, pentru care devenirea, cu tot ce implică acest cuvînt limpede, se dovedește rațiune de a fi, modalitate de a întîmpina viitorul... Un poem al puterii de a dura a unei vetre de oameni... (pag. 12-13)

Cîntarea României

„Cocoșul de Hurez“ și foamea noastră de artă adevărată

22 de centre ceramice, reprezentînd toate provinciile țării, cu principalele vetre vii ale artei lutului, reprezentate la rîndu-le prin aproape 100 de meșteri, și-au dat întîlnire, în pragul acestui iunie, la a X-a ediție a celebrului tirg-concurs „Cocoșul de Hurez”, desfășurat în capitala ceramicii românești. Am asistat aici, ca și la precedentele ediții (dar cu un plus de forță și de expresivitate, dat de însăși largă participare a meșterilor, cea mai largă din istoria țirgului), la un autentic și vast spectacol al artei ceramicii la români, avîndu-i ca protagoniști pe ei, pe cei 100 de meșteri mari, și avîndu-i ca spectatori pe mii și mii de vizitatori-pelerini, iubitori ai acestei arte, colecționari sau numai curioși, care, printr-o firească și binevenită convulsie a sentimentelor, s-au prezentat, în număr mai mare ca nicio-

(Continuare în pagina 16)

ILIE PURCARU ■

Reportaj din carlinga unui supersonic

Ne ridicăm privirile adeseori în înaltul cerului pentru a privi silueta zveltă a aparatelor noastre de zbor. Forță, suplețe și cutezanță, iată ce se degajă din zborul strălucitor al aripilor românești străjuind înălțimile. Drumul aeronauticii este scurt dar spectaculos. La începuturile sale, pentru întreaga lume, stau numele lui Traian Vuia și Aurel Vlaicu. Așa a fost să fie, ca din neamul acesta de truditori ai pămînt-

tului să apară constructori, piloți, minți îndrăznețe care să ridice aripile omenirii însetate de zbor.

Piloții români sînt prețuiți pretutindeni, pentru că puțin țări ale lumii au oameni cu asemenea calitate. Am avut și avem aviatori destoinici, care s-au acoperit de

(Continuare în pagina 4)

ADI CUSIN ■

Ruzici, prima în Marele Premiu F.I.L.T.

Sigur că ne-a părut rău, ca români și ca iubitori de tenis, că Virginia Ruzici n-a izbutit s-o întrecă pe Chris Evert în finala de simplu femei a internaționalelor Franței. A trebuit să recunoaștem, cu sportivitate, că americanca a jucat mai bine, prinziind o formă de vir. Numai că pătrunderea campioanei noastre pînă în ultima fază a turneului de la Roland Garros, la care și-a dat întîlnire întreaga elită a tenisului mondial, ne-a prilejuit o deosebită satisfacție. Cu punctele acumulate acolo, Virginia a urcat pe primul loc în clasamentul feminin al Marelui Premiu F.I.L.T., ca o dovadă de necontestat a valorii sale de excepție, a locului pe care-l ocupă în rîndul celor mai redutabile jucătoare din lume.

Urmează „proba de foc” de la Wimbledon, singurul court pe care Ilie Năstase n-a cîștigat la simplu niciodată. Să-i ținem Virginiei pumnii strînși!

I. OVIDIU ■

Rodnicul dialog dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov

Puternic impuls dezvoltării multilaterale a relațiilor româno-bulgare

La sosirea delegației de partid și de stat a Republicii Populare Bulgaria

Se vizitează Facultatea de mecanică a Institutului politehnic din Cluj-Napoca

În timpul convorbirilor oficiale

„Doresc să exprim deplina satisfacție pentru rezultatele fructuoase ale convorbirilor ce le-am avut în aceste zile, și care marchează un nou și important moment în evoluția mereu ascendentă a raporturilor pe tărîm politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de activitate, dintre România și Bulgaria“.

Îată cum caracteriza tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele României, de la înalta tribună a marului miting al prieteniei româno-bulgare, rezultatele vizitei oficiale a delegației de partid și de stat a Republicii Populare Bulgaria, în frunte cu tovarășul Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria, eveniment cu ample semnificații, la care revista „Flacăra” s-a referit și în numărul trecut.

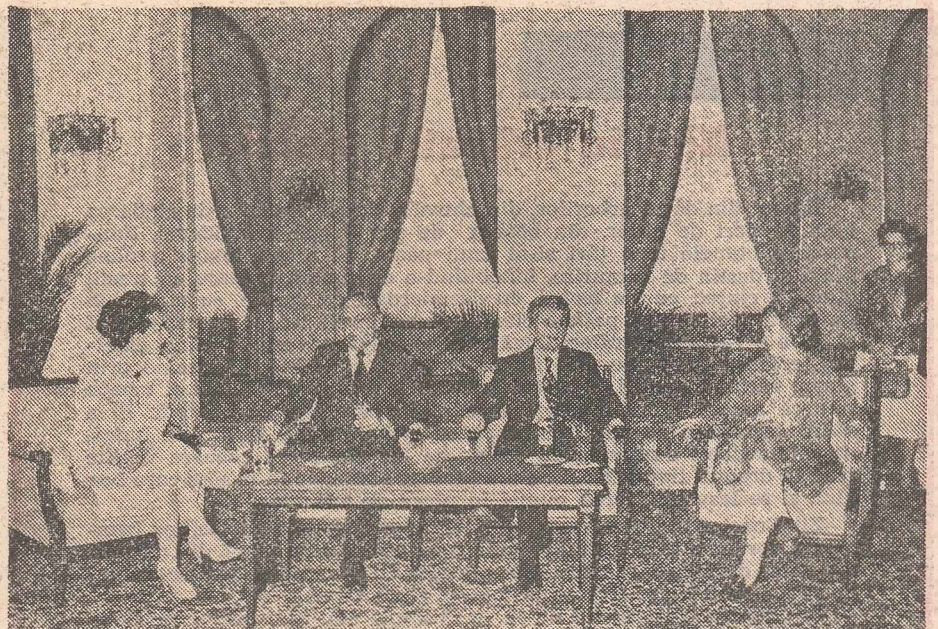
Intregul nostru popor care, prin intermediul presei și al radioteleviziunii, a avut prilejul să urmărească îndeaproape toate etapele noului dialog la nivel înalt româno-bulgar, împărtășește pe deplin această apreciere și este ferm convins că înțelegerile convenite, documentele ce au fost semnate se vor înscrie ca un important moment în dezvoltarea pe o treaptă calitativ nouă a relațiilor româno-bulgare, a prieteniei și colaborării multilaterale dintre țările, popoarele și partidele noastre.

Dar, să vedem ce a caracterizat această nouă întâlnire — a doua din acest an, de astă dată pe pământul României — dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov. Am reține mai întâi complexitatea vizitei, atât ca traseu, cit și ca problematică. Primirea deosebit de caldă și de cordială rezervată înalților oaspeți pe tot parcursul vizitei de oamnenii muncii din municipiile București și Cluj-Napoca, unde au fost oaspeți ai unor obiective economice și instituții social-culturale, precum și din Sinaia, unde s-au purtat câteva runde de convorbiri, exprimă elocvent sentimentele de sinceră prietenie și stimă pe care și le nutresc reciproc poporul român și poporul bulgar, conducătorii de partid și de stat ai celor două țări socialiste. Se impune, de asemenea, subliniată vastitatea problemelor abordate în cadrul convorbirilor, care s-au desfășurat într-o atmosferă cordială, de încredere, înțelegere, prietenie și stimă reciprocă. Desigur, o atenție imoortantă a fost acordată relațiilor bilaterale, evidențindu-se faptul că raporturile dintre partidele, țările și popoarele noastre se desfășoară fructuos, pe multiple planuri, pe baza principiilor egalității în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, intrajutorării tovarășești și solidarității internaționale, reprezentînd un adevărat model de relații noi între state, de conlucrare între țări vecine și prietene. Aceste raporturi beneficiază de traică bază politico-juridică: Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală, reînnoit în 1970, și „Declarația privind continuarea întăririi a prieteniei frățești și aprofundarea colaborării dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Bulgar, dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Bulgaria”, semnată în 1977, la cel mai înalt nivel. Dar, relațiile bilaterale beneficiază de numeroase înțelegeri în multiple domenii de activitate, convenite cu ocazia frecventelor întâlniri și convorbiri dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor

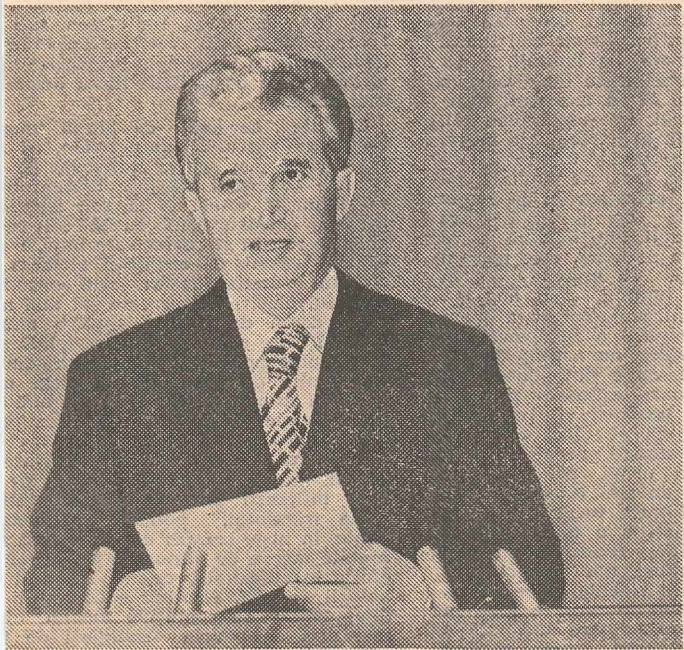
Jivkov, adevărate programe de acțiune pe termen lung, în vederea valorificării depline a posibilităților oferite de sectoarele economice și social-culturale ale celor două țări vecine și prietene, pentru progresul mai rapid al operei de construcție socialistă, pentru bunăstarea și fericirea popoarelor noastre. Așa se explică dinamismul și rodnicia raporturilor româno-bulgare, care, spre exemplu, numai în domeniul schimburilor economice, în cursul actualului cincinal, 1976—1980, a cunoscut o creștere de circa 2,2 față de cincinalul anterior. Să adăugăm la acestea creșterea continuă a ponderii produselor provenite din cooperare și a utilajelor de înaltă tehnicitate, sporirea accentuată a unor forme și modalități superioare de conlucrare, cum ar fi cooperarea și specializarea în producție în domeniul chimia, construcțiile de mașini, metalurgia, transporturile, agricultura, cercetarea științifică, tehnică etc., precum și marile obiective industriale ce urmează să fie construite prin eforturi comune — Uzina de utilaje și mașini grele Giurgiu — Ruse, Complexul hidrotehnic Turnu Măgurele — Nicopole, care au mare însemnătate pentru economiile celor două țări și contribuie la stringerea continuă a legăturilor româno-bulgare de traică prietenie. Cu ocazia acestei noi întâlniri s-a convenit urgentarea lucrărilor la aceste obiective, precum și efectuarea pregătirilor pentru realizarea, tot în comun, a unei noi hidrocentrale pe Dunăre, în zona Cernavodă și a altor obiective economice. Deci, așa cum s-a apreciat mai sus, acest nou dialog s-a încheiat cu rezultate fructuoase, deosebit de rodnice pentru ambele noastre popoare, că el a jalonat căile de dezvoltare și aprofundare continuă a relațiilor bilaterale româno-bulgare. Am remarca mai întâi documentele semnate de tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov — Declarația comună româno-bulgară și Acordul program privind direcțiile de bază ale dezvoltării colaborării economice și tehnico-științifice pînă în anul 1990, care reafirmă hotărîrea comună de a amplifica și mai mult în viitor prietenia și colaborarea dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Bulgar, dintre România și Bulgaria, dintre poporul român și bulgar, atât pe plan bilateral, cit și pe arena internațională. Acestea li se adaugă alte 14 documente (protocoale și acorduri) care asigură un cadru de lungă durată pentru extinderea și diversificarea raporturilor româno-bulgare în domeniile economic, energetic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de interes comun, întăresc și mai mult colaborarea și conlucrarea noastră, contribuind la valorificarea eficientă a bogățiilor naționale, la accelerarea dezvoltării economico-sociale a celor două țări și reprezentă, în același timp, o contribuție imoortantă la întărirea destinderii și securității, la dezvoltarea colaborării internaționale, la lupta pentru socialism și pace în Europa și în lume.

„Noi — sunea tovarășul Todor Jivkov — sintem deosebit de satisfăcuți de vizita noastră actuală în Republica Socialistă România, de rezultatele obținute, care vor ridica pe o treaptă superioară prietenia dintre țările și popoarele noastre... Noi, comunistii, ne gîndim nu numai la ziua de astăzi, dar și la cea de mîine a colaborării noastre“.

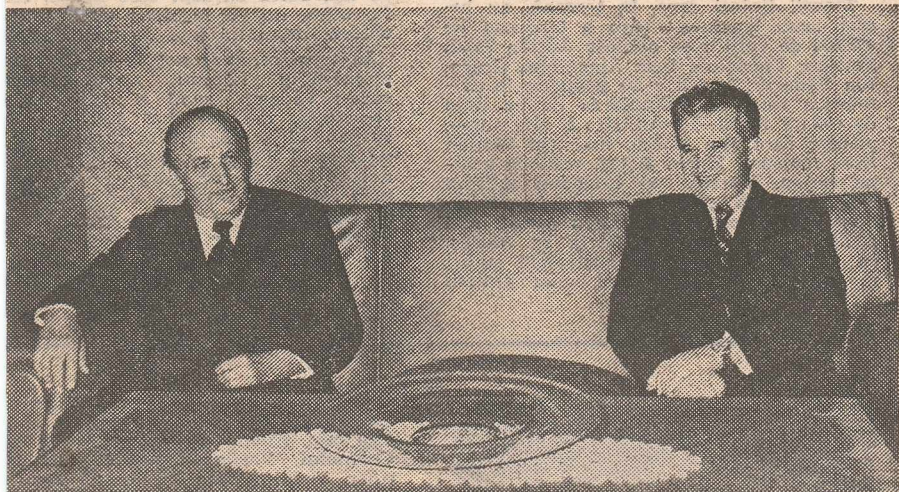
Dar, pentru a se putea concretiza această colaborare, România și Bulgaria, interesate în construirea noli societăți, sint preocupate, totodată, de sporirea

Întîlnirea la Sinaia dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov

Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov luind cuvîntul la marele miting al prieteniei româno-bulgare

Dialog prietenesc

și culturale și, deosebit, eficiente, de dezangajare militară și dezarmare. România și Bulgaria sînt ferm convinse că realizarea securității în Europa constituie una din problemele fundamentale ale păcii și destinderii în epoca noastră și consideră că trebuie făcut tot pentru realizarea acestui deziderat. Așa cum se subliniază și în Declarația comună, o bună bază pentru inițierea și desfășurarea unor acțiuni concrete menite să impulsioneze eforturile popoarelor europene pentru securitate și colaborare pe continent o constituie propunerile și inițiativele constructive, cuprinse în Declarația adoptată recent de statele socialiste participante la Tratatul de la Varșovia. Și este firesc, fiindcă crearea unui climat care să dea popoarelor din această parte a lumii garanția că se pot dezvolta liber, la adăpost de orice agresiune sau amenințare din afară, va avea, fără îndoială, repercusiuni pozitive asupra întregului climat mondial, asupra păcii și securității tuturor națiunilor lumii. Problematika internațională abordată cu acest prilej a fost deosebit de amplă. Ceea ce reține atenția este faptul că și cu acest prilej a fost confirmată hotărîrea celor două țări și state de a contribui activ și în viitor la întărirea unității țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești mondiale, de a-și aduce o contribuție esențială la lucrările apropiatei sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaționale, la soluționarea tuturor focarelor de conflicte și încordare, care mai există pe diferitele meridiane ale globului, pe calea tratativelor, prin mijloace pașnice, precizîndu-și poziția față de stările tensionale din Orientul Mijlociu, Africa și Asia de sud-est.

Se cuvin menționate, în încheiere, pentru a completa imaginea complexității acestor vizite, și alte momente deosebit de importante, ca inaugurarea expoziției „Realizările economiei naționale a R. P. Bulgaria”, precum și mitingul prieteniei româno-bulgare, adevărată manifestare a voinței neclintite a celor două țări, țări și popoare de a dezvolta și aprofunda continuu prietenia tradițională, colaborarea în toate domeniile, conlucrarea strînsă în viața internațională, spre binele poporului român și poporului bulgar, în interesul cauzei socialismului, securității și păcii în Europa și în lume.

GHEORGHE SPRINȚEROIU ■

Primiri la tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

Continuînd șirul contactelor cu reprezentanți de peste hotare ai vieții politice, în scopul întăririi păcii și colaborării cu toate țările și popoarele, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit la începutul săptămîinii pe Stane Dolan, membru al Prezidiului Uniunii Comunistilor din Iugoslavia, pe Jean François-Poncet, ministrul afacerilor externe al Franței, și pe Agha Shahi, ministrul afacerilor externe al Republicii Islamice Pakistan, care ne-au vizitat țara.

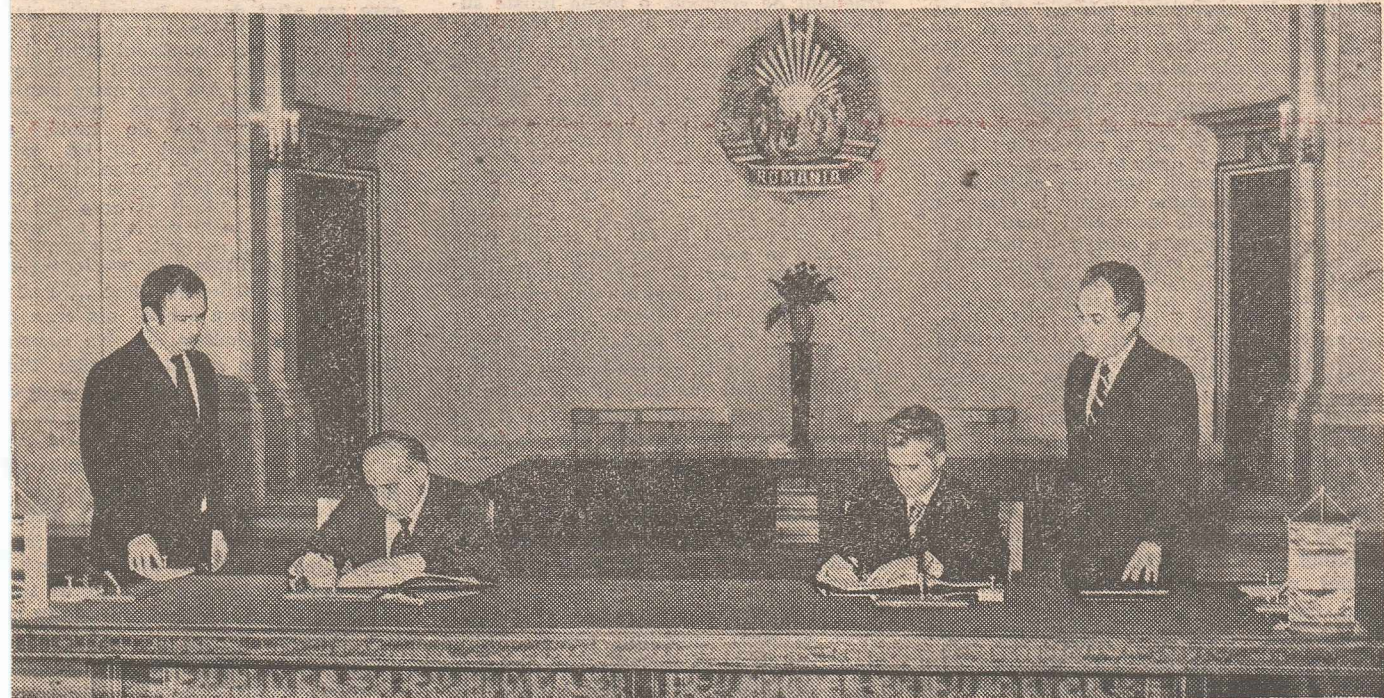
Transmițînd președintelui Nicolae Ceaușescu un cald mesaj de prietenie și cele mai calde urări din partea președintelui Republicii Franceze, Valéry Giscard d'Estaing, Jean François-Poncet a subliniat că șeful statului francez așteaptă cu mare plăcere apropiata vizită oficială a președintelui României în Franța, pentru a continua schimbul rodnic de păreri avut în martie 1979 la București, în vederea amplificării și aprofundării colaborării multilaterale dintre cele două țări și popoare. După ce a mulțumit și a transmis președintelui francez salutul său prietenesc și cele mai bune urări, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat, la rîndul său, că așteaptă cu bucurie vizita pe care urmează să o facă în Franța și și-a exprimat convingerea că noua întîlnire și convorbirile pe care le va purta cu președintele Valéry Giscard d'Estaing vor impulsiona și mai puternic conlucrarea fructuoasă româno-franceză, în folosul și spre binele ambelor țări și popoare, al cauzei păcii și securității, cooperării și înțelegerii în Europa și în întreaga lume.

În cursul întrevederii cu Agha Shahi, oaspetele pakistanez a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu un salut de prietenie din partea președintelui Republicii Islamice Pakistan, generalul Mohammad Zia-Ul-Haq. Șeful statului român a mulțumit și a rugat să se transmită generalului Mohammad Zia-Ul-Haq un salut cordial și cele mai bune urări. Apreciîndu-se cu satisfacție dezvoltarea continuă a relațiilor de prietenie și cooperare pe multiple planuri dintre România și Pakistan, precum și conlucrarea rodnică dintre cele două țări pe plan internațional, s-a exprimat dorința de a adînci și diversifica în continuare aceste raporturi în interesul ambelor țări, al cauzei păcii și colaborării internaționale.

Întrevederile au prilejuit și abordarea unor probleme actuale ale vieții internaționale. În acest cadru, a fost exprimată îngrijorarea față de accentuarea tensiunii pe arena mondială și s-a apreciat că este necesar ca statele să acționeze mai intens pentru oprirea încordării și agravării climatului politic mondial, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, bazată pe respectarea strictă în relațiile dintre state a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forță, pe dreptul fiecăruia de a-și hotărî singur soarta, fără nici un amestec din afară. Întrucît pe continentul european are loc o continuă soorie a efectivelor militare și a armamentelor, se acumulează în proporții tot mai ample mijloace de distrugere în masă, inclusiv nucleare, creîndu-se un focar pentru un nou război mondial, problema înfăptuirii securității și colaborării în Europa i s-a acordat o atenție deosebită. În acest context, s-a considerat că se impune intensificarea eforturilor și a acțiunilor concrete în vederea bunei pregătiri a reuniunii de la Madrid. A fost relevat faptul că interesele păcii și securității internaționale reclamă soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a oricăror probleme litigioase dintre state, a stărilor conflictuale din diferite zone ale lumii. În acest sens s-a evidențiat necesitatea de a se acționa pentru a se ajunge la o soluționare pe cale politică a situației din Afganistan. S-a subliniat, de asemenea, necesitatea de a se acționa în vederea lichidării fenomenului subdezvoltării, pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale.

Întrevederea cu oaspetele iugoslav a prilejuit, între Uniunea Comunistilor din Iugoslavia și tovarășul Nicolae Ceaușescu, un călduros schimb de saluturi și urări de noi succese poporului român și popoarelor iugoslave. În cadrul întrevederii s-au evocat cu satisfacție bunele raporturi de prietenie și colaborare dintre țările, partidele și popoarele noastre; care se dezvoltă continuu, în spiritul întîlnirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito, subliniîndu-se premisele favorabile pentru promovarea tot mai intensă, la un nivel superior, a colaborării multilaterale româno-iugoslave. S-a exprimat convingerea că aprofundarea continuă a legăturilor româno-iugoslave este în folosul țărilor și popoarelor noastre, în interesul cauzei generale a păcii și socialismului.

ION CODRU ■

Ceremonia semnării documentelor oficiale

Eroi sînt încă

Intr-un mai vechi reportaj i-am numit „alpinisti lumini”. I-am numit așa, scriam atunci, nu doar de dragul unui epitet ornant, ci pentru că performanța de altitudine pe care ei, acești cătărători neobișnuiți, o fixează pe cerul patriei are ca rezultat țignirea luminii. Ei, electricienii liniilor, fâurarii și supraveghetorii drumurilor aeriene pe care curge lumina, drumuri ce înfășoară ca o cunună fruntea pămîntului românesc, sînt, scriam, niște oameni pe care de obicei nu-i vezi, spectaculoasa lor muncă desfășurându-se fără martori, fiindcă drumurile aeriene ale luminii nu coincid cu drumurile noastre, ale terestrilor. Stilpii electrici plantați de ei se ivesc unde nu te aștepti, pe piscuri înzăpezite, pe tărîmuri pustii de ape, în tăcerea cîmpurilor sau în viațel codrilor, comentînd muzical, prin portativele firelor, reliefulurile cele mai izolate, conducînd fuga luminii spre toate zările. Melodia lor, a acestor stilpi, adică fuga muzicală a luminii, urcă și coboară pretutindeni, de la grav la acut, de la cota mării la stîncile munților, urmînd o paritură pe care ar putea-o reproduce doar o uriașă orchestră simfonică, cu interpreti răspîndiți peste tot.

Un compozitor scrie pe portativ, în dreptunghiul alb al filei de hirtie, o notă. Același semn, transpus pe coala verde a munților sau a dealurilor, notat cu un alt simbol, înseamnă un stilp de înaltă tensiune, adică un obelisc de beton și metal greu de 15—20 de tone, înalt de 50—170 de metri, care e tîrît cu tractorul prin păduri, cale de mulți kilometri, pînă pe niște coame de dealuri, sau este coborît cu cablurile pînă-n prăpăstii adînci, ori rează într-un alt fel, mai teafăr și mai funcțional ca înainte. Operația asta atît de grea, dar pînă la urmă atît de muzicală, au făcut-o recent, pe linia de 400 kV ce leagă Sibiul de Iernut, în dreptul localității Șeica Mare, un grup de alpinisti ai luminii, muncitori și spe-

cialiști ai Întreprinderii de rețele electrice și ai Grupului de șantier „Electromontaj” din Sibiu. O operație mai mult decît grea, ea însemnă nu doar simpla (care nu-i tocmai simplă!) plantare a unor stilpi-mastodonti, purtători ai fugii luminii spre zările patriei, ci readucerea la normal a unor care, din cauza alunecărilor de teren survenite în zonă în urma intemperțiilor primăverii, puteau cădea, scufundînd în noapte un întreg ținut. Mai mult, această operație, stabilită inițial pentru o durată de zece zile, a fost făcută în numai patru, echipele de liniști mai făcînd, cu acest prilej, și revizia anuală a magistralei electrice.

Poate că nu ne-am fi oprit la această întimplare, care, desigur, este o performanță, dar nu unică între performanțele înscrise pe cerul țării de alpinisti lumini, dacă printre cei implicați în ea n-am fi întîlnit și niște nume cunoscute. Sînt numele unor tineri care, în toamna trecută, în marea întrecere dedicată Congresului al XII-lea al partidului, s-au ilustrat printr-o faptă pe care analele energeticii românești au consemnat-o ca pe o inedită, uimitoare chiar și pentru unii specialiști, ispravă tehnică, cu valoare de premieră națională a branșei. Acești tineri, care în toamnă ne-au inspirat pentru „Flacăra” reportajul intitulat „Alpinisti lumini”, au efectuat, tot la o linie aeriană de 400 kV, lucrări de reparații-revizii fără ca linia să fie scoasă din funcțiune, au lucrat, altfel spus, nu scoțînd tronsonul electric „din priză”, ci punînd mina, acolo, sub cer, pe conductori aflați sub tensiune, mișcîndu-se printre firele și rețelele prin care fulgerau sute de mii de volți. O metodă a temerarilor muncii și a așilor în profesie, aplicată la ceasul de față doar în cîteva țări ale lumii, o metodă care, înscrisă în programul de tehnică nouă elaborat de specialiștii Sibiului în colaborare cu cei ai „CEMENERG”-București, înseamnă

un pas prețios înainte în economisirea de energie, în fructificarea cit mai înaltă a resurselor naționale ale luminii.

Au trecut de atunci niște luni. Isprava tinerilor liniști din Sibiu n-a fost, desigur, uitată, ci numai, într-un anume fel, „clasată”. Scoasă din azi, trecută la pasiv, socotită ca o simplă datorie împlinită față de ziua de ieri. De fapt, ne spune inginerul Mihai Ciocu, șeful secției de rețele de înaltă tensiune de la I.R.E.-Sibiu (conducătorul isprăvii din toamnă și al celei din primăvara aceasta), este normal să se întimplă așa. În marea cursă în care ei, alpinisti lumini, s-au angajat, în marea cursă contracronometru a energiei, în marea cursă a independenței energetice a românilor, nu e timp de zăbovit lingă victorii, nu e timp de redacări de prea pompoase ordine de zi, nu e timp de laudat la nesfîrșit efortul eroic, cînd totul se sprijină pe efort eroic. În această cursă, ei, oamenii energiei, nu au timp de privit în urmă, fiindcă anul, pentru ei, are 365 de zile (inclusiv nopțile!) lucrătoare, fiindcă fiecare din cele 365 de zile și nopți e o înfruntare cu ceasornicul în mină, fiindcă fiecare zi sau noapte e compusă din ceasuri, minute și clipe în care trebuie să se nască, obligatoriu, un gînd în plus, o idee în plus, o nouă și strălucitoare zecimă a unui efort eroic. Altfel, marea sarcină pe care le-a pus-o în față partidul; cea a înlăturării independenței energetice a României socialiste, nu s-ar putea realiza.

Tinerii liniști care, în toamnă, au lucrat „sub tensiune” (sub o tensiune de 400 000 de volți!) se numesc Adrian Tibu, Petrișor Vidrighin, Ioan Alexandru Grecu, Ion Pădurar. Lor li s-au adăugat, în primăvara asta, la întimplarea de pe linia de 400 kV Sibiu-Iernut, alte și alte nume, printre care Ilie Turcu, maestrul Simion Nan, maestrul Marin Boteș, șefii de echipă Bejan, Marton și Godeanu (ultimii patru, de la „Electromontaj” — Sibiu), maestrul Gheorghe Mănescu (șeful unei echipe de liniști veniți de la Tg. Mureș, ca să ajute la revizia magistralei), autori ai unei performanțe care, cum arătăm

mai sus, înseamnă repunerea sub siune a unei linii electrice cu mult devreme decît termenul prevăzute în și aceasta în condiții de lucru dintre mai grele.

O linie aeriană de înaltă tensiune asemenea zborului unui avion, își trasecul cel mai scurt, indiferent de deneltele reliefului de jos. Traseul a se definește totuși și la sol, iar pe aceasta constructorul, ca și cel ce ghează, repară și revizuieste linia, tre să țină seama de multipli termeni compun ecuația lansării sau consoli stilpului electric. Care este cel mai a tajos drum de acces spre o anu bornă? Care este cea mai apropiată de prundiș pentru prepararea betonu Ce soluție de transport să alege c aduci la frontul de lucru, în cel mai timp, tonele de material necesare o ției respective? Fiecare stilp repre o problemă, nicăieri nu se repetă ace soluții, munca are un neprevăzut pe nu-l întîlniți pe alte șantiere. Pe teren frămîntat, poticnit în much pante, în niște ceasuri de primăvară nînțate mereu de vînturi și ploa, chelt efort, ingeniozitate, talent, folosind nologii de virf, folosind ades soluții dite, dictate de condițiile locului, di mai ales de nevoia cîștigării de t adică de energie, liniștii noștri au în în palmaresul branșei o nouă și preț victorie.

O nouă datorie împlinită față de de azi, adică un fapt care mîne, fără fie uitat, nu va însemna altceva de datorie împlinită față de ziua de ieri.

În timp ce eroii noștri, acești tem alpinisti ai luminii, acești oame care-i vedem, cînd și cînd, unde te-aștepti, în cele mai sălbătice loc suspendați în centuri la înălțimi de de metri, fixînd pe portativele de n notele muzicale ale izolatorilor de fal prin care cîntă lumina, vor urca mai parte, spre mîne și spre poimîne, c aprindă pe cer — tot mai înaltă — e gia românilor.

ILIE PURCARI

REPORTAJ DIN CARLINGA UNUI SUPERSONIC

(Urmare din pagina 1)

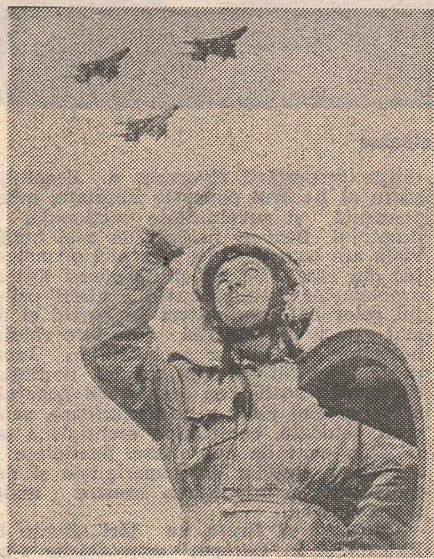
glorie în primul și cel de-al doilea război mondial.

Știm, pentru ca noi să ne putem vedea de creșterea patriei, cerul ei liber este bine păzit. Uneori, oamenii se opresc din muncile cîmpului, își pun mina streșină la ochi și se uită în sus. Trec cu viteza sunetului temerarii piloți, apărători din văzduh ai cuceririlor noastre socialiste. Acum, cînd se împlinesc șapte decenii de la istoricul zbor al lui Aurel Vlaicu, care a înscris România pe orbita aeronauticii mondiale, gîndul nostru se îndreaptă către toți cei ce slujesc gloria aripilor românești. Am avut prilejul de a-i găsi la posturile lor pe curajoșii navigatori și pe toți cei care veghează ca zborul supersonicelor să aibă loc în condiții meteo deosebite, ori de cite ori este nevoie, acolo unde își duc activitatea cu toată răspunderea și priceperea colonelii Constantin Mereu și Gheorghe Dima, maiori și locotenenti majori, tehnicieni, maistri și ingineri. Este o zi, pentru oricare, poate că și pentru ei, obișnuită. Și într-adevăr, nimic nu pare neobișnuit. Numai că ne aflăm la o unitate a aviației militare. Cîteva clădiri în marginea aeroportului, iată cîmpul, mai încolo, departe, la capătul pistelor, siluetele de păsări stilizate ale supersonicelor, a căror prezență, adeseori, o sesizezi deasupra capului numai după sunet. Ca și cum ai vrea să surprinzi ceva din inefabilul omului. Omul rămîne în fața ta, în timp ce gîndirea sa e cu mult mai departe. Însoții pretutindeni de colonelul Gheorghe Dima, cercetăm cu vie curiozitate chipurile celor în uniforme albastre, cu dorința de a le afla tainele care stau la baza reușitelor și a temerității tuturor misiunilor pe care le îndeplinesc. Pentru că tot ce se întimplă într-o asemenea unitate, de la studiul teoretic, pregătirea politică, exercițiul fizic, mincarea și somnul, pînă la natura relațiilor de familie, toate converg către un singur țel, siguranța zborului și obținerea celor mai bune calificative în misiunile de luptă.

Pe maiorul Mihai Ionescu, comandantul unei escadrile, a unei subunități de vînătoare. I-am cunoscut chiar în timpul pregătirii teoretice. „Veți găsi aici, ne spune el, numai piloți clasa I, pe tip de avion supersonic, cu titlul cel mai înalt în aviația militară. Dar ca să ajungi un asemenea pilot îți trebuie vreo șase ani de instruire intensă, de studiu și de practică. Să ținem cont că aproape toți piloții de aici au făcut parte din grupe de tragere asupra țintelor reale, fapt ce presupune o experiență temeinică în domeniu. Dar deși am ajuns piloți clasa I, ne perfecționăm în fiecare zi. De modul în care ne realizăm misiunea în aplicații depinde prestigiul unității, prestigiul țării. Avionul nu permite nici o clipă de ezitare. Toate acțiunile trebuie să fie gîndite. Pentru un start, fie el de zi sau de noapte, ne sînt necesare numeroase ore de pregătire preliminară din care pregătirea fizică, ponde-

rea principală avînd-o studiul la cabină. Sîntem pregătiți să ducem misiuni de orice fel, pentru sprijinul trupelor de uscat, de pildă. Nu în aer, ci cu cit ești mai aproape de pămînt e mai greu”. Ne gîndim cum trebuie să se simtă acești oameni care, la aterizare, trebuie să descopere doar în 20 de secunde pista, pentru a fi pe direcție? Maiorul Nicolae Zah, om cu o experiență bogată, are peste 1 000 ore de zbor la activ. Nu trebuie comparate cu orele de zbor de pe avioanele de pasageri. La bordul altor nave, stewardesele servesc cafeaua. La viteza de 2 200 km pe oră suprasolicitățile cresc. „Aici, pe avioanele de vînătoare-interceptare, pilotul e singur, cu tot ce a învățat și cu tot ceea ce nu știe încă, ne spune tovarășul maior Nicolae Zah. Pentru că nici o carte nu spune absolut tot ceea ce ți se poate întimpla. Sînt situații speciale, cînd se rupe legătura radio. Trebuie să te descurci, să faci față tuturor evenimentelor ce pot surveni. Colonelului Ilie Botea, de pildă, i s-a spart în timpul zborului cupola cabinei și a fost obligat să vină imediat la aterizare. Avionul se găsea în mare pericol. Cioburile cupolei au mai retezat niște conexiuni ce au afectat sistemul de catapultare. În stratosferă, temperatura, —65 grade, presiunea, mai puțin de 1/4 decît pe pămînt. Colonelul Ilie Botea, om cu o experiență fantastică, și-a salvat viața reușind să aducă aparatul întreg la sol. A fost decorat cu Ordinul Apărării Patriei. Este o meserie pe care o facem din pasiune. Și dacă ea cere talent, înseamnă că se apropie și de artă. Arta de a-ți apăra patria”. Ne îndreptăm într-un ARO, nu fără emoție, peste întinderi de iarbă, către lotul de decolare a supersonicelor. Ne însoțește și căpitanul Valeriu Chiș, instructor de zbor în toate condițiile meteo, de zi și de noapte. „Mi-am dorit să zbor, spune el, încă din liceu, și iată am devenit pilot de acum 10 ani și am depășit 1 000 ore de zbor. Am avut în această muncă satisfacții deosebite, obținînd calificative bune și foarte bune inclusiv la tragerile reale. Acesta este examenul unui vînător de aviație. Pentru aceasta ne pregătim și ne sacrificăm multe din plăcerile pe care oamenii unor meserii obișnuite și le permit. De pildă, eu voi zbura la noapte. Am misiunea de a intercepta niște ținte. Pînă la vremea zborului, de la ora 13 la ora 16 mă odihnesc obligatoriu, dorm. Vin apoi la aerodrom, servesc masa, mă echipez pentru zbor, fac antrenament la cabină. Da, ni se cere o disciplină exemplară. Aviația reprezintă, așa cum spuneam și comandantul nostru suprem, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o ramură de avangardă a industriei ce se bazează pe ultimele cerceri ale electronicii. Piloții noștri au obținut, ca urmare a îndemnurilor secretarului nostru general, succese de răsunet. Avem o tradiție în acest sens”.

Am ajuns chiar între supersonice. Înainte de decolarea lor. Între ele, aviatori echipați în costume ca de cosmonauți. Ni se pare nefiresc că aceste păsări de oțel se lasă privite de aproape — întotdeauna

le sesizam numai sunetul, ca o amintire a lor. Intrăm în cabina unui astfel de avion. Spațiul pentru pilot este extrem de redus. Încălecam pur și simplu pe scaunul pilotului, care în caz de pericol se poate catapulta. Se închide cupola. În fața ochilor zeci de repere ce trebuie cercetate în timpul zborului. Hotăriri pentru fracțiuni de secundă. Aici omul și aparatul se identifică. Totul este făcut pentru zbor, pentru viteză, pentru reușită. Hotăriri în fracțiuni de secundă, o totală liniște sufletească și încredere în aparat. Înșurubarea în spațiu cu viteza sunetului. Anii îndelungați de studiu se măsoară cu victoria asupra unei secunde. Adeseori o întîrire în decizie nu se rectifică, e fatală. În acest moment s-a dat gradul I, comanda de decolare. Au apărut țintele în spațiul aerian. Un aparat se îndreaptă spre pista de decolare. Pleacă acum cpt. Nicolae Petrescu. O secundă, două — start! Bubuie cerul. Senzația că aerul se rupe și că tot ce este ființă omenească, la fel. O mașină dacă s-ar afla în spatele reactorului ar fi dată imediat peste cap. Tremură iarba și sutele de maci roșii ai aerodromului. Decolează acum căpitanii Ion Breazu, Gheorghe Tolomei, apoi mai tinerii locotenenti majori Vasile Irimia, Virgil Tudose, Ioan Oancea. Decolare în forță, putere maximă pentru a cîștiga repede înălțime și viteză. Decolează în celulă piloții Ioan Vereș și Ion Breazu. Iată mitul lui Icar adus la scara reală. Zborul aripilor românești tutelate de soare și de patrie. Urcăm la punctul de control al zborului, Comenzi scurte, recepție. Totul se succede atît de rapid, oamenii sînt atît de ocupați, de concentrați, încît ne sfîim să Intrăm în vorbă. Conducătorul zborului: colonel Vasile Adamița. Ochiul, culoarea cîmpului, chipul aspru pîndit mereu de un zîmbet secret. Rețeaua radio este foarte aglomerată. A cerut ru-lajul din linia de avion și intrarea la pistă, apoi decolare, căpitanul Constantin Con-

stantinescu. Prin ferestrele mari ale pilotului de comandă asistăm și la unele cele mai dificile operațiuni — aterizări. Colonelul Vasile Adamița este urtinar. Și totuși mai are numai 3 ani la pensie. „Sînt pilot din 1952, ne spune. Am zburat pe toate avioanele de vînătoare pe care le avem în prezent. La acele unitate sînt de aproape 23 de ani, peste 2 000 ore de zbor. Sînt pilot clasa I și am instruit multe alte generații de piloți. Am participat la trageri cu ratițele verificîndu-ne posibilitățile noastre reale. Da, în viața noastră survin și timpări deosebite. De pildă, în 1961 evitat căderea aparatului de zbor pe șosea urbană. S-a auzit mai întiu o buitură puternică, apoi aparatul a încet să scadă treptat din viteză. Am executat un viraj, degeaba, viteza scădea. La de metri am catapultat. Mulți colegi Academie sînt acum la București. Da, am îndrăgit aviația de vînătoare, și care sînt aici. Ce voi face la pensie? Aflați că mi-am și cumpărat niște un de pescuit. Mă voi retrage cu familia Galați, de unde sînt eu”. Am stat de vîc cu locotenent colonelul, medicul I Grigorescu, om care își cunoaște tovarășii „Ieri, ne spunea el, a fost o zi de pregătire pentru aplicație. Piloții au fost controlați din punct de vedere medical. Urmează alt control înainte de zbor. Se cere să născut pentru această meserie, ca un lonist pentru vioară. Trebuie să fii un sportiv, să ai o viață sănătoasă de fan. Altfel temperatura de minus 60 de grade și presiunea de 400 kg pe coloană în timpul evoluțiilor, se resimt. Să-i iubii acești oameni minunați care, față de laltă, renunță la multe”. I-am cunoscut maiorul Mihai Stoica, cel fără al căru port exact nu începe ziua de zbor și care am aflat despre importanța viziității oblice, pe locotenent colonelul Ior Ștefan, ce asigură controlul intim al ror instalațiilor avionului înainte de zbor și în start. Am luat masa împreună cu țiva piloții. Acolo unde au neile stau pregătite de luptă, și piloții stau îmbrăcați cu tot echipamentul de zbor. Cîțiva dintre ei s-au cat plecînd să-și facă orele de odihnă atunci în toila amiezii, cu aceea seriozitate pe care o cer toate celelalte componente ale programului de luptă. Tovarășul colonel Gheorghe Dima ne precizează că spun aici lucrurilor pe nume. „Nu ne mitem să pierdem vreun om cu o pregătire s-a cheltuit atît. Ne cunoaștem fiecare în parte, ca într-o familie. Fiecare pilot este conștient de îndeplinirea sa și nilor ce-le revin. Ei sînt, înainte de a fi apărători ai patriei și se comportă ca re”. Da, ne dăm seama că aici spiritul tinier nu are ce căuta. Fiecare zbor buie să însemne un debut. Un drum toate necunoscutele sale. Un zbor în emoția însă trebuie să rămînă la sol. Ne îndepărțăm de aerodrom, de turul aerului rupt de supersonice în d lare. Oamenii pe care nu-i întîlnim de ori am vrea, i-am găsit la datorie, în marginea aeroportului cîțiva țărani cos Chiar auzeam foșnetul ierbii culcate coasă.

RECUPERAREA, REFOLOSIREA ȘI RECICLAREA MATERIALELOR — SARCINI DE PRIM ORDIN

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la întreprinderea chimică „Victoria” din Capitală

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu la întreprinderea chimică „Victoria” din Capitală — unitate în cadrul căreia funcționează o instalație de reșapare a anvelopelor — readuce în actualitate imediată interesul acut al economiei noastre pentru tehnologiile destinate să reintroducă în circuitul productiv al țării totalitatea materialelor secundare. Instalația de la „Victoria” dispune de o capacitate de reșapare de 50 000 anvelope pe an. Mai funcționează în țară alte cinci instalații similare și, pe baza experienței acumulate până în prezent, vor fi construite alte 14 capacități de producție, rațional amplasate teritorial. Și vizita recentă de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu are tocmai această semnificație: experiențele pozitive se cer fructificate până la capăt, neîntârziat, cu deplina conștiință a faptului că ritmul de asimilare în practica productivă curentă a unor sisteme de reciclare a materialelor secundare larg utilizate în numeroase țări ale lumii, inclusiv în state cu industrie puternic dezvoltată, cu cât va fi mai intens, cu atât va răspunde mai prompt unor necesități imediate și de perspectivă cu atât va degreva mai rapid economia națională de cheltuieli inutile acum și de investiții costisitoare în viitor.

În acest sens, sarcinile trasate Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Gospodăririi Fondurilor Fixe, Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor și Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, precum și conducerilor altor sectoare ale economiei naționale care dispun de un număr mare de autovehicule, reconfirmă cu un plus de stringență indicații cu caracter programatic. În domeniul la care ne referim, aceste indicații prevăd reșaparea unui procent cât mai ridicat din masa totală a anvelopelor uzate, aflarea unor soluții mai eficiente care să permită recuperarea și refolosirea cordului din anvelopele ce nu mai pot fi întrebuițate și, nu în ultimă instanță, îmbunătățirea continuă a tuturor produselor din cauciuc, în scopul măririi rezistenței și durabilității acestora în exploatare.

Important se dovedește a fi și faptul că problematica relevantă cu prilejul recente vizite de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu își află aplicabilitatea nu numai în sectorul nemijlocit vizat, ci și într-un spectru mult mai larg de activități și industrii. Atenția pe care o acordă conducerea partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu personal, reciclării materialelor secundare reprezintă un reflex direct al politicii științifice, clarvăzătoare de impulsionare a introducerii în practică a tuturor procedurilor și tehnologiilor menite să imprime un ritm mai alert progresului economic al țării, bunăstării materiale a poporului nostru. Prin optica limpede care guvernează această perseverență, parametrii definitorii ai expansiunii noastre industriale își atașează criterii innoite și, totodată, se exprimă prin preocupări capabile să o propulseze spre stadii noi, mai înalte.

P. MIHAI

A sosit, iată, momentul în care se pune cu insistență următoarea întrebare: ce se va întâmpla cu bunurile uzate pe care populația tinde să le acumuleze în cantități din ce în ce mai mari? Ne referim de data aceasta la milioanele de bunuri de folosință îndelungată — televizoare, aparate de radio, frigider, mașini de gătit, aspiratoare, mașini electrice de spălat, magnetofone, casetofone, radiatoare etc. — ajunse, fatalmente, într-un asemenea grad de uzură fizică și morală încât utilizarea lor se dovedește nerentabilă, iar revinderea o soluție anevoioasă sau imposibilă.

Iată deci o situație care ne obligă să ne întrebăm, pe bună dreptate, care va fi destinul acestor mărfuri-deșeu, și mai ales cum vor proceda posesorii lor? Vor fi oare îndemnați sau siliți, pur și simplu, să le deverseze în mediul ambiant, așa cum s-a întâmplat sau se mai întâmplă din păcate cu ambalajele din carton și material plastic, cu ziarele, revistele, recipientele sau cu anvelopele și piesele auto abandonate la marginea șoselelor și în pădurile limitrofe localităților urbane? Vom fi nevoiți, cu alte cuvinte, să devenim iarăși martorii și victimele unui nou paradox al civilizației tehnice?

Experiența altor țări demonstrează că o asemenea alternativă este posibilă. În nu puține state însă legislația în vigoare combate prin sancțiuni severe aceste noi încălcări ale igienei ambientale, iar organisme specializate procedează la recuperarea și folosirea acestor valori potențiale.

Opțiunea politică economică românească în acest domeniu a fost definită cu claritate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul Plenarei comune a Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Dezvoltării Sociale a României din iulie 1979: „În cadrul asigurării bazei materiale pentru activitatea de producție — a ținut să sublinieze cu acel prilej secretarul general al partidului nostru — un loc important îl ocupă recuperarea și refolosirea materialelor. Se are în vedere ca, pe această cale, să se acopere 40—50% — în unele sectoare chiar peste 50% — din necesarul de materiale și materii pentru consumul intern. De fapt, recuperarea și refolosirea materialelor vor deveni o sursă foarte importantă pentru asigurarea bazei de aprovizionare a economiei; aceasta va reprezenta de fapt mai mult decât ne va da întreaga industrie minieră și va depăși cu mult importul de materii prime și materiale”. La Constătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai a.c., referindu-se din nou la importanța și atenția pe care trebuie să o acordăm programului de recuperare și refolosire a acestor mari rezerve de materiale și materii prime, conducătorul partidului și statului nostru a precizat următoarele: „Deci este necesar ca între obiectivele activității comitetelor județene de partid să se afle și problema recuperării, a stringerilor și refolosirii tuturor materialelor din toate sectoarele economico-sociale. Această acțiune trebuie să se înscrie în cadrul acțiunilor generale de reducere a cheltuielilor materiale și de creștere a eficienței economice în întreaga noastră activitate”. Prin rezultate meritorii se recomandă

la noi, în acest sens, activitatea de colectare și refolosire a fierului vechi. Astfel, consumul de fier vechi la producerea unei tone de oțel, situează România printre primele țări din lume care valorifică această resursă, după S.U.A., Suedia și Anglia, dar înaintea altor țări cu o puternică industrie siderurgică, între care Franța, R.F.G. și U.R.S.S. Rezultate uneori multumitoare au fost dobândite și ca urmare a activității de colectare a deșeurilor textile și de hirtie. Cu toate acestea, din motive mai mult sau mai puțin obiective (asupra cărora vom mai reveni), recuperarea și valorificarea resurselor încorporate în bunurile de folosință îndelungată au constituit în mult prea mică măsură obiectul unor preocupări permanente.

Ei bine, cum și prin ce mijloace pot fi recuperate și mai ales refolosite asemenea bunuri uzate? Iată în acest sens o primă părere. Ea aparține unui expert în materie, de la întreprinderea „Electronica” București.

— Dacă avem în vedere numărul mare

relevat faptul că din totalul celor vindute până în 1978 (circa 7 milioane bucăți) peste 48 la sută (3,5 milioane) au o vechime mai mare de 11 ani. Spre apusul vieții se găsesc și un mare număr de frigider, dacă avem în vedere faptul că aproximativ 800 000 au depășit încă de pe acum vîrsta de 11 ani.

Toate acestea i-au determinat pe cercetători să aprecieze că până în 1985 vor ieși total din uz circa 1,7 milioane televizoare, 4 milioane aparate de radio și 1,1 milioane frigider. Dacă adăugăm la toate acestea numărul nu mai puțin mare al celorlalte bunuri de folosință îndelungată depreciate fizic, atunci vom fi de acord că, până la sfîrșitul viitorului cincinal, conform estimărilor de specialitate, volumul total de piese și materiale reutilizabile cuprins în aceste produse va cuprinde mii de tone de fier vechi, plumb și mase plastice, sute de tone de staniu, cupru, aluminiu.

Ei bine, e locul și momentul să ne întrebăm cum procedeză totuși cetățeanul nostru în clipa în care televizorul sau fri-

persoanelor intervievate, se pot desprinde următoarele concluzii: punctele de colectare și achiziție nu sînt suficient cunoscute, iar aceste unități nu sînt în mod constant de fonduri pentru plata bunurilor uzate. Incomode și costisitoare se dovedesc apoi mijloacele de transport pentru bunurile grele și voluminoase uzate, cetățeanul fiind obligat să apeleze la serviciile taxiurilor și autofurgonetelor. „Deci să car televizorul din Chitila în Cotroceni — ne-a declarat unul dintre cei chestionați — prefer să-l transform în cuibar pentru găni sau în ladă de scule”. În general s-a apreciat că trebuie să existe o rețea mai deasă de asemenea unități și că acestea sînt datoare să preia aparatele disponibile direct de la domiciliu pe bază de comenzi telefonice.

Fenomenul mai comportă însă și un aspect de ordin psihologic. Este vorba de lipsa de interes sau de încredere pe care cetățeanul nostru o manifestă față de bunurile de folosință îndelungată recondiționate în unități specializate (există și asemenea unități cu toate că aproape nimeni n-a auzit de ele!). Aceste produse, evident, sînt puse în vânzare la prețuri mult mai reduse decât cele noi. Dar iată că omul nostru preferă să dea un ban în plus numai pentru a avea un televizor sau un frigider nou-nouț sau acordă mai degrabă credit unui aparat oferit spre vânzare de către o persoană particulară.

Nu vom analiza aceste opțiuni și slăbiciuni strict omeneste, dar ne vom permite, totuși să remarcăm că ele aparțin începutului și mai ales faptului că unitățile însărcinate cu recondiționarea unor asemenea produse nu numai că nu au câștigat atenția și încrederea marelui public, ci pur și simplu nu au izbutit să-și facă simțită existența. Situație perfect remediabilă dacă avem în vedere experiența altor țări. Statisticile mondiale demonstrează că achiziționarea bunurilor de ocazie de către populație reprezintă o sursă permanentă în dotarea gospodăriilor chiar în condițiile unui nivel de trai mai ridicat. Astfel, așa cum ne informează o revistă de specialitate, în Franța bunurile achiziționate la mîna a doua dețin o pondere importantă: 46% pentru autoturisme, 9,3% pentru frigider și 11,9% la televizoare. Cu alte cuvinte, activitatea de recondiționare a bunurilor își poate asigura un segment de piață convenabil în situația în care aceste produse sînt de o calitate acceptabilă. Cu atât mai mult cu cât — după cum s-a dovedit și în cazul recondiționării unor televizoare vechi de către cooperativa „Radio Progres” din București — produsele oferite spre vânzare sînt de trei ori mai ieftine decât cele absolut noi și, în același timp, cu performanțe tehnice apreciabile. Dar este vorba doar de o primă tentativă în acest sens, aparatele recondiționate și vindute sînt încă puține și această nouă piață de desfacere aproape necunoscută marelui public.

Studiul întocmit de Institutul de economie industrială vine să prezinte și să anticipeze consecințele unui fenomen în plină desfășurare, oferind deopotrivă și soluții de principiu pentru preîntîmpinarea lui.

LIVIU TIMBUS

O materie primă ignorată: milioanele de televizoare, radiouri și frigider uzate

de televizoare ce vor fi scoase din uz în perioada 1981—1985, atunci se poate estima că întreprinderile de specialitate ar putea beneficia de un număr imens de piese reutilizabile ca atare sau după o recondiționare simplă din punct de vedere tehnic și rentabilă din punct de vedere economic: circa 1 238 000 difuzoare, 4 952 000 potențiometre, 3 713 000 rezistențe ajustabile, 247 599 000 rezistențe de 0,25—0,5W, 9 903 000 condensatori ceramici, 2 476 000 diode de diverse tipuri.

Din aceleași produse scoase din uz, după o altă părere autorizată, s-ar mai putea recupera aproximativ 2 476 metri cubi material lemnos de calitate superioară și 8 200 tone tablă.

Estimări și considerații mult mai cuprinzătoare au fost însă obținute pe baza unor sondaje de specialitate efectuate de către Institutul de economie industrială din București.

Dar mai întii citeva date privind situația prezentă și prognoza pentru viitorul cincinal. Vom folosi pentru exemplificare trei dintre cele mai obișnuite și indispensabile elemente ale ambianței domestice: televizorul, radioul și frigiderul.

Pe baza investigațiilor efectuate de către specialiștii institutului amintit, s-a stabilit că din numărul total al televizoarelor vindute populației până la sfîrșitul anului 1978 (4,6 milioane bucăți) aproape 27% (1,2 milioane) au o durată de utilizare mai mare de 11 ani, iar la nivelul Capitalei s-a apreciat că durata medie de folosire a unui aparat de recepție TV este de aproximativ 13 ani. În cazul aparatelor de radio, a căror durată medie de utilizare a fost estimată la 12,7 ani, cercetările au

giderul său uzat devine o prezență inutilă sau stînjitoare. Răspunsul ne-a fost oferit tot de către Institutul de economie industrială, interlocutorii noștri înștiințîndu-ne că s-a procedat și în acest scop la anchetarea unui larg eșantion de subiecți. S-a putut astfel aprecia că marea majoritate a celor care au izbutit să se descotorosească de aceste ustensile incomode au făcut-o prin mijlocirea „pieței la a doua mînă” sau prin alte procedee. Abia 2,6% din totalul celor chestionați au declarat că s-au adresat în acest scop unor unități socialiste. Aceasta ne obligă să facem o dublă constatare: în primul rînd că, pînă de curînd, a existat posibilitatea revinderii acestor bunuri unor persoane particulare (ceea ce va fi aproape imposibil în viitorul apropiat, dat fiind numărul enorm de aparate scoase din uz), iar în al doilea rînd că, deocamdată, mijloacele de care dispun actualele sisteme de colectare și reciclare sînt inefficiente și insuficiente, situație care-l obligă pe cetățean să procedeze la întimplare și după inspirație. În cursul aceleiași investigații s-a putut de altmînter constata că populația posedă cunoștințe foarte sumare despre rolul și atribuțiile unităților specializate în colectarea bunurilor uzate. Cei care au apelat totuși la aceste servicii s-au declarat în proporție de 30% nemulțumiți de comportamentul personalului, circa 43% l-au considerat corespunzător și numai 23% l-au considerat ca fiind corect. Dar despre activitatea și îndatoririle acestor compartimente ale sistemului de reciclare a mărfurilor uzate vom vorbi pe larg în cea de a doua parte a anchetei noastre.

Revenind însă la părerile și opțiunile

Povestea unor autobasculante care au reușit o singură performanță: să păgubească statul de câteva milioane de lei

Autobasculantele din aceste fotografii trebuiau să lucreze și astăzi. Era normal să lucreze și azi, deoarece nu și atinseseră norma de casare. Starea deplorabilă în care se află însă, în momentul de față, face din cea mai mare parte din ele un maldăr de fier vechi, deși în urmă cu numai doi ani, când au fost luate de izbeliște, cel puțin jumătate din numărul lor puteau fi (re)pușe la treabă cu minimum de cheltuieli, iar celelalte puteau înzestra cu piese de schimb numeroase utilaje aflate în suferință.

Este vorba de 18 (optzeci) autobasculante aflate în parcul rece de la balastiera Pietroaia a întreprinderii de exploatare agregate minerale pentru construcții Tirgoviste (I.E.A.M.C.), mașini care, exploatare la vremea lor rațional, întreținute cu grijă și păstrate cu simț de răspundere, n-ar fi arătat în momentul de față atât de jalnic, fără puțința de a mai fi puse pe picioare. Au stat aproape trei ani în ploii și ninsori, li s-au furat numeroase piese pe care orice întreprindere de reparații le procură cu mare dificultate, au zăcut în totală nepăsare a celor care le gestionau. Să nu anticipăm și să vedem care este povestea celor 18 autobasculante de la Pietroaia.

„AM LĂSAT-O PENTRU CĂ AVEA PARBRIZUL SPART, ȘI AM PRIMIT UNA NOUĂ”

Ne-am deplasat în comuna Pietroaia, județul Dimbovița, împreună cu un specialist, inginerul Ion Spulber, șeful biroului tehnic de la I.J.T.L. Dimbovița. Facem

preluare și cel puțin jumătate din mașinile cu număr de București n-au circulat niciodată la noi. Au fost preluate de la întreprinderea de prefabricate construcții Găești. Acum, majoritatea sunt propuse pentru casare normală, iar altele pentru casare excepțională. Casarea se datorează stării lor actuale. Firește, se casează cele care au ajuns la limita de amortizare. Înainte de a le preda însă la Pitești, noi am făcut și niște imputări în valoare de vreo 57 000 lei, astfel încât să putem plăti U.M.T.C.F.-ului reparațiile pe care le vor face mecanicii lor”.

Lucrurile sunt foarte incurcate și mărturisesc sincer că cele spuse de contabilul șef nu le limpezesc deloc. Să precizăm, până una alta, o chestiune: casarea normală se face la mașinile care au atins norma de casare în kilometri echivalenți. Or, autobasculantele cu pricina, părăsite vrainte sub această normă, nu puteau parcurge o distanță prea mare aflându-se pe butuci. Se spune chiar că au fost cărate destul de greu și cu macaraua și asta doar câțiva metri. Deci nu înțelegem de unde până unde casare normală. Pe de altă parte, pentru o casare excepțională, trebuie ținut seama de faptul că autobasculantele n-au fost și acum doi sau trei ani în aceeași situație. Ele au ajuns într-o stare de degradare excepțională nu din cauza exploatării (nu numai) ci și din cauza păstrării în condițiile amintite, din cauza jafului de piese, din cauza ploilor și a zăpezilor. Ce înseamnă de fapt acești 57 000 lei? Cât din valoarea acestor utilaje? Sau din valoarea cheltuielilor de reparații? (Fac o paranteză ca să arăt că cifra cheltuielilor totale privind preluările de autobasculante de la I.E.A.M.C. — Tir-

goviște și cel puțin jumătate din mașinile cu număr de București n-au circulat niciodată la noi. Au fost preluate de la întreprinderea de prefabricate construcții Găești. Acum, majoritatea sunt propuse pentru casare normală, iar altele pentru casare excepțională. Casarea se datorează stării lor actuale. Firește, se casează cele care au ajuns la limita de amortizare. Înainte de a le preda însă la Pitești, noi am făcut și niște imputări în valoare de vreo 57 000 lei, astfel încât să putem plăti U.M.T.C.F.-ului reparațiile pe care le vor face mecanicii lor”.

Logica pare perfectă: șeful de coloană este gestionar, el plătește. Ca și cum șeful de coloană n-ar fi om al muncii al întreprinderii. Din formularea echivocă a directorului Dan Savin, „secția de transport a acționat (adică a controlat starea tehnică a mașinilor schimbate, n.n.), dar s-a implicat prea puțin”, rezultă destul de clar că secția cu pricina s-a implicat foarte mult, implicând, normal, și întreprinderea, și că responsabil de degradarea utilajelor în acești doi ani și jumătate nu este vinovat doar șeful de coloană.

Deci 18 autobasculante au stat aproape trei ani în stare de nefuncționare. Nu

bovița, mi-a spus două lucruri. Unu: cei de la Pitești au primit un telex de la I.E.A.M.C. Tirgoviste prin care U.M.T.C.F. este anunțat că s-a primit ordin de casare pentru zece autobasculante; doi: autobasculante preluate de U.M.T.C.F., în noiembrie 1979, s-au descompletat între timp mai rău. Amindouă afirmațiile sunt adevărate. (Această preluare a parcului auto s-a făcut în baza Decretului 377/1979, tocmai pentru a se pune mai multă ordine în administrarea lor.)

Spuneam că s-a primit un telex privind casarea unor autobasculante (conform Decretului 455/1979). Telexul s-a primit în martie, dar de schimbat nu s-au schimbat prea multe și totul va mai dura. Mă lămuiește directorul U.M.T.C.F., Dumitru Costea: „Abia acum urmează să se întocmească dosarele de casare. Dacă n-au kilometri de casare, nu se pot casa”. Iar nu înțeleg: dacă nu au kilometri, cum s-a făcut propunerea pentru casare? Dumitru Costea: „Se întâmplă citeodată, nu știu dacă este și cazul nostru, ca propunerile pentru casare să se facă menționându-se că pînă la aplicarea decretului mașinile își vor face norma de casare”. Bine, dar mașinile sunt pe butuci de doi ani, cum să-și facă norma? Întrebarea este de fapt retorică și mi-am pus-o mai mult mie. Mai află de la directorul U.M.T.C.F. că Pietroaia este doar un exemplu, deoarece unitatea a preluat autobasculantele de la I.E.A.M.C. dar și din alte părți, fie de la întreprinderi din aceeași centrală (C.I.E.A.M.C.), fie de la unități separate, în total de la 9 întreprinderi. De acestea s-au preluat 550 autobasculante de diferite tipuri, dintre care multe ireparabile.

precizarea, pentru orice eventualitate, că inginerul I.S. nu este implicat cu nimic în această anchetă (neștiind, dealtfel, nici cine este proprietarul balastierei), dînsul ajutîndu-mă doar cu observațiile de ordin tehnic. A cercetat cu atenție fiecare utilaj, menționînd ce se mai poate recupera, chiar și la această oră, din piesele și ansamblurile rămase. Iată cîteva: cutii de viteze, blocuri motor și chiulase, cadre șasiu, arcuri față, punți față și spate, cabine, bene. Observăm multe cauciucuri noi, care, desigur, acum, după doi ani de zile de stat în aer liber, nu se mai pot folosi. Mașinile par aranjate într-o ordine, Gheorghe Bolocan, cel care răspunde de acest parc, ne informează că în urmă cu cîteva luni ele erau aruncate anapoda, dar noul proprietar, Unitatea mecanizată de transport și construcții forestiere Pitești, U.M.T.C.F., le-a adunat, cum se spune, de pe drumuri, le-a împrejmuit și le-a pus sub pază. În fața mașinii 32-B-682, fostul ei șofer, Radu Cobianu, de la U.M.T.C.F. Pitești, ne mărturisea: „Uitați cum arată acum, și cînd am lăsat-o eu, pentru că avea parbrizul spart, arăta foarte bine și pornea automat”. Deci autobasculanta i-a fost schimbată pentru că avea parbrizul spart? Inginerul Ion Spulber: „Astăzi, mașina are lipsuri mari, a fost descompletată, dar are agregatele de bază și se poate repara fără cheltuieli prea mari”. Chiar la intrarea în parc se află o autobasculantă de 20 de tone — RABA — care pare a avea o înfățișare mai bună, nu s-au furat prea multe de la ea și lasă impresia unui lucru solid, bine făcut. În realitate, face parte dintr-un grup de trei mașini de același tip, dintre care aceasta, 31-DB-4178, ne informează tot Gheorghe Bolocan, „în 1978, a avut o defecțiune la diferențial, s-a spus că nu se mai poate repara și a rămas aici”. A doua autobasculantă nu are cauciucuri, iar ultima e în reparație.

Un morman de fiare ruginite, cîteva mașini care se mai pot repara și destule de la care se pot recupera piese și subansamble. Toate acestea, împreună cu alte autobasculante de la alte balastiere ale aceleiași întreprinderi (vom mai reveni asupra lor) au fost deci predate U.M.T.C.F. Pitești.

ACUM, LA SPARTUL TIRGULUI, SE CAUTĂ UN ȚAP ISPĂȘITOR

În prima zi a documentării, la I.E.A.M.C., nu l-am găsit decît pe contabilul șef Willy Gardon. „Noi am preluat aceste mașini, ne spune dînsul, împreună cu multe altele, cînd s-a înființat întreprinderea, în 1977. Le-am luat defecte, nimeni nemaiștiind de cînd nu mai circulau. Adică nu s-au întocmit procese verbale de predare-

goviște este mult mai mare, așa cum am aflat de la directorul U.M.T.C.F. Pitești, cifră pe care o voi da, în alt context, spre sfîrșitul anchetei). Dar să ne oprim puțin și asupra acestor imputații. Willy Gardon: „Imputațiile se referă la mașinile care au circulat, și s-au făcut șefului de coloană de la Pietroaia, Dumitru Soare, pentru că el le-a avut în primire”. Deci D. S. le-a avut în primire, tot el a fost acela care a dat mașini noi șoferilor, care le-a schimbat pe cele vechi. El spune că s-au întocmit atunci procese verbale, dar că s-au furat. Eu nu cred. Nici conducerea întreprinderii nu crede, dar asta n-o scuză cu nimic. Un asemenea proces verbal se face în trei exemplare, dintre care două rămîn la întreprindere și unul la șofer. Asta ar fi una. Și, apoi, cum poate accepta o întreprindere să se schimbe un utilaj fără să cunoască soarta celui uzat? Toată această schimbare este o simplă afacere între șeful de coloană și șofer? Se pierde originalul, dar nu se pierd și copiile. Este foarte clar că aceste procese verbale n-au existat. Dealtfel, am încercat, cercetînd fișa de activitate zilnică (F.A.Z.), să aflăm cît a circulat autobasculanta schimbată pentru că i se spărsese parbrizul și ce motiv era invocat pentru casare. Mașina 32-B-682 a circulat pînă în martie 1978 și s-a oprit la 160 279 km (mult sub norma de casare), dar n-am reușit să aflăm din nici un act de ce s-a oprit. De fapt, n-am găsit actele, dosarul, cîzlerul mașinii, cum se numește. Ba ar putea să fie la întreprindere, ba în altă parte...

A doua zi, am stat de vorbă cu directorul I.E.A.M.C. Tirgoviste, Dan Savin, la discuție participînd oarecum și directorul tehnic al Centralei de exploatare industrială a agregatelor minerale pentru construcții Tirgoviste (C.E.I.A.M.C.) Spun „oarecum”, deoarece directorul tehnic, ing. Nicolae Sprinceană, ne-a spus cu o zi înainte că foarte exact nu știe despre ce este vorba, date precise detinînd directorul Savin. Așadar, care ar fi datele precise oferite de tovarășul director Dan Savin? În primul rînd, aceste autobasculante au fost preluate imediat după înființarea întreprinderii, adică într-un moment în care oamenii nu aveau prea multă experiență, se ocupau de organizare, nu și vedeau capul de treabă. „Într-un cuvînt, afirmă Dan Savin, ne-au păcălit, ne-au dat mașini defecte, iar dintre aceste 18, de care vorbim, doar vreo trei bucăți erau în stare de funcționare”. Este adevărat, de asemenea, că tot datorită lipsei de experiență invocate preluarea s-a făcut printr-un simplu protocol și nu printr-un proces verbal de predare-preluare, în care să fie menționată foarte exact starea mașinii. Asta pe de o parte. Pe de alta, în ceea ce privește eforturile

s-au făcut propuneri de casare deoarece nu îndeplineseră norma, nu s-au luat piese de la ele pentru a se repara altele (în condiții legale, pe bază de proces verbal), invocîndu-se imposibilitatea casării. Piese în însă au dispărut, mașinile s-au deteriorat. Iată o situație perfect absurdă: în vreme ce piesele de schimb sînt o problemă pentru industrie, chiar I.E.A.M.C.-ul întîmpină mari greutăți în această privință, 18 autobasculante au murit încet, pe picioare, au murit cu zile chiar în ograda întreprinderii. Și după cum se vede, politica țapului ispășitor nu poate scoate din cele 18 mașini mai mult de 57 000 lei, deși pierderile, veți vedea, sînt de ordinul milioanei.

MAȘINA ESTE PIINEA MEA, A COPILOR MEL...

Întimplarea a făcut să merg de la Găești la Pitești cu un camion ROMAN-DIESEL (31-AG-2732) condus de Ilie Iosif, șofer la Trulstul construcții energetice București, garaj Mărăcineni (Argeș). Mașina era curată, părea nouă, și, ca să nu-mi ies din mină, tot intrasem în povestea cu autobasculantele, l-am întrebat cîți kilometri are la bord. „70 000 de km”. Nu arată. „Cum o să arate! Am avut una în Transfăgărășan, am lucrat pe ea 7 ani. Era un SR-114 și am lăsat-o la peste un milion și jumătate kilometri, iar după aceea tot a mai umblat unul pe ea încă 30 000 de kilometri. Și era șantierul Transfăgărășanului, nu șoseaua de acum. Mașina o ai cum o păstrezi. Eu am dat-o și interesul să păstrez mașina în cele mai bune condiții. O mașină de asta costă mult, cîteva sute de mii de lei, ce să vă spun, ne costă pe toți. În afară de asta, este piinea mea, a familiei, a copiilor. Am 32 de ani și asta am învățat bine în cei 14 ani de șoferie. Dar, e drept, am dus-o așa cu ajutorul întreprinderii. Am fost controlat la timp și nimeni nu mi-a acceptat plecarea în cursă cu vreo defecțiune. Unii trag de ea pînă o termină, adică o exploatează la maximum, nu le mai pasă ce e mine. Eu vă vorbesc din suflet, dar întrebați la serviciu și la miliție dacă am ceva la dosar. La garajul nostru toți gîndesc așa. Avem pe unul, îi zicem unchiușul, pe nume Adrian Coțiu, om de peste 50 de ani, care are o Tatră de balastieră pe care numai eu o știu de 12 ani. Mai schimb-o bre, îi zic. Cum s-o schimb dacă merge bine și nu bea mult? Și el spune la fel: e piinea mea, dacă ai grijă de ea, nu te lasă”.

LA U.M.T.C.F. PITEȘTI SE STRÎNG MILIOANELE... PAGUBA

Exact înalntea plecării din Tirgoviste, maiorul de miliție Rădulescu, de la serviciul economic al Miliției județului Dim-

Numai de la I.E.A.M.C. Tirgoviste s-au preluat 195 autobasculante dintre care 69 ireparabile, adică semănînd cu cele de la Pietroaia. Totalul cheltuielilor pentru întreținerea și repararea parcului preluat de la întreprinderea C.I.E.A.M.C. trece de 25 milioane lei, sumă la care se adaugă paguba rezultată din mașinile irecuperabile, în primul rînd diferența de amortisment (deoarece n-au norma de casare).

Ce ar mai fi de adăugat? Din buzunarele cui se vor recupera aceste pagube? Cine va plăti, de fapt, autobasculantele, care, vorba șoferului Ilie Iosif, ne costă pe toți, costă întreaga economie a țării? Deci cam asta este soarta celor 18 autobasculante din parcul rece al balastierei Pietroaia. Dar nu numai a lor. Și în comuna Ionești, și la Nucet, și la Văcărești și la... Foarte multe mașini n-au dosare. Nimeni nu mai știe cînd s-au născut și de ce au capotat pe butuci. Unele n-au nici FAZ-uri. Din consultarea FAZ-urilor reiese că în 1978, din cele 18 mașini, 11 erau în stare de funcționare, 5 nu aveau șoferi și doar 2 nu lucrau. Adică invers decît m-au informat contabilul șef și directorul I.E.A.M.C. Tirgoviste.

Sînt utilaje care trebuiau să lucreze, dar pentru asta erau necesare reviziile tehnice prevăzute la 7 000 de kilometri. Era necesară mai multă, mult mai multă grijă față de acest avut al obștii. Nu facem din parcul rece de la Pietroaia și din celelalte mașini irecuperabile o cauză personală a unor directori, dar nici nu putem trece cu vederea că răspunzător nu este un singur om — șeful de coloană — firește, vinovat în bună măsură, ci întregul sistem de organizare și control de la I.E.A.M.C., de la centrala care se află în același oraș, Tirgoviste, la numai doi pași. Cu ce drept s-a admis descompletarea acestor utilaje? De ce nu s-au întretinut ca lumea? Am aflat că există o formă legală de a se lua temporar piese de la o mașină pentru a se folosi la alta, cu defecte mai mici, întocmindu-se adică un proces verbal și ținîndu-se o evidență strictă a acestor preluări, cu obligația ca mașinile descompletate să fie reutilizate ulterior. Dar aceasta înscamnă disciplină, evidentă strictă a parcului. Pentru că, așa cum am spus, este absurd, dar mai ales condamnat, să plîngi mereu după piese de schimb, în vreme ce acestea dispar, se deteriorează sau ruginesc în propriul parc auto.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Fotografiile autorului

Anchetă realizată cu sprijinul Inspectoratului General al miliției

În marea galerie
a eroilor neamului

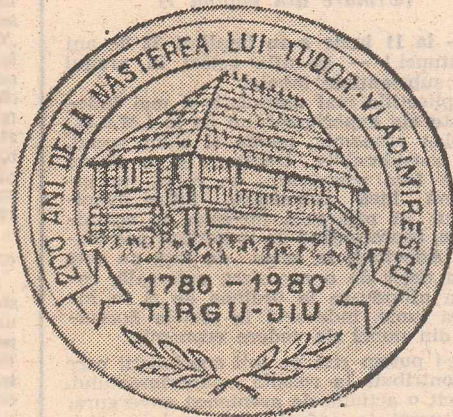
TUDOR VLADIMIRESCU

Fraților ! ciți n-ați lăsat să se stingă în inimile d-v. sfînta dragoste cea către patrie, aduceți-vă aminte că sinteți părți ale unui neam ; și că, cite bunătăți aveți, sint respălîți din partea neamului către strămoșii noștri pentru slujbele ce au făcut. Ca să fim și noi vrednici acestei cinstiri ale neamului, datorie netăgăduită avem să uităm patimele cele dobitocești și vrăjbele care ne-au defăimat atît, încît să nu mai fim vrednici a ne numi neam. Să ne unim dar cu toții, mici și mari, și ca niște frați, fii ai unia maici, să lucrăm cu toții împreună, fieștecare după destoinicia sa, ciștigarea și nașterea a doua a dreptăților noastre.

Vericarele va îndrăzni a face cea mai mică împotrivre în lucrarea acestei nașteri de al doilea, unul ca acela, fraților, să se pedepsească cumplit ca să cunoască adevărații patrioți și osirdia celor ce voiesc a sluji patriei cu dreptate și fără de viclesug, cu cale am găsit a se întări legătura cea de obște pentru binele norodului și prin jurămînt, care să și trimită ca să-l iscăliți, adeverații fii ai patriei.

(Proclamația lui Tudor Vladimirescu din 20 martie 1821)

Un glas al conștiinței naționale

În pantheonul eroilor noștri naționali, figura lui Tudor Vladimirescu, născut în luna iunie 1780, în Vladimiri Gorjului, ocupă un loc de primă mărime. În conștiința poporului, faptele sale istorice i-au modelat statuie nemuritoare. Românii știu să-și răsplătească eroii, pe marii lor bărbați, prin aceea că îi iau în suflet. Eroii le devin, într-un chip durabil, stilpi de spirit, fintini de nădejde pe drumul lor însetat al existenței multimilenare, al devenirii și dezvoltării. Tudor Vladimirescu, eroul național de la a cărui naștere s-au împlinit 200 de ani, prin patriotismul și curajul său, expresie a îndatoririi față de norodul obidit din care se ridica, s-a situat în fruntea maselor exploatare ca o conștiință înaintată, dînd sensul istoric adevărat acestei ridicări la luptă revoluționară, exprimînd năzuințele unui întreg popor. Cînd s-a ivit această mare conștiință ? Cînd exploatarea boierească împila țărănimea ; cînd dominația otomană subjugă poporul, îl cotopea și îl jefuia prin expedițiile trupelor cu iatagane, la sudul Dunării mai ales ; cînd regimul fanariot, exponenții săi visau movile de aur într-o țară scoasă la mezat. Atunci s-a ridicat Tudor în fruntea poporului său, împotriva asupritorilor interni și a jugului străin, conferind revoluției din 1821 un dublu caracter : social-antifeudal și național. Reiese această mare sete de dreptate socială și libertate națională din programul revoluției, din proclamația datată la 23 ianuarie 1821, la Pades, în care erau inscrite „cererile norodului românesc”. Acolo se cerea trecerea spre „folosul de obște” a averilor „cele rău agonisite ale tiranilor boieri”, se cerea, mai bine spus se impunea prin luptă revoluționară desființarea clăcașiei și înlăturarea boierimii de la conducerea țării.

Întrîndu-se cu mult mai înainte în știința și arta militară, fusese una dintre cele mai destoinice căpetenii ale oastei pandurilor olteni, distins în luptele înverșunate ale războaielor ruso-turce de la începutul secolului al XIX-lea, decorat cu Ordinul „Sf. Vladimir”, figura de mare comandant militar și om politic a lui Tudor Vladimirescu se redimensionează acum cu o nouă însușire, aceea de mare revoluționar, de patriot inflăcărât. Oare nu și această trăsătură esențială a personalității lui Tudor era remarcată de Karl Marx cînd acesta scria : „Tudor Vladimirescu era patriot român. El nu s-a adresat boierimii, ci țărănilor. Cum a auzit despre cele dintîi mișcări ale lui Ipsilanti, a și chemat la arme pe țărăni din munții Olteniei ; coborît cu dinșii la Craiova, adună poporul și îi făcu cunoscute planurile sale de eliberare. În cîteva zile era stăpîn pe întregul banat al Craiovei... Țărăni alergau în masă în jurul său, nu-l

mai numesc decît Tudor Vodă (principele Tudor)”. Purtînd în minte și în suflet meritele și vitejia pandurilor olteni, instituțiile tradiționale de autoapărare populară, care dobîndise treptat tot mai importante funcții militare, sociale și naționale, Tudor Vladimirescu ajunge să făurească prima armată populară revoluționară și națională, determinînd astfel renașterea forțelor armate proprii ale Țării Românești. Se întimplă după un secol și mai bine de cruntă dominație străină și de încălcare gravă a suveranității naționale și a integrității teritoriale a principatelor românești. În acest moment de răscruce, spiritul românesc, în spațiul căruia se împliniseră Burebista, Decebal, Mircea, Iancu de Hunedoara, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Horea și alți eroi ai neamului, mai oferea istoriei românilor și istoriei universale încă un erou : pe Tudor Vladimirescu !

Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu a ridicat cu mindrie steagul redemptării naționale a tuturor românilor. Idealul unității naționale este pregnant formulat în gîndirea și acțiunea politică a lui Tudor, prin obiectivele sale revoluționare de la 1821 urmîrind, cum am mai subliniat, ciștigarea neatîrnării țării, adică a independenței, ca o etapă esențială pentru afirmarea națiunii române libere și unite, concomitent cu înlăturarea rînduilor feudale perimate. Considerîndu-i pe bună dreptate pe munteni, moldoveni și transilvăneni ca pe o singură entitate națională, Tudor Vladimirescu constată identitatea de neam, de limbă și destin istoric a națiunii române. Căci nu este altceva cunoscuta scrisoare către moldoveni, din 5 aprilie 1821, decît un îndemn la luptă comună, o atestare a ideii de unitate națională în conștiința lui Tudor : „ca unii ce sintem de un neam, de o lege, spunea el „Urmează să știm cele ce se fac acolo și să le vestim carle de aici ca fiind la un gînd și într-un glas cu Moldova să putem ciștiga deopotrivă dreptățile acestor prințipaturi, ajutorîndu-ne unii pe alții”. Către acest ideal al unității naționale se îndreaptă acțiunile țărănilor din Moldova și Transilvania, revoluția lui Tudor avînd un deosebit răsunset în întreg spațiul locuit de români. Documentele austriece consemnează această stare de spirit a românilor din Transilvania, unde „domnul Todoruț” era așteptat în chip firesc, ca un conducător firesc și legitim al luptei de emancipare socială și națională.

Această aniversare, cu tot ce semnifică ea în conștiința noastră, constituie o nouă expresie a tradiției partidului nostru de a cinsti marile evenimente din istoria patriei, memoria înaintașilor.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU
CORNELIU OLARU

Un om al revoluției

Anul 1821 se inscrie cu litere de foc în istoria națională. Este anul în care Tudor Vladimirescu, cel născut în Vladimiri Gorjului în jurul anului 1780, a ridicat sus steagul revoluției, deschizînd porțile istoriei moderne a României. „S-au întimplat de l-am cunoscut — scria un adversar al său, cel ce se ascunde sub pseudonimul Zilot Românul — și cu adevărat avea omul și duh firesc și vorba lui puțină și totdeauna pe gînduri : și cînd îl frigea cărbunele ce-l avea ascuns în inimă, scăpa cite o vorbă desperată asupra tiraniei”. Imaginea comandantului de panduri ne este întregită de unul dintre căpitani săi, Chiriac Popescu, care-l definește a fi fost „om al războiului, îndrăznet și tot foc, puțin la vorbă și voinic la inimă și la suflet nelenevos, cu multă minte sănătoasă și curagios”. Pentru un consul străin Vladimirescu era înzestrat „cu vitejie, cu talent militar și chiar cu geniu”. Ni s-a păstrat și un portret al înfățișării sale fizice : „om de statură mai înalt decît de mijloc, talia bine proporționată, fața blondă, mustația galbenă, părul castaniu, obrazul, mai mult rotund decît oval, nici prea durduluu, nici slab, cu o mică bărbie, om nu urit ; sta drept, tancos ; vorba brevă, răstită, și după facultatea lui destul de elocuentă, aier de comandant” ; același martor — Ștefan Scarlat Dăscălescu — îl mai înfățișă altă dată ca stînd „drept ca un soldat” și ca fiind „serios, posomorit, vorba răpede, impozantă, dar puțină”.

Tipic reprezentant al păturilor mijlocii care se găseau în plină ascensiune, om cu preocupări multilaterale : vîtaf de plai, hotarnic, vechi în procese ale țărănilor — ba în 1814 chiar și într-un proces peste hotare al boierului Nicolae Glogoveanu —, întreprinzător în agricultură și comerț și în primul rînd, cum se autodefinia el însuși „mai virtos ostaș”, Tudor Vladimirescu a impus contemporanilor, care au văzut în el o personalitate de excepție. Ridicat prin propriile silințe din rîndul țărănilor liberi în cele ale micilor boieri, reușind să-și facă o stare materială destul de apreciaabilă, desi a fost străin corupției, care măcina în vremea lui societatea românească, scriînd cu mindrie în 1812 „la nimeni nu sint dator nici o para”, Vladimirescu și-a dominat contemporanii. Pe cit putea, stăpînirea îl ocolea, iar clasa dominantă se temea de el. Dealfel, Tudor nu-și ascundea ostilitatea față de cel ce oprîmău poporul. Nemulțumit odată de o sentință ar fi aruncat următoarea amenințare la adresa boierilor divănîti : „Pe unde pun azi cucoanele voastre panalicile, vor pune într-o zi oltenii mei curelele opincilor”. Stăpînirea căpăta, de asemenea, dreapta sa apreciere. „Apoi din nechivernisirea stăpînitorilor țării noastre — scria el în 1815 lui N. Glogoveanu — vezi cită răpedenie ni se pricinuește ! Ci vor lua plată dumnezeiască !” „Era vestit pretutîndeni — îl caracteriza mai tirziu aghiotantul său — de om drept, serios, aspru și citeodată crud”.

Vladimirescu a așteptat mulți ani clipa de a lua armele în mîini pentru o temerară încercare de-a schimba statutul internațional al țării, cit și de a restrucutura societatea în mijlocul căreia trăia. Cel care declara „din ceasul cînd m-am născut, m-am îmbrăcat cu cămasa mortii” nu se temea de nimeni și de nimic. „Mie așa mi se pare — scria el o dată — că de a grăi cinevasi adevărul, nu să va rusina, nici de Dumnezeu, nici de oameni și nici sluga de stăpîn !” O Inteligență nativă se împletea la Vladimirescu cu un evident simț de echilibru, cu multă judecată și

prudentă, pe care nu le pierdea nici atunci cînd, uneori, avea unele accese de violență dezvăluite de contemporanii săi. Simțul său de echilibru și capacitatea sa de a cuprinde ansamblul problemelor și de a da soluțiile cele mai nimerite în împrejurările cele mai grele erau și o consecință a orizontului larg pe care îl avea. Lectorile sale, din care nu lipsiseră în primul rînd lucrări istorice — între altele, **Istoria pentru începutul românilor în Dacia a lui Petru Maior**, carte de căpătîi începînd de la el a multor frunțasi ai luptei de eliberare românești — și desigur lucrări de informație și comentariu politic internațional, contactele pe care le avea cu unii cărturari din țările române, legăturile stabilite cu personalități culturale, politice și militare străine — în cursul călătoriilor sale, dar și în timpul războiului ruso-turc din 1806-1812 —, precum și relațiile strînse pe care le-a avut cu frunțasi ai mișcărilor de eliberare a popoarelor din sudul Dunării, l-au ajutat să-și formeze o viziune amplă asupra lumii și totodată să stie a acționa în modul cel mai potrivit în momentul în care s-a situat în fruntea îndrăzneței acțiuni din 1821.

Dacă Vladimirescu a avut o imagine limpede a problemelor interne și internaționale cu care era confruntată națiunea sa într-un moment hotărîtor al existenței ei, cînd prin fapta lor românii trebuiau să obțină o modificare a structurilor lor interne și a statutului lor internațional, el se simtea totodată purtător de cuvînt al anumitor interese sociale, reprezentant al unui sens de evoluție al societății românești. Iesit din rîndurile țărănimii libere, cunoscînd suferințele țărănimii în ansamblul ei, aparținînd păturilor mijlocii al căror purtător de cuvînt se simtea înainte de toate, dar și intrat în rîndurile micilor boierimi, datorită meritelor sale, Vladimirescu a avut viziunea unei largi problematici sociale și, în sensul cel mai adînc, conștiința unei sarcini istorice ce-i revenea față de poporul său. Dacă în problemele eliberării naționale vederile sale puteau coincide cu cele ale unor mari boieri, situați în această privință pe poziții similare sau apropiate, în problemele restrucurării sociale el nu putea fi decît ostil menținerii autorității și puterii boierimii și îndeosebi ale marii boierimi în tiparele existente pînă atunci și neîmpărțășirii celorlalte categorii sociale la întreaga viață social-politică. El nu putea să nu țină seama de faptul că, așa cum a remarcat aghiotantul său Mihai Cioranu, „lăcuiitorii satului... erau reduși la ultima extremitate a celei mai spăimîntătoare mizerii” și că — așa cum a arătat-o un alt căpitan al său — „boierii țării ajunseseră într-o stare că li se părea că lăcuiitorii nu e om, ci o jivine de nimic”.

Lucid și inteligent, dirz și hotărît, intruchipare a năzuințelor unui vechi popor aflat pe pragul transformării sale într-o viguroasă națiune modernă, care-și cerea legitim locul ce i se cuvenea în familia națiunilor europene, Tudor Vladimirescu a afirmat strălucitor prin gîndul și prin fapta sa inteligentă și politică și intransigența unui neam. El a rămas eroul de legendă, stegarul patriotismului și al înnoirii, frunțasul poporului la începutul lungului drum ce-l va conduce pînă în zilele noastre, la deplina eliberare, la intruchiparea visurilor celor mai îndrăznete ale celui al cărui nume se confundă în primul sfert al veacului trecut cu ideea însăși de revoluție și eliberare.

DAN BERINDEI

ROBOTUL la primul schimb în uzină

(Urmare din pagina 1)

ril — la 11 iunie s-au împlinit 32 de ani de atunci! — se află astăzi în pragul unor substanțiale înnoiri.

Implicațiile mai apropiate și mai îndepărtate ale experimentului de la I.M.E.B., pe plan economic, tehnic și chiar social, sînt considerabile. Desigur, cu o floare nu se face primăvară, un robot nu înseamnă încă robotizare, totuși evenimentul își păstrează întreaga sa semnificație, reprezentînd un important pas înainte. Adevărat, în cazul de față nu este vorba decît de o premieră națională, robotică aflîndu-se la ordinea de zi în întreaga lume, îndeosebi în statele dezvoltate din punct de vedere economic.

Nu-i putem cita pe toți specialiștii care au contribuit la reușita experimentului, întrucît o acțiune de asemenea anvergură, desfășurată în cadrul programului național prioritar de robotizare coordonat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, presupune împletirea eforturilor a numeroase institute, centre de cercetări și uzine. Forul coordonator este Institutul central pentru construcția de mașini. Colaborează: Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria construcțiilor de mașini I.C.T.C.M. din București, Institutul de cercetări și proiectări pentru mașini-unelte și agregate, Intreprinderea „Automatică” și Institutul de proiectări automatizări (construirea de roboți industriali cu elemente de execuție hidraulice și, respectiv, electrice), Institutul politehnic București, Institutul de cercetări pentru încercarea materialelor și sudură Timișoara, I.S.I.M., etc. În „Operațiunea I.M.E.B.” au participat direct inginerul Vladimir Cârdei, șeful de lucrare, și proiectantul principal Constantin Angelescu, de la I.C.T.C.M., iar de la I.M.E.B. au acordat un sprijin deosebit șeful atelierului de proiectări tehnologice, inginerul Ion Hirt, subinginerul Ștefan Enache, șeful de echipă Dumitru Ioniță de la atelierul de turnătorie sub presiune.

— Tovarășe inginer Vladimir Cârdei, de ce „premieră” a avut loc într-o hală de turnare sub presiune, de ce s-a ales tocmai acest sector industrial și nu altul? — Răspunsul ne proiectează direct în miezul problemei introducerii roboților industriali. Nu facem robotizare de dragul robotizării. Nimeni nu se gîndește, la noi sau aiurea, fie și într-o perspectivă mai îndepărtată însă previzibilă, la o înlocuire masivă a muncitorilor cu roboți. Ar fi ca și cum ai obliga un inginer să care greutăți, să mute o piesă dintr-un loc în altul sau să măture podeaua. Un robot de măturat poate fi oricînd construit, dar cu ce folos? Dealtfel, în pa-

ranțază fie spus, chiar așa glumeau pe seama robotului muncitorii din hala 131: „Credeți, tovarășe inginer, că mormanul ăsta de fierărie va face vreo dată treaba noastră? Dacă nu veți reuși, nu vă necăjiți, făceți-i un program ca să măture pe jos, tot ne-ar ajuta”. A fost doar o glumă nevinovată, fiindcă tocmai ei, turnătorii, știau cel mai bine că robotul se afla acolo pentru a se stabili în ce măsură va fi posibil ca în viitor să le ușureze munca.

— Așadar, tovarășe Cârdei, care sînt criteriile de utilizare a roboților?

— **Eficiență economică și fiabilitate.** În societatea noastră socialistă mai intervine un factor extrem de important: **grija pentru om.** Știiți oare cum se realizează turnarea sub presiune? Este un **proces tehnologic nu lipsit de nocivitate**, se emană gaze, există pericolul de stropire a muncitorului cu aluminiu topit, se lucrează la temperaturi înalte, curge sudoarea de pe om. În plus, se depune o **muncă monotonă, oarecum mecanică**, deși se execută multe operații. Se cere și un **efort fizic prelungit.** În experimentul de la I.M.E.B. rotorul cîntărea circa 6 kg dar ale rotoare turnate sub presiune sînt cu mult mai grele. Iată deci argumente puternice pentru a se găsi, pe calea robotizării, posibilitatea înlocuirii omului în asemenea situații. În afară de aceasta, există și rațiuni de ordin tehnic: turnarea sub presiune reprezintă un proces multioperațional, reclamînd tot felul de manipulări. A fost deci un fel de școală pentru noi.

— Au existat și considerente pe termen lung, de ordin pur economic?

— Firește. **Parcul de mașini de turnare sub presiune este mare în țară.** Noi am luat o mașină de turnat cu uzură medie, deci în mod deliberat nu am conectat robotul la un utilaj ultramodern.

— În ce constă aportul inteligenței tehnice românești în această acțiune de mare interes?

— Faptul că I.C.T.C.M. avea în dotare, de la bun început, un robot universal nu însemna prea mare lucru. În ce sens? Un robot universal se aseamănă, pe undeva, cu un copil: nu poate face nimic dacă nu-l înveți. Or, aceasta constituie o dificultate tehnică de prim ordin. Omul nu este doar un executant la locul de producție, el comandă, ia hotărîri în situații neprevăzute — care totdeauna se ivesc! —, supraveghează, asigură pe cît multiple buna funcționare a sistemului. Robotul nostru universal are o inteligență de gradul 1: nu vede, nu simte, execută automat programul introdus în „creierul” său. Fără o serie de adaptări mecanice, interblocări și o programare adecvată, un asemenea robot este inutilizabil într-o activitate mai complexă, cum ar fi de pildă turnarea sub presiune. Omul știe cînd să se oprească, sesizează cu ușurință dacă apare ceva care nu este în regulă, și interrupe lucrul pentru a remedia defectiunea. Robotul universal nu putea face așa ceva, trebuia deci adaptat la un anumit specific industrial. Luni de zile am studiat cum lucrează mașinile de la I.M.E.B. în special cele din hala 131, de la turnătorie; ne interesau îndeosebi perturbațiile foarte diverse ce intervin în realitatea zilnică, modalitățile de oprire, intervențiile de corecție etc. Privindu-i atent pe muncitori, observîndu-i cum lucrează, gîndeam programul robotului, modalitățile de oprire cînd acesta „și dă seama” că a intervenit un element de perturbare. Altfel, robotul ar fi continuat lucrul în orice condiții, dînd rebuțuri, avariînd utilajele din jur sau deteriorîndu-se prin lovirea de acestea, fără să mai vorbim de posibile accidente. A fost o muncă intensă și, în ce ne privește, de pionierat, pentru alcătuirea programului și proiectarea dispozitivelor anexe — o serie de adaptări și extinderi ale capacității robotului universal, care să-i permită să se „angajeze” în atelierul de turnare sub presiune.

— Ce va urma?

— Se află în faza de execuție și se va experimenta cîrind la I.C.T.C.M. un sistem robotizat specializat, pe baza experienței obținute la I.M.E.B. și a documentării în alte uzine din țară. Crearea sistemului specializat înseamnă că nu se

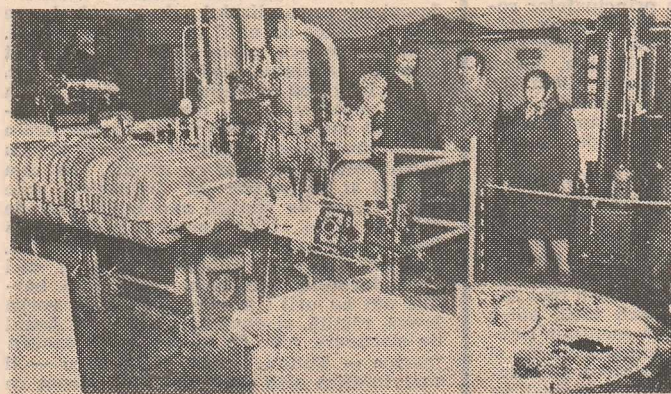
va mai porni de la un robot universal adaptat, ci se vor construi roboți românești mai simpli și mai ieftini, apți doar pentru o anumită muncă. Ca un prim pas se tinde spre extinderea deservirii cu roboți a vastului parc de mașini de turnat sub presiune ce se află în țară. Crearea acestui sistem robotizat specializat implică proiectarea și execuția unor elemente care pot sta la baza unor sisteme similare pentru alte domenii de activitate industrială. Important este că experimentul de la I.M.E.B. ne-a obligat să conturăm o metodologie proprie de abordare a problemei. În viitorul apropiat eforturile se vor îndrepta spre utilizarea roboților în forjarea (matrițarea) pe ciocan de forjare și în forjarea de precizie; în prezent, specialiștii timișoreni și I.C.T.C.M. se preocupă de robotizarea sudurii. Într-un viitor ceva mai îndepărtat vom avea și roboți specializați pentru operațiile de montare!

— Care vor fi consecințele?

— Pentru anumite categorii de muncitori, trecerea lor la operații mai puțin nocive, la supravegherea roboților sau orientarea acestor muncitori spre alte sectoare productive. Într-o industrie care aparține clasei muncitoare, poporului — experimentul de la I.M.E.B. aproape a coincis în timp cu a 32-a aniversare a naționalizării principalelor mijloace de producție din România — nici nu se poate imagina un alt curs. Extinderea treptată a robotizării în țara noastră va antrena și o consecință mai subtilă și mai profundă, un salt calitativ în tehnica noastră, fiindcă sistemele robotizate reclamă, prin definiție, elemente și accesorii fiabile, înnoiri fundamentale în însăși concepția și organizarea fluxului tehnologic, a întregului proces de producție. Prologul a avut loc la I.M.E.B.

Într-o seară tîrzie din această primăvară, cînd Vladimir Cârdei și Constantin Angelescu ieșeau pe poarta I.M.E.B., după o epuizantă zi de lucru cu robotul, au privit gînditori placa comemorativă a istoricului zbor al lui Aurel Vlaicu înfăptuit cu șapte decenii în urmă chiar de pe locul unde azi, pe Dealul Cotrocenilor, se înalță întreprinderea de motoare electrice. Unul dintre ei a spus:

— Poate cîndva o altă placă, alăturată celei dintîi, va aminti că tot de aici și-a luat zborul robotica românească.

Flacăra revine

În hirtii, malaxoarele lui Marin Vasile nu se învîrtesc. În realitate, ele se învîrtesc de 3 ani și aduc importante economii!

La Bacău, în luna februarie a acestui an, ne-a fost dat să vedem un lot de 10 autobetoniere ieșite din comun, adică total lipsite de echipamentul de acționare hidraulică. Dar, deși lipsite de acel echipament, autobetonierele funcționau totuși normal, grație unui foarte ingenios, rezistent și deosebit de eficient **dispozitiv de acționare mecanică**, dispozitiv conceput încă de acum 3 ani de maistrul Vasile Marin, din cadrul Atelierului de reparatii auto al Trustului județean de construcții. Valoarea totală a acestui dispozitiv, materiale folosite plus manopera, se ridică la 5200 lei, pe cită vreme valoarea integrală a echipamentului hidraulic ajunge la aproape 40000! În plus, aplicarea dispozitivului de acționare mecanică a dus la excluderea consumului de motorină și ulei hidraulic. În fine, al treilea aspect, dispozitivul mecanic a rezolvat mult discutata problemă a pieselor de schimb, anulînd-o definitiv. De menționat, referitor la acest aspect, al pieselor de schimb, că motorul auxiliar al echipamentului hidraulic, un obișnuit motor de 45 cai putere, devine disponibil.

În aceeași lună, în februarie, am publicat un articol în care am prezentat pe larg toate aceste avantaje ale aplicării dispozitivului de acționare mecanică. Una din urmările aceluia articol, pelerinaiul la

Bacău, la Trustul județean de construcții și la Atelierul de reparatii auto a numeroși tehnicieni veniți din toată țara. Din București, Constanța, Timișoara, Vaslui, Ploiești, Slatina, Iași, Brăila și așa mai departe, au fost trimisi reprezentanți ai diferitelor unități care au în dotare autobetoniere. Constatînd buna funcționare a dispozitivului propus de maistrul Vasile Marin, au solicitat documentația tehnică, în ideea extinderii procedurii fără întîrziere.

În același articol ne exprimam surpriza că întreprinderea „Automecanică” din Medias, deși cunoștea încă din 1977 soluția propusă de maistrul Vasile Marin, a tinut să-i comunice acestuia că malaxorul, acționat mecanic cu acel dispozitiv, n-are cum să se rotească! Drept argument, specialiștii de la „Automecanică” i-au trimis 2 pagini de calcule de o strictă rigurozitate matematică și fizică. Mai mult decît atît, tehnicienii de la „Automecanică” l-au încurajat, ca să spunem așa, pe Vasile Marin, instiîndu-l că un sistem similar, de acționare mecanică este în curs de asimilare după o licență străină!!!

Nu știm dacă între timp a fost asimilată acea licență. Dar stim, cu certitudine, pentru că le-am văzut funcționînd, că malaxoarele autobetonierelor din Bacău se rotesc! Și acest lucru îl pot confirma toți cei ce, în urma articolului nostru, s-au deplasat la Bacău și au preluat toată documentația tehnică în vederea extinderii aceluia dispozitiv. Fără comentarii, s-ar putea spune, dar formula este totuși mult prea laconică. Spre surpriza celor de la „Automecanică” din Medias, mai stim că unui reprezentant al constructorilor barajului de la Mineciu, județul Prahova, sosit la Medias pentru a obține piese de schimb necesare autobetonierelor din dotare, autobetoniere la care se defectase chiar echipamentul de acționare hidraulică, i s-au refuzat acele piese, dar i s-a indicat, în schimb, să meargă la Bacău și să preia de acolo o soluție interesantă și întru totul eficientă, ceea ce omul a și făcut. Ei bine, să zicem că în urmă cu 3 ani, cînd i s-a demonstrat maistrului Vasile Marin, cu ajutorul acelor documente de cea mai strictă rigurozitate matematică și fizică,

imposibilitatea rotirii malaxorului, s-a comis o greșală de calcul sau de atitudine. Dar de ce, înainte sau după publicarea articolului nostru, nici un specialist de la Medias n-a găsit de cuvînt să se deplaseze la Bacău și să vadă dacă malaxoarele se învîrtesc sau nu?! Menționarea, în articolul din februarie, că întreprinderea lor a manifestat o totală lipsă de receptivitate la soluția bacăuanilor, n-a avut, oare, nici un ecou?! Cu alte cuvinte, cum se explică foarte ciudata întîmplare, în hirtii, malaxoarele nu se învîrtesc și, totuși, în realitate, ele se învîrtesc de 3 ani, aducînd numai beneficii?! „Automecanică” n-are nimic de zis?!

VICTOR NIȚA ■

Ce-i nou cu analizorul de complement AC-79?

Analizorul de complement AC-79, sistem pentru analize medicale de laborator rapide și obiective, realizare a doctorului Gheorghe Gancevici, brevetat și executat la Institutul „Cantacuzino”, a intrat în faza de execuție și omologare a seriei „0”, fază care se petrece la I.C.P.E. București.

Aparatul, despre ale cărui principii și avantaje „Flacăra” a mai scris, poate executa semiautomat 144 de analize, într-o gamă largă de boli, precum și măsurători nespecifice, numărarea globulelor rosii, determinarea cantității de hemoglobină și altele. Prin determinarea vitezei cu care se produce o reacție și a amplitudinii procesului la nivelul unei picături de sînge, informațiile date de aparat sînt rapide și exacte.

Fiind vorba de o realizare românească de excepție, rod al colaborării mai multor discipline, medicină, fizică, chimie, matematică, electronică etc., de un aparat care va ușura viața noastră și a medicilor, ne interesăm despre drumul pe care îl parcurge. Directorul Institutului „Cantacuzino”, prof. dr. Vlad Bibiie, a avut amabilitatea să răspundă solicitării noastre.

„Pentru ca analizorul să fie rentabil, trebuie să funcționeze la adevărata lui capacitate, să fie alimentat cu date suficiente. Preocuparea institutului este să asigure analizorului viabilitatea și siguranța în funcționare. Odată ce te obișnuiești cu el, este un aparat ușor de minuit. În curînd, vor fi gata 5 aparate pe care ni le imaginăm amplasate în marile spitale, în centre județene epidemiologice sau în centre universitare. Vrem să ne convingem că ele vor funcționa perfect și este de datoria noastră să le urmărim pînă la sfîrșit, ele trebuind privite ca o continuitate în progres și nicicum ca un înlocuitor total al metodelor clasice. Considerăm ca foarte importantă prezentarea adecvată a aparatului comunității medicale. În acest sens, la recenta reuniune de imunologie de la Iași, s-au dat participanților broșuri de prezentare. În sedințele științifice ale institutului, din 29 mai și 14 iunie, sistemul va intra în dezbateri, va fi prezentat. În septembrie anul acesta, în cadrul simpozionului științific „Progrese recente în diagnosticul de laborator”, la care vor participa medici de laborator din toată țara, se vor face demonstrații practice. Cei prezenți vor fi invitați să aducă probe care vor fi determinate pe loc. Vom face totuși să-i asigurăm doctorului Gancevici posibilitatea de a merge în toate cele cinci locuri unde urmează să funcționeze noile aparate. Va trebui să tinem seama și de faptul că acest aparat nu-și va dovedi eficiența decît într-un centru care dispune de date suficiente. Metodele clasice, îmbunătățite și ele între timp, vor fi folosite în paralel. Aparatul va avea un rol important în ierarhizarea diagnosticului. Analizele simple vor fi făcute în prima fază la dispensare și centre mici, urmînd ca analizele complexe și diagnosticul complet de laborator să fie stabilite, cînd este cazul, în centre importante cu dotare corespunzătoare. Analizorul își va găsi astfel locul cel mai indicat. Unul dintre exemplare va funcționa la Institutul „Cantacuzino”. Mai rămîne ca industria, cu care am colaborat pînă acum bine, să ne livreze cele 5 aparate”.

OPREA GEORGESCU ■

Cuget, deci exist

Literatură și angajare (II)

Avind ca premisă fundamentală capacitatea de influențare a operei literare, posibilitatea ca aceasta să contribuie la edificarea noii societăți, identificarea valorii pozitive a unei opere literare în societatea socialistă multilateral dezvoltată presupune, credem, următoarele câteva nuanțări:

1. valoarea politică a unei opere literare în socialism trebuie privită complex, în cadrul unei influențe multidimensionale a operei literare. Judecarea unilaterală a valorii politice a operei literare a fost una din greșelile grave ale criticii dintr-o anumită perioadă a revoluției noastre culturale. Conform acestei judecăți, opera literară care nu conținea idei politice evidente era considerată apolitică, o lucrare care nu servea intereselor partidului comunist. Or, nu numai că atitudinea morală, filosofică, pe care o formează o operă literară influențează, în cadrul unei mai largi interferențe a valorilor, convingerile și atitudinile politice ale cititorului, dar aceste convingeri morale, filosofice servesc ele înseși interesele partidului comunist, în al cărui proiect de personalitate umană intră și dimensiunile morale, filosofice etc.

2. Opera literară servește intereselor de partid prin mijloacele sale specifice, în calitatea sa de operă literară. De aceea, orice discuție asupra valorii politice a unei opere literare trebuie să înceapă numai din momentul în care opera literară respectivă există ca valoare estetică. Ținând cont de aceste mijloace specifice, trebuie să analizăm îndeaproape și categoria de interese ale partidului comunist pe care le servește literatura. Scopul final al politicii partidului nostru, scopul în slujba căruia sînt puse toate obiectivele de etapă: industrializarea, cooperativizarea etc. este dezvoltarea pleneră a personalității umane. Prin specificul său complex, în care intră și influența pe termen lung, literatura apare ca unul din factorii importanți în îndeplinirea acestui obiectiv fundamental al politicii partidului nostru. De aceea, cred că întrebarea: în ce măsură o operă literară servește intereselor noastre politice? poate fi formulată și astfel: în ce măsură o operă literară servește formării personalității umane multilaterale dezvoltate? Eroarea criticii literare dintr-o anumită perioadă a revoluției noastre culturale a constat în aprecierea valorii politice a unei opere literare în exclusivitate prin contribuția sa directă, prin propaganda făcută, pentru realizarea anumitor obiective de etapă ale construcției socialiste, încercîndu-se astfel să se substituie literatura mass-mediei. În condițiile de astăzi însă, valoarea politică a operei literare trebuie apreciată prin contribuția sa la formarea omului nou, măsura în care opera literară contribuie la formarea și dezvoltarea conștiinței de sine a omului, la formarea și dezvoltarea calităților sale morale, a conștiinței critice, a sentimentelor de patriotism etc.

3. Tot specificitatea operei literare reclamă și o altă problemă teoretică și practică de o extremă importanță: cine face, în caz concret, judecarea valorii politice a unei opere literare? În socialism, determinarea valorii politice a unei cărți de către critică depășește cadrele unei simple analize, pentru a deveni act politic. În primul rînd, pentru că judecata critică reprezintă unul din instrumentele acțiunii partidului în domeniul literaturii. O anumită experiență a trecutului ne arată că în acest domeniu competența profesională și morală a criticului sînt mult mai necesare ca oriunde. În același timp, practica de astăzi, de a dezbate, complex, nuanțat, prin participarea mai multor specialiști, evitînd etichetele simpliste, ni se pare cea mai adecvată. Există, în felul acesta, posibilitatea ca influența politică a operei literare, dirijată printr-o acțiune conștientă, să-și realizeze scopurile sale finale: contribuția la formarea omului nou.

ION CRISTOIU ■

Grigore Teodorovici; născut la 15 aprilie 1922, comuna Faraonele, județul Vrancea; absolvent al Facultății de medicină din Iași, promoția 1948; teză de doctorat, „Rezistența la antibiotice a stafilococului patogen”, 1961; profesor titular, 1969; docent, 1972; 250 de lucrări științifice publicate în țară și în străinătate; cărți, manuale, cursuri universitare, singur sau în colaborare; „Epidemiologia bolilor transmisibile”, Editura Medicală, 1978; membru al Societății europene de medicină preventivă, membru al Societății franceze de medicină preventivă; Ordinul Muncii clasa a III-a; Meritul Sanitar clasa a III-a; șef al disciplinei de epidemiologie la I.M.F. Iași.

„A sosit momentul ca medicina să iasă de sub semnul practicisimului terapeutic”

— Da. Actualizînd, se poate afirma că nu-i numai mai ușor, ci și mai economic. Mai rentabil, dacă vreți. Atît din punct de vedere al individului, cit și al societății.

— Care e, concret, situația la noi?
— Hotărît lucru, stăm mai bine ca alții. Nici nu-i de mirare, de vreme ce, în România socialistă omul e privit ca unul cel mai de preț, sănătății lui acordîndu-i-se, pe toate căile, atenție maximă. În acest scop, se știe, sînt alocate anual fonduri importante, ocrotirea sănătății populației fiind parte integrantă a politicii întelepte, umanitare, a partidului și statului nostru. Dealtfel, însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a insistat asupra importanței medicinei omului sănătos, spunînd încă în 1975, cu ocazia constituirii Consiliului Superior Sanitar, că rezultatele activității medicale nu trebuie judecate după numărul consultațiilor sau după consumul de medicamente, ele trebuie judecate după gradul de sănătate al populației, după micșorarea timpului pierdut de societate din cauza îmbolnăvirilor. O asemenea concepție e, în același timp, umanitară, politică și științifică, pe deplin științifică, medicina preventivă fiind eficientă, puțin costisitoare, conservînd calitatea vieții, evitînd degradarea stării de sănătate. Efectele ei, medicale și social-economice, sînt de lungă durată.

— Teoretic, stimate tovarășe profesor Teodorovici, lucrurile sînt clare. Întrebarea noastră sună însă nițel altfel, o vom repeta, dacă va fi nevoie, să lămurim un alt aspect al chestiunii. Cînd zicem medicină preventivă trebuie să înțelegem, automat, epidemiologie?

— Medicina preventivă începe, peste tot în lume, cu epidemiologia.

— Iarși lucrurile sînt clare, fiind mai ușor și mai ieftin să previi degradarea stării de sănătate decît să realizezi recuperarea, scoaterea bolnavilor din suferință. Ce face, în acest cadru, epidemiologia?

— În rezumat, asigură medicinei, în ansamblul ei, metode pentru studiul sistematic al distribuției și variației fenomenelor biologice în masa populației, pentru aprecierea aspectelor sociale și economice ale sănătății și bolii. Totodată, furnizează sugestii pentru cercetările clinice și de laborator.

— În ceea ce privește...

— O clipă, n-am terminat! Alături de igienă, de medicina muncii, de organizarea sănătății publice, de microbiologie, de ecologie, de alte discipline, epidemiologia acționează, în cadrul unor echipe complexe, la nivelul colectivităților, ajutînd la depistarea precoce a factorilor de risc ce pot pune în pericol starea de sănătate. Descoperite timpuriu, bolile pot fi tratate fără infernări, fără complicații, ceea ce înseamnă efecte favorabile multiple pentru individ, pentru familie și pentru societate, precum și importante economii.

— Cu voia dumneavoastră, să ne întoarcem la întrebarea de mai devreme. Cum e privită, la noi, epidemiologia?

— S-ar putea face mai mult pentru ea.

— La ce vă gândiți?

— Principiile medicinei preventive, fundamentate științific, sînt cunoscute și recunoscute de toată lumea medicală, nimic de zis, Transpunerea lor în practică însă scîrție, accentul continuînd să cadă pe medicina curativă. O astfel de orientare își are originea în concepția unor cadre de conducere din rețeaua sanitară care, de cele mai multe ori, nu sînt specializate în probleme de organizarea sănătății, provenind arareori din profile ale medicinei preventive. La toate nivelele, ministere, direcții sanitare județene, institute de cercetare etc. conducerea sistemului de ocrotire a sănătății e incredințată, în majoritatea zdrobitoare a cazurilor, chirurgilor, internștilor, radiologilor și așa mai departe! Medicina preventivă simte nevoia unui detașament viguros și devotat de cadre și, deocamdată, nu-l are! Problema ar putea fi rezolvată, măcar parțial, prin deschiderea unor cursuri speciale de organizatori de sănătate, s-au ținut într-o vreme, s-a renunțat la ele!

— Tovarășe profesor, ce rol joacă, ce rol ar trebui să joace, în acest sistem centrele sanitare și antiepidemice, așa-numitele sanepiduri?

— Li se atribuie, greșit, rolul hotărîtor. Rețeaua lor e încă firavă, abia dacă poate asigura intervenția în situații deosebite create de bolile infecțioase. Ele, institutele de igienă și sănătate publică, catedrele de profil din învățămîntul superior, au posibilități reduse de a se ocupa, riguros, sistematic, și de prevenirea și combaterea bolilor netransmisibile cu extindere de masă, a celor cardiovasculare, a maladiilor de nutriție, a celor genetice, a cancerului.

— Pentru că tot veni vorba, ce regim are epidemiologia în programa de învățămînt a unui institut de medicină și farmacie?

— Statut de cenușăreasă. Epidemiologiei, igienei și medicinei sociale le revin, la un loc, 4,2 la sută din totalul orelor, foarte puțin, nepermis de puțin. Limbilor străine și educației fizice, de pildă, le e afectat un procent mai mare, 4,6 la sută.

— De ce asta?

— Pentru că programa de învățămînt continuă să fie tributară concepției curativiste. Drept urmare, în ceea ce privește preocupările medicinei preventive, studenții nu pot căpăta decît unele informații vagi, cu precădere din domeniul bolilor infecțioase. Deși, repet, patologia acestora a încetat să mai fie predominantă.

— De ce se întîmplă ce se întîmplă, tovarășe profesor? Și, mai ales, care ar fi soluția?

— Epidemiologia e numai o disciplină în cadrul infecțioaselor.

— Ar trebui să fie catedră de sine stătătoare?

— În alte părți, în U.R.S.S., în Cehoslovacia, în Bulgaria, mai știu eu unde, așa e. La noi însă, epidemiologia a ajuns în coada bolilor infecțioase, cu toate că sfera ei, incluzînd și maladiile netransmisibile, cele mai frecvente azi, e mai largă. Consider că problema e greșit înțeleasă. Care ar fi soluția? Au fost cîndva, în urmă cu 15-20 de ani, 40, chiar 45 de ore de epidemiologie. Ne-ar ajunge 20, de curs.

— Cite sînt acum?

— 14 la generală și pediatrie, 10 la stomatologie. S-a creat o astfel de situație nu în temeiul unor principii, acestea ar fi trebuit să țină parte epidemiologiei, ci în temeiul unor norme, ca să iasă orele celorlalte catedre, celorlalte discipline!

— N-ați încercat să expuneți toate aceste puncte de vedere forurilor în măsură să ia decizii, celor în măsură, să precizăm, să schimbe programa?

— Ba da. Am depus tot felul de memorii la minister.

— Ce soartă au avut ele?

— Probabil că au rămas uitate. Răspuns, în orice caz, n-am primit.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

— Ce e epidemiologia, stimate tovarășe profesor?

— Vă gândiți la o definiție?!

— Să zicem, de ce vă mirați?

— Pentru c-ar fi multe de spus.

— Nu ne grăbim, poftiți.

— Epidemiologia a fost socotită, la început, drept știința manifestărilor extensive ale bolilor contagioase, termenul de boală epidemică suprapunîndu-se peste cel de boală contagioasă, confundîndu-se chiar. În vremea din urmă însă, sfera ei de activitate s-a lărgit considerabil, cuprinzînd și maladii din afara celor contagioase, infecțioase. În 1967, un simpozion de specialitate, ținut la Bruxelles, a stabilit o definiție, acceptată azi pretutindeni.

— Cum sună ea?

— Epidemiologia, citez, se ocupă cu studiul frecvenței și repartiției bolilor, atît transmisibile, cit și netransmisibile, cu decesele și invaliditățile în grupele populației umane, cit și cu factorii care influențează apariția bolilor și tendințele de morbiditate în colectivități. Reiese limpede că epidemiologia trebuie considerată ca o disciplină de bază a medicinei preventive.

— Reiese limpede, nici discuție! De ce-a fost nevoie ca epidemiologia să-și extindă aria de activitate?

— Pentru că lumea s-a schimbat. Pentru că medicina a progresat.

— E adevărat, care-i însă legătura?

— Maladiile infecțioase, cu cauză unică, au pierdut din importanță, înregistrînd scăderi spectaculoase ale incidenței. Pătrunzînd în tainele lor, medicina modernă a izbutit să le impună, să le lichideze. Vaccinările au jucat un rol decisiv în cazul holerei, al variolei, al malariei, al poliomielitei, al tetanosului, al rujeolei, al difteriei etc. Numai că, din păcate, tabloul epidemiologic n-a sărăcit, în el pătrunzînd alte boli, așa-zisele boli ale civilizației contemporane. Cele cardiovasculare, cele de nutriție, neoplaziile, afecțiunile neuropsihice, malformațiile congenitale, maladiile genetice, accidentele și așa mai departe.

— Cum s-ar putea explica dispariția unor boli și, legat de asta, apariția și violența altora?

— Pe scurt, capacitatea de adaptare a omului, relativ moderată, a rămas în urma evoluției, de regulă precipitată, a societății moderne. O gamă variată de factori nocivi, stresul, poluarea, circulația, în alte părți ale lumii radiațiile, drogurile, au început să acționeze perfid, uneori ocult, asimptomatic, la limita așa-numitei vizibilități c/inice, amenințînd speranța de viață. Toți acești factori sînt, fără excepție, neinfecțioși. De aici și necesitatea ca epidemiologia să-și extindă aria de intervenție, mai ales în ideea prevenirii, a medicinei preventive. În unele țări, mai ales în cele dezvoltate, situația riscă să devină îngrijorătoare. În Statele Unite, de pildă, cardiopatia ischemică reprezintă prima cauză de deces, făcîndu-se responsabilă de aproape două mii de victime pe zi! Frecvența cancerului crește, iar maladiile cardiovasculare nu rămîn mai puțin. Nici cele mai cumplite epidemii n-au adus atîta doliu cit aduc, în prezent, alcoolul, tutunul, accidentele de circulație! Statisticile susțin că majoritatea bolilor cronice de azi trebuie privite ca o consecință directă a modului de viață din tinerete.

— Cu alte cuvinte, fiecare doarme cum își așterne, așa-i?

— Fără discuție. Nici una din concepțiile tinereții nu rămîne neplătită. Furtună, ca să iau exemplul cel mai la îndemînă, contribuie la deteriorarea impură a sănătății, ridicînd procesul leceselor premature. Referîndu-se la infarct, cunoscutul cardiolog suedez Junar Björck zicea că n-ar mai fi atît vorba de o boală, cît de un mod de a muri ca urmare a unui mod de a trăi.

— Plasîu spus, tovarășe profesor, să recunoaștem asta și, mai ales, să luăm amînte. Întrebarea e ce-i de făcut?

— În ciuda semnalelor de alarmă, medicina contemporană trăiește încă sub semnul practicisimului terapeutic. Ea deține, e adevărat, un arsenal de vindecare a maladiilor bine pus la punct, dar acest arsenal începe să nu mai fie suficient. Accentul cade, trebuie să cadă, pe medicina preventivă, în cadrul căreia epidemiologiei îi revine un rol important, ca disciplină de bază. Dealtfel, încă din 1964, Comitetul de experți al Organizației Mondiale a Sănătății atrăgea atenția asupra faptului că pe măsură ce vom înainta spre sfîrșitul secolului, „medicina preventivă va deveni lin ce în ce mai necesară și va fi deosebit de important a exista medici cit nai bine pregătiți pentru a o practica”.

— Vă înterupem o clipă. Prin lărgirea ariei, epidemiologia a avut de cîștigat?

— Sarcina ei s-a îngreunat considerabil.

— Cum, de ce?

— Etiologia bolilor transmisibile era, n majoritatea cazurilor, uncauzală, cea ce, firește, simplifica luarea de măsuri de profilaxie și combatere. Maladiile civilizației contemporane, cum e-am numit, au însă o etiologie multiactorială, obligînd la o supraveghere continuă, la o activitate mai susținută, lesfășurată în echipe pluridisciplinare.

— Am înțeles, tovarășe profesor. În altă ordine de idei, conceptul de medicină a omului sănătos nu e chiar nou, nsuși Hipocrat învățîndu-ne că-i mai ușor să previi o boală decît s-o tratezi, corect?

Cine se ocupă de copiii cu probleme? (IV)

Egalitatea șanselor, afirmă Ioan Jinga, inspectorul general al Inspectoratului școlar din Capitală, înseamnă condiții egale de pregătire. Condițiile de pregătire nu pot, fatalmente, să fie egale. Nu sunt egale condițiile de locuit, remunerările, nivelurile de pregătire a părinților.

Este școala în măsură să le estompeze, să lupte nu pentru egalizarea lor, ci pentru reducerea până la anihilare a efectelor lor negative? Ideal ar fi ca școala să se ocupe de procesul de instrucție a copiilor pe toată lungimea acestui proces, inclusiv deci după-amiezele, în semiinternate, semi-internate așa cum ar trebui ele să fie. Dar aici și acum nu discutăm cum ar trebui să fie. Cum ar trebui să fie știe toată lumea. Discutăm în condiții date. În aceste condiții ne măsurăm puterile. Societatea a dat școlii enorm, cât a putut să dea (vezi de unde am pornit, ce-am avut de recuperat și unde am ajuns!) și cit a fost bine să dea. Lucrăm, repet, în condiții date. Termenii problemei nu sunt de discutat.

Școala n-are, cum am văzut, condiții ideale și singură nu poate mult mai mult. Pot mult mai mult părinții? Trăiesc cum trăiesc, știu cât știu. Ideal ar fi părintele educat pentru a fi părinte. Există în lume școli care pregătesc indivizii pentru calitatea de părinte încă din clasele de liceu. Reținem totuși că în școală există forme exprimate altfel și că aceste forme sunt nefolositoare, insuficient folosite sau inadecvat folosite. De pildă: orele de dirigiență, adunările pionieresti... Se discută mult și abstract. Vedeti emisiunile de la televiziune, urmăriți limbajul copiilor. Se discută mult și abstract într-o economie de timp alarmantă. După cinci-șase ore de școală, acasă, copiii pregătesc aceleași lucruri încă cinci-șase ore. Se adaugă acțiunile diverse, adunările, cercurile, treburile gospodărești. Copiii muncesc între 12-14 ore pe zi! Cu ce folos? Cît balast rămâne în urma acestui efort? Care este beneficiul social? Fenomenul de oboseală este ascuns de vîrstă. El există totuși.

Deci, singuri, nici părinții nu pot foarte-foarte mult. Întrebarea care s-a pus este îndreptățită. Dacă noi nu putem, școala nu poate, cine poate atunci? Răspunsul ar fi: școala în colaborare cu părinții, dar n-am spune mare lucru; am amina doar discuția. Fuziunea școală-părinți este și

ea un deziderat. Lucrăm cu condițiile date, nu? Deși acest deziderat este pe deplin realizabil și depinde numai de noi. S-ar părea dar, date fiind împrejurările obiective, că nici profesorii nu pot totul. (Cu toate că, cum se spune, totdeauna e loc pentru mai bine!) Un profesor, un dascăl ideal ar fi acela testat încă de la admitere ca apt pentru această nobilă și frumoasă meserie. Admiterea, cu toate încercările și succesele obținute pentru îmbunătățirea climatului ei, mai are încă un caracter romantic. S-ar putea spune că, dimpotrivă, ea a devenit o obsesie generală și o obsesie nu poate fi romantică. Este adevărat. Romanticismul admiterii este zidit în concepția, justificată la un moment dat, că învățămîntul superior constituie un drept legitim al tuturor, drept legitim ca oricine, pregătindu-se, să poată obține maximum de calificare profesională. Învățămîntul superior este structurat în acest sens. El pregătește savanții, nu dascăli. Pătrunde în el cine a reușit să acumuleze mai multe informații. La capătul competiției reușesc micile sau marile enciclopedii. Enciclopediile, știm acum, se depreciază rapid. Societatea nu dispune de atâtea posturi de savanți. Dascăl devine aspirantul la titlul de savant rămas fără loc. Aptitudinile sînt subsidiare informației. Sînt destul dascăli care n-au nici o aplicație pentru nobila profesiune de dascăl. S-a prezentat la audiență o femeie, o fostă studentă eminentă. Vreau să înțeleg în învățămînt, mi-a spus. Ce trebuie să fac? Muncise cîtiva ani în producție. Folosise o parte neînsemnată din cunoștințele pe care le acumulea în marea competiție, după chinuri, renunțări și ani. Cel puțin, mi-a mărturisit, o să am o viață mai ușoară. Aștept un copil, mă pregătesc să devin măcar o mamă utilă.

Voia să devină dascăl fiindcă în învățămînt viața e mai ușoară și mai ușoară fiind își poate folosi timpul rămas la dispoziție într-o întreprindere la fel de utilă țării, calitatea de mamă. Cu asta am spus totul despre optica unora care doresc să devină dascăli.

Să nu fim ipocriți însă. În învățămînt este într-adevăr mai ușor. Este mai ușor în cel mai dificil, mai delicat și mai arzător domeniu al societății: creșterea de

oameni. Paradoxul ascunde însuși nodul gordian al problemei.

Teoria multimilor este predată în stilul lecțiilor de-acum 50 de ani. Ar putea fi predată și altfel? Întrebarea este retorică, desigur. Nimeni nu-l împiedică pe profesor să nu lucreze la nivelul minime rezistențe. Cum altfel? În zeci, în sute, în mii de feluri. Fiecare profesor după metoda lui aleasă în raport de însușirile specifice ale temperamentului său, de nivelul general al clasei, de aptitudinile copiilor, de locul geografic chiar, și așa mai departe. Orice lecție poate fi considerată ca o problemă specifică de creație: cum să fie mai ușor înțeleasă și asimilată de subiecții cărora le este destinată? Unii profesori experimentează puțin și înovează și mai puțin. Astfel ar putea fi formulată succint situația înaintea saltului calitativ pentru care se pregătește și școala. Noua calitate înseamnă o nouă mentalitate. L-am întrebat pe un dascăl care preda suprafața paralelipipedului de ce nu folosește material didactic. Mi-a răspuns că nu are. I-am arătat că nu era nimic mai ușor decît să fi spus copiilor să confecționeze acasă, din hirtie, cele necesare, încît formula să fie dedusă de ei înșiși și să nu mai fie nevoie ca, odată ajunși acasă, să înceapă să buchisească și să memoreze pe dinafară litera ei moartă. Nu m-am gândit — mi-a mărturisit. Și, într-adevăr, nu se gîndise. I-a fost mai lesne să nu gîndească, mai ales că lecția putea fi predată și în manieră aceea fără ca nimeni să-l tragă la răspundere. Pericolul automatismului care amenință gîndirea oricărui dintre noi în școală poate face ravagii. Înainte de toate, canoanele. Apoi distanța ce separă efortul cheltuit de efectul lui, eficiența. Școala are nevoie de unele canoane. Simplifică. Se minuiască ușor. Canonul devine nociv cînd elimină creația, intervenția personală, gîndirea proprie. Ce rezultă dintr-o predare osificată în canoane? Mai întii, încorsetarea minții copilului în formule abstracte, lipsite de conținut concret. Evaluarea cunoștințelor în raport de cantitatea de date și formule însușite. Orientarea spre buchiseală. Departajarea elevilor după capacitatea lor de a reține, după ambiția și disponibilitatea de a repeta și memora lucruri pe care nu le înțeleg întotdeauna. Posibilitatea intervenției condițiilor materiale de pregătire în ierarhizarea valorilor clasei și, iată, am ajuns de unde am plecat. Inegalitatea condițiilor de pregătire se opune egalizării șanselor.

Condițiile de pregătire nu pot fi egale de către școală. Complexul de impurități care favorizează acțiunea lor creează confuzie poate suferi însă intervenția ei dirijată, deliberată. În principiu, prin modificarea concepției despre procesul de predare care poate deveni același timp proces de predare-învățare. Dascălul stabilește cîteva lucruri fundamentale pe care le urmărește la fiecare lecție. Funcțiile de aceste date esențiale pregătește metoda de a le preda. Copiii însușesc încă din clasă coordonatele indispensabile. Testarea nu mai verifică actul însuși, verifică uneori prin dopaj, capacitatea de a acționa cu ele în tin spățiu, viață.

L-am rugat pe inspectorul general, Ioan Jinga, să-mi dea un exemplu și mi-a oferit unul din matematică, arid însă de lăsat în scris, încît, riscînd o deteriorare a acurateții interlocutorului nostru, voi încerca să-l transpun într-un domeniu accesibil.

Să presupunem deci că în școală s-a ajuns la lecția I. L. Caragiale. Modalitățile de predare sînt infinite, dar profesorul își propune de la început cîteva fapte esențiale, din programă, știut de oricare dintre copii. Una ar fi una repet, aceea de a se citi în clasă mai multe ori o schiță. După care, copiii ar compune ei înșiși una, după model. I-a caznă și greșeli ar fi deduse: concizia, imprecizia, claritatea frazei și desigur genul Caragiale ar fi reținut prin impresiune sufletului și a minții. În același timp predarea s-ar efectua și un test al capacității fiecăruia. Cîteva date fundamentale ar rămîne de neșters în memorie pentru toți elevii. Cei mai dotați s-ar constitui într-o grupă aparte care ar experimenta în continuare și altfel de compuneri, răscoliri. Pe aceste date fundamentale s-ar explica unele amănunte biografice de interes. Evaluarea cunoștințelor nu s-ar face în raport de multitudinea de informații învățate pe de rost, informații care oricum se vor uita prin necăpetare și care pot fi găsite în orice dicționar sau manual. Nu vor dispărea desigur copiii cu probleme și nici nu vor fi rezolvate problemele lor de acasă, va fi diminuată la maximum însă influența lor în școală și implicit în viața lor determinantă în călăuzirea deținerii lor. Societatea va putea beneficia de cota maximă a inteligenței potențiale de care dispune la un moment dat.

NICOLAE CRISTACHE

Scandalagiul trebuie luat de guler!

— Vă rog să mă credeți, sînt om în toată firea, nu vă îndrug povești. Să fi fost unu jumătate noaptea cînd mă trezesc brusc din somn — bătea careva la ușa vecinului s-o ruptă și alta nu. Apoi s-au mutat la mine. „Cine e?” — am întrebat. S-a auzit un balmăjit, fapt pentru care eu am întredeschis puțin ușa. În fața ușii, doi indivizi care au început să împingă ușa cu piciorul.

— Și au intrat în cameră fără voia dv. ? — Așa e, au intrat peste mine fără voie. Nu-i cunosc. S-au trîntit în patul meu și pe mine m-au dat afară din apartament.

Și Viorel Mazilu din Alexandria-Teleorman — locatar al unui cămin de nefamiliști — își continuă relatarea cosmarului său de după miezul nopții simțind că ascultătorii săi îl urmăresc cu o nuanță de neîncredere.

— Ce să fac? mi-am zis cînd m-am pomolit în pijama pe stradă. Ploua de minca pămîntul. Încotro s-o apuc? M-aș fi întors dar unul dintre ei, al mai beat, — că se vedea de la o poartă că erau băuți amîndoi — mă amenințase că dacă nu-i dau bani mă bate. Mai aveam eu ceva cunoștințe în vecini, dar nu era oră să-ți deranjezi nici măcar un prieten. Și atunci am dat telefon la miliție.

Am găsit repede urma celor doi tulburători ai somnului celui care reclama — întimplarea avusese loc chiar în noaptea precedentă celor relatate, 23 spre 24 mai. Doi puști, voinici cit ușa, e drept, dar pleostiți în fața trezirii ce urmase. Amîndoi au 16 ani, amîndoi se întilniseră, ca doi buni prieteni ce erau, încă de pe la 11 dimineața și o porniseră creanga prin oras. Unul din ei, Petcu Carmen, este elev la Liceul agroindustrial Alexandria, clasa a IX-a, celălalt, Droma Ion, a părăsit Școala de copii de la Sîlîștea Nouă, unde fusese internat pînă nu demult. Nu le era nici lor prea clar cum de ajunsese în patul lui Viorel Mazilu.

— Ne-am dus la garsoniere, la un prieten — își amintește Droma — și am bătut la ușa, pînă a răspuns un alt vecin, peste care am intrat să dormim la el.

— Cum așa, „am intrat”? — Așa! El a zis că nu se poate, că nu are condiții, atunci noi i-am cerut niste pungi să le punem în cap, că ploua. Și dacă n-a avut...

„Ghinionul” omului, cum s-ar spune, că n-a avut în casă pungi de plastic.

Astea-s fantele. Incredibile, e drept, dar adevărate. Un băiat debusolat la 16 ani, Droma, și cu un altul, Petcu, pe care îl trage după el pe același drum, beau bere ca să-și îngroape plictisul unei zile de preumbări fără țintă și ajung în miez de noapte să dea buzna peste un necunoscut. În vremea asta, totii coleșii lui Petcu Carmen dormeau liniștiți. Profesorii lui, de asemenea. Nici un vis prevestitor al degringoladei colegului și elevului lor nu le-a tulburat somnul. Cu toate că, evident, „semne” dăduse băiatul și pînă aci de „ruoere din colectiv”. O mină întinsă la timp ar fi salvatoare nu numai pentru Petcu, ci și pentru Droma. Să nu uităm,

au doar 16 ani iar noi, ceilalți, nu putem rămîne nepăsători față de drumul pe care îl apucă cei doi. Sigur, fapta lor nu trebuie îmbrăcată în tăcere — asemenea comportamente stîrnesc oprebrul public, dar colectivitatea are ac de cojocul tulburătorilor liniștii cetățenilor întotdeauna în asemenea împrejurări.

Despre familia Pirvan din blocul B5, scara A — Alexandria, vecinii vorbesc în șoaptă. Se feresc, spun ei, să-și pună pe cap asemenea scandalagi. Că al bătrîn, Ion, dacă nu se ceartă cu nevasta, care a și plecat de acasă, se ceartă cu fiul, iar acesta din urmă, cînd se coalizează cu taică-său, cînd cu maică-sa, așa înțit, rost de liniște nu-i cînd vine de la muncă tată și fiu. Iar dacă îndrăznește careva să le zică ceva, să te ții... Și vecinii se retrag discret din preajma noastră pentru a nu fi văzuți dînd relații despre ei nu înainte de a ne îndruma să mergem într-unul din blocurile alăturate, B-11, la etajul IV, unde vom găsi o proaspătă urmă a trecerii lui Pirvan pe acolo.

Tonul era misterios de-a dreptul. Știau ei ce știau dar destăinuirile se opreau aici. Lăsau drum deschis surprizei. Aceasta nu s-a lăsat așteptată. Nu trecuse o oră de cînd Ion Pirvan făcuse un război de toată frumusețea, sculînd tot blocul în picioare.

— I-a spart ușa garsonierei lui Doncea care nu era acasă — ne explică o vecină — a intrat în casa omului, i-a răvășit-o, i-a luat ce i-a luat, după care, tipînd în gura mare, a plecat.

— Nimeni nu l-a oprit de la o asemenea faptă?

— Cine să se pună cu ei? Și apoi nu e treaba noastră! Mai ales că nu e prima oară cînd au loc asemenea scandaluri în bloc...

Prin camera lui Doncea parcă trecuseră țării. Ușa spartă nu se mai închidea nici cu clanța. Pe o masă, lângă televizor, un bilețel: „Atît țî-am lăsat, prostule!”

— Eu sînt făptasul — își face apariția în cameră un om trecut de 50 de ani. Am auzit că vă interesați de asta și am venit.

— „Asta” fiind cine?

— Apoi, al lui Doncea, un bălețandru față de nevastă-mea, dar care nu-și vede de-ale lui. Dar și eu, vedeți bine, fi spărsei garsoniera, îi luai ce era al meu, să-l mai văd ce zice.

— Și crezi că-n felul acesta țî-al făcut dreptate?

— Apoi, cum? Să aștept pe altul să pună ordine în casa mea?

— Și pentru ce i-ați spart casa omului?

— Pentru una, alta. Adusesse aici nevastă-mea o perdea, un pled, o oală, o cratiță...

— Dar cu vîntaia de sub ochi cine v-a pricopsit?

— El, băiatul! Îl învrăjbi se maică-sa împotriva mea...

Nu mai rămîne să spunem decît că Pirvanii, tată și fiu, erau încadrați la Călan ca instalatori, loc de muncă pe unde nu mai călcaseră de mai bine de o lună de zile, ocupîndu-se, într-o „repunerea lucruri

rilor în ordinea lor firească”, doar de băutură, de băta și de scandaluri publice. O întrebare își cere însă dreptul: cum suportă vecinii o atare stare de fapt? De ce nu pun acest caz în discuția unei adunări cetățenești de cartier?

Mare bilci, mare, la Alexandria. Cu toată ploaia de peste zi, lume cîtă frunză. Muzică, pocnitori, comedii, fum de la mititei, larmă. Ca la bilci! Într-un grup lateralnic un bărbat la vîrstă de 40 de ani abia se mai ținea pe picioare. Vindea portmonee și cărți de joc, dar, ne atrag unii atenția, asta o face așa, de ochii lumii, avînd altă ineletricare, un „joc” al lui cu care-i fraiereste pe alții. Are, ni s-a explicat, 3 cartonase rotunde, unul alb și două negre. Cine descoperă „alba” după ce le amestecă el, cîștigă suta, cine nu, o pierde. Face el ce face de jese neagra, și cum mai sînt și fraieri pe lumea asta...

Nu speram să-l surprindem la... treabă. Dar cum în mîntea lui se făcuse întuneric de atîta băutură, renunțăm brusc la precauții luîndu-l la înjurături pe cei care nu vroiau să-i facă jocul. „Uite alba, nu e neagra!” — a început a striga și a-și face reclamă, învîrtind, precum un cercar, cele 3 cartonase. „Pune suta, mă, că te dai de noroc, a ta e, de nu, să-ți fie de bine. Și apoi, de n-o pui o să ai de-a face cu mine.” Oamenii, cei mai mulți cu copii de mină, se fereau din calea guralivului artăgos. „Vezi-ți omule de treabă și nu mai umbla cu escrocherii ca alba-neagra!” — l-a apostrofat un curajos. „Care-a zis mă...?” La sosirea organelor ordinii publice, scandalagiul era pus deja la respect de către cei din jur. Începuse chiar să se trezească. „Eu, domn’ sef? Eu să umblu cu uite alba, nu e neagra? Am eu față de așa ceva?” De unde se vede, comentau oamenii, că o asemenea... norocoasă ineletricare l-a adus ghinion. Și a venit tocmă de la Buzău să-și caute „fraierii”. (Pe „eroul” acestei întîmplări îl cheamă Stoian Dumitru și este într-adevăr din Buzău.)

Sînt doar 3 exemple, din cîteva posibile, pe care le supunem atenției dumneavoastră. Ele scot la lumină pe cei care sfidează liniștea publică, sfidează respectul față de om, sfidează bunul-simț sau își trișează viața. Toate 3 au același numitor comun: băutura peste măsură care, cum zice românul, la mințile.

Noi, care sîntem de fapt opinia publică, trebuie să intervenim fără rezerve împotriva unor astfel de tulburători ai liniștii publice. Pentru că, iată, în cele 3 situații prezentate, doar într-unul s-a luat atitudine, dușul rece al colectivității spunîndu-și cuvîntul în mod firesc. Nu, noi nu avem dreptul să ne retragem din fața unor asemenea înși certaiți cu normele eticii și echității. Dimpotrivă! Garanția reușitei noastre față de asemenea indivizi certaiți cu societatea cere atitudine fermă din partea tuturor. Normele conviețuirii ne obligă la o astfel de poziție. Pentru că, să nu uităm, cazuri de acest gen poluează mediul nostru de viață. Și mediul nostru de viață trebuie să fie curat, asonat de asemenea excrescențe și malformații de comportament.

GEORGETA BLĂNARU

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

„Noaptea visez DISROM, ziua lucrez DISROM!”

— Înainte de a intra în tema propriu-zisă a acestei rubrici, aş vrea să vă povestesc un lucru care mi-a marcat, de tînar, viața. Băiat de oameni simpli și săraci, dar cîștîții, m-am bucurat de „cuceririle tehnicii” abia la vîrstă de 18 ani, cînd a răsănit pentru prima oară în casa noastră, care era de fapt o singură cameră, un difuzor din acelea de vreo 100 de lei. S-a pornit, parcă-l aud și acum, un cîntec, iar eu, fericit, am sărit în sus un metru! De atunci a trecut cam un sfert de veac. Am ajuns inginer, apoi doctor inginer, azi sînt conferențiar la Politehnică, nu vă speriați, nu am să vă povestesc toată viața mea... Eu atît mai mult cu cît a intervenit și o simplificare de lungă durată care spune totul. De 22 de ani, visul meu și viața mea, viața mea și visul meu se numesc DISROM. Adică, dispozitiv românesc. Adică saltul calitativ care te ajută pe tine, tehnician, să alegi — științific, prin raționament și calcul —, din eventual zece de soluții, soluția tehnică de dispozitiv optimă.

— Ce faceți în această perioadă în situația în care — așa cum spune rubrica de față — nu vă vede nimeni?

— Nu mi-o luați ca o lipsă de modestie, dar fac exact ceea ce mi-a recomandat ultima oară Președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, — care trebuie să spun că a luat cunoștință în mod direct, de-a lungul anilor, de cîinci ori despre problema DISROM — cînd domnia-sa personal mi-a indicat să generalizez sistemul.

— Concret, ce faceți adică?

— Lucrez la problemele DISROM — echipamente complexe, DISROM — export, DISROM — școală. Și mai concret, am fost în 16 județe, am vorbit cu peste 3500 de tehnicieni, m-am sfătuit cu ei, am lucrat cu ei, ne aflăm pe calea recomandată și indicată de secretarul general al partidului. În concluzie, asta face Aurel Brăgaru (și) cînd nu-l vede nimeni: noaptea visez DISROM, ziua lucrez DISROM, la 28 aprilie a fost omologat primul set de elemente modulate DISROM și o să mai vină și altele. Credeți-mă...

MARIUS POPESCU

Pe urmele dacilor liberi

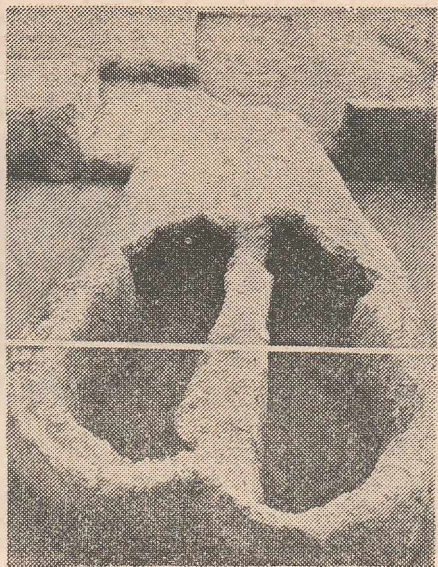
SĂ NU LĂSĂM SĂ SE AȘTEARNĂ UITAREA!

Așa cum o atestă însăși istoria noastră, o bună parte din zona nord-vestică a teritoriului actual al României, ca și alte părți de altfel, au rămas în afara ocupației Imperiului roman, aici continuând să existe pînă tirziu puternice comunități ale dacilor liberi ce se îndeletniceau îndeosebi cu agricultura, viteul, creșterea vitelor, prelucrarea bronzului și olăritul. Vorbindu-mi de aceasta, muzeograful principal Gheorghe Lazin, lector de istorie la Facultatea de subingineri din Satu Mare, a precizat, în preambulul discuției avute deunăzi pe o atare temă, că aniversarea a 2050 de ani de la crearea statului dac centralizat și independent de sub conducerea lui Burebista a prilejuit și prilejuită colectivului Muzeului județean de istorie din Satu Mare intensificarea eforturilor pentru a face cunoscute în rindul maselor de oameni ai muncii, precum și specialiștilor în istoria veche și arheologie, cele mai noi și semnificative descoperiri arheologice din zonă. Salutarea acțiune s-a concretizat într-o serie de amenajări vizind păstrarea, conservarea și mai buna punere în valoare a vestigiilor, organizarea unor puncte muzeistice, sesiuni de referate și comunicări științifice, publicarea pe plan local a unor broșuri și a altor lucrări cu caracter științific, precum cea intitulată „Mărturi arheologice din județul Satu Mare”, semnată de doctorul Tudor Bader și Gheorghe Lazin, interesantă și foarte utilă de a fi studiată.

Prima descoperire întâmplătoare în acest spațiu geografic locuit de daci încă din cele mai vechi timpuri este o splendidă brățară de aur găsită prin 1855 în albia Crasnei din localitatea Acis și datată din epoca bronzului. De menționat că descoperirile din a doua jumătate a secolului al XIX-lea sînt în cea mai mare parte descoperiri izolate; e vorba de depozite de bronzuri și tezaure monetare și, mai rar, de așezări sau necropole. Nu demult însă, în municipiul Satu Mare și în câteva localități din împrejurimi, precum Lazuri, Apa și cu deosebire în comuna Medieșu Aurit, au fost scoase la iveală mai multe vase și alte obiecte de ceramică. Valoarea și interesul cel mai mare îl reprezintă aici numeroasele cupatoare de ars vase din lut. Datorită grijii cu care au fost scoase la iveală, unele dintre ele sînt aproape intacte; bine conservate, ele suscită din plin interesul legitim al oricărui vizitator localnic sau de afuera.

În comuna Lazuri, săvârșurile au scos la lumină un grup alcătuit din zece cupatoare în perfectă stare, precum și mai multe locuințe, toate datînd din secolele II—IV e.n. și aparținînd dacilor liberi. Prin anul 1972, în perimetrul municipiului Satu Mare, în Pădurea Noroieni, la șapte kilometri nord-est de centrul orașului, a fost cercetată o așezare din secolele III—IV. Cu prilejul săpăturilor efectuate în perioada august—septembrie 1978, în stînga șoselei ce leagă municipiul de localitatea Lazuri, s-au descoperit două cupatoare de ars vase, prevăzute fiecare cu cite două canale pentru foc, spre deosebire de cele găsite la Medieșu Aurit și Lazuri, care au doar cite un singur canal. Ceramica descoperită aici, precum și o fibulă de bronz adusă la suprafață permit încadrarea cronologică în secolele III—IV e.n. și o atribuire etnică tot dacilor liberi.

Cele mai importante și senzaționale descoperiri de acest fel au fost făcute în comuna Medieșu-Aurit, în punctul de ho-

Cuptor dacic din Satu Mare

tar denumit „Șuculeu”, unde, începînd cu anul 1964, s-a dezvelit aici unul dintre cele mai mari complexe ale dacilor liberi: 13 cupatoare de ars vase, un cimitir compus din 76 morminte de incinerare (păcat că unele au fost deja distruse!), precum și mai multe locuințe. Materialele arheologice extrem de bogate (ceramică, unelte, arme, podoabe, o monedă de pe timpul lui Septimius Severus etc.) asigură o certă atribuire etnică și o încadrare cronologică în limitele secolelor II—IV e.n.

Aflînd de existența unor asemenea vestigii de excepție, n-am rezistat tentației de a vedea măcar citeva din ele. Din centrul comunei Medieșu Aurit și pînă la „Șuculeu”, la punctul de hotar din inima cîmpiei, unde se află vestigiile dacice, e cale de vreo cinci kilometri de mers pe drum de pămînt defundat de tractoare și viituri. Cu un docar de ocazie am escaladat hirtoapele și, în mai puțin de un ceas, am fost chiar acolo, la cupatoarele din cîmpie, cu griul pînă la genunchi. M-a însoțit binevoitor secretarul adjunct al comitetului comunal de partid, profesorul Radu Crecan.

...În perimetrul împrejmuit cu gard prefabricat din beton cinci mici acoperisuri din plăci de azbociment ni se dezvăluie privirilor. Sub ele, protejate de ziduri grele de beton, cupatoarele, autentice, așa cum le-au făcut și le-au lăsat strămoșii. Văzîndu-le neclintite în liniștea aceea patriarhală, ai parcă senzația că gospodării abia au plecat și sînt gata să se întoarcă, din clipă-n clipă, spre a reaprinde focul stins de... acum două mii de ani. Se văd, dacă te uiți cu mai multă atenție, pînă și urmele miinilor care le-au modelat cu mîgălă și trudă. Îți vine să ingenuchezi și să săruiți cu pioșenie aceste urme.

— Dar mormintele unde-s?, îl întreb pe omul de pază, octogenarul Vasile Cosor.

— În dreapta drumului ce vine dinspre Medieș; sînt ceva mai departe și cu greu se poate ajunge, peste cîmp, la ele.

— Și vin oamenii să vadă cupatoarele?
— Da, din cînd în cînd. Mai ales școlari din prim împrejurimi, cu învățătorii lor. Cîteodată sosesc și turiști de la

București și chiar din alte țări. Necazu-l că ajung cu greu aici, din cauza drumului. Abia vin oamenii pe jos, cînd e vremea mai bună, că altfel...

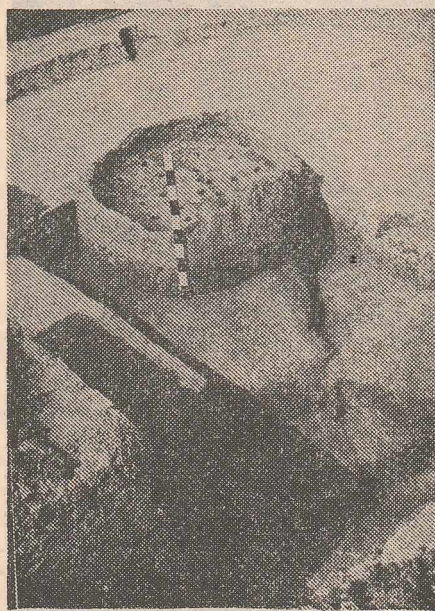
— Drumul s-ar putea pietruil.

— Cu ce?, intervine secretarul adjunct.

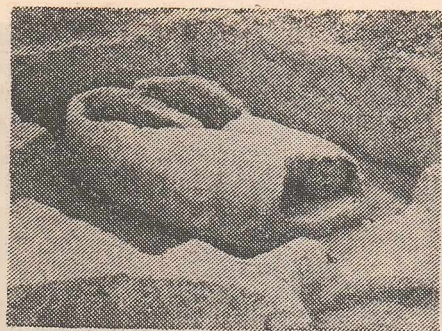
— Cu balastul scos din cariera aflată doar la o zburătură de piatră de aici. Există suficient balast, ați putea da și altora.

— Ne-ar trebui și niște fonduri bănești, ca să putem căra măcar vreo 2000 tone. Restul l-am face prin muncă voluntară.

Cert este că aici, la Medieșu Aurit — cu excepția drumului neîntreținut, lipsei unei metode mai eficiente de conservare și unei propagande vizuale adecvate — există cit de cit preocupare pentru păstrarea și punerea în valoare a acestor vestigii de mare interes. În schimb, cele de la Lazuri, Apele și chiar Satu Mare sînt tratate cu nepermisă indiferență, insuficient și pe alocuri, chiar total ne-puse în valoare. Multe cupatoare dacice au fost descoperite, dar imediat au fost acoperite la loc cu pămînt, spre a le feri de eventuale inconștiente acțiuni distructive. Aceasta, firește, nu-i o metodă de valorificare, de punere a lor în circuitul turistic republican — așa cum, indiscutabil, ar trebui — ci doar o măsură de păstrare și conservare vremelnică. Prea puține lucruri am aflat despre modul cum poate beneficia publicul larg de funcția educativ-patriotică și științifică a acestor vestigii de inestimabilă valoare. Toți cei cu care am discutat — și am discutat cu mulți, precum muzeograful principal Gheorghe Lazin, rectificatorul Iosif Dragas, profesoara Gabriela Medeașan, tărâmul cooperator Vasile Vezentan, medicul Gheorghe Cosmuta sau Aurelia Vădan, președinta consiliului comunal al F.D.U.S. din Medieșu Aurit — și-au exprimat regretul că aceste urme sacre ale strămoșilor nu-s suficient de bine conservate și puse în valoare. Căile de acces sînt prost întreținute, așa cum, din păcate, se constată chiar și la Medieșu Aurit, la fața

Cuptor de ars vase de lut din comuna Lazuri

Cuptor de ars lut din municipiul Satu Mare

locului lipsește aproape total propaganda vizuală de popularizare, (pliante, indicatoare, hărți, diapozitive etc.) larg accesibilă turiștilor și publicului amator. Mai important decît toate însă e faptul că, la ora actuală, nu este încă perfectată de către specialiști o metodă corespunzătoare de protecție și expunere eficientă și adecvată a cuptoarelor din zonă. Lăstate în mediu deschis, din cauza însăși diferenței de temperatură dintre iarnă și vară, ele vor fi continuu supuse degradării. Desigur, pentru păstrarea și buna lor conservare, dar mai ales pentru valorificarea în circuitul turistic republican, sînt necesare și niște fonduri bănești, care, în mod sigur, s-ar putea obține, întreținerea căilor de acces din imediata lor apropiere, ca și alte probleme de bună gospodărire pot foarte bine sta și în atenția și preocupările organizațiilor locale ale democrației și unității socialiste. Deocamdată, acestea n-au ridicat un deget în acest sens și e păcat, neîndicat chiar, să le scape din vedere o astfel de importanță preocupare.

Am discutat toate acestea cu factori de răspundere de la județ. Am rămas de-a dreptul surprinși cînd ne-au replicat că s-a făcut suficient și că, în continuare, n-ar mai fi prea multă nevoie de a se mai face ceva în aceste condiții.

Organele locale au datoria și obligația, nu numai moral-patriotică, ci și politică, de a acționa pentru păstrarea și deplină punere în valoare a vestigiilor de excepțională importanță descoperite în nord-vestul țării. Direcția economică și a patrimoniului cultural național din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, la rîndu-i, poate și ea face mai mult în această privință. Pînă la a acorda fonduri, am propune să se perfecționeze și să se definitiveze grabnic procedeele sau metode de conservare și expunere a cuptoarelor dacilor liberi. Iar în ceea ce privește căile de acces, pietruirea sau chiar asfaltarea unora (ne referim, de exemplu, mai ales la drumul principal de acces în Medieșu Aurit, care-i de mirare că încă nu s-a modernizat!), aceasta cade în sarcina organelor de resort și ar putea fi realizată cu sprijinul cetățenilor mobilizați de organizațiile democrației și unității socialiste. Utecistii și pionierii pot și ei participa, organizînd aici primiri de noi membri sau alte acțiuni culturale-artistice cu mesaj patriotic și educativ, și punînd umărul la acțiunea de bună gospodărire.

Dar cite se pot face, cînd există inițiativă și bunăvoință, cînd există preocupare și înțelegere! Pentru că nimănui nu trebuie să-i fie indiferent ce se întîmplă și cum sînt păstrate urmele dacilor liberi din nord-vestul țării. Restituindu-le integral circuitului turistic republican, la deplină și adevărată lor valoare, și ferindu-le de colbul uitării și al neașării — iată un act de profundă semnificație patriotică și politică. Ne facem astfel datoria de oameni și de cetățeni.

MIHAI STĂNESCU

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR ÎN JUDEȚUL MEHEDINȚI

(Cronica 404, 405)

După un turneu de zile mari în Gorj, Cnaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, s-a aflat marți, 10 iunie în județul Mehedinți, la Strehala și Drobeta Tr. Severin. Cîntecele interpretate și poeziile rostite de pe scenă în fața unui public fremătător și entuziast au probat încă o dată virtuțile educative, patriotice ale poeziei și muzicii tinere. Într-o ambianță de mare însuflețire, datorată bunelor gazde care au dovedit că știu să fie — de fapt, să rămînă — mehedințeni, Comitetul județean U.T.C. cu sprijinul activiștilor de partid, al Comitetului județean Mehedinți al P.C.R., membrii Cnaclului au găsit prilejul să exprime public mulțumiri conducerii partidului nostru care a deschis larg poarta afirmării neîngrădite a talentelor în România.

A vibrat puternic în sufletele spectatorilor unda de forță și lucid patriotism fișnit din cîntece ca: Trăiască România, O singură Putnă, sau Roata. Au fost prezenți cînaclisti: Maria Nagy, Zoe Alecu, severineanca Ileana Calinovi, Mircea Vintilă, Nicu Alifanțis, Adrian Ivanțichi,

Victor Socaciu, Doru Stănculescu, Valeriu Sterian, Sorin Mînghial, Laurențiu Mărgineanu, Vasile Șeicar. Și a fost așa:

Strehala, ora 16

Pentru elevii foarte mulți aflați în sala casei de cultură devenită neîncăpătoare, bucuria acestei întîlniri a prefigurată frumos vacanța mare printr-o veritabilă sărbătoare a muzicii tinere, accentuată și de un amănunt din biografia Cnaclului. El revenea la Strehala după 7 ani. Care au devenit vîrste. Au fost în sală mulți tineri și foarte multe flori. Am văzut chiar tineri care intrau în sală cu această „parolă”: un buchet de bujori. Este cel mai frumos „bilet de intrare” din cite se pot inventa. Să nu nedreptățim însă trandafirii. Au fost și ei. În sală. Și au migrat spre scenă. Transformați în omagiu adus muzicii tinere și pătimașilor ei slujitori — superbă patimă aceasta între toate cite pot stăpîni sufletul și viața oamenilor! — exprimînd, ei, trandafirii, ca și bujorii gîndurilor de la Strehala, bucuria produsă de această frumoasă întîlnire literar-artistică. Pe parcursul ei au debutat în Cnaclu trompeta și cornul lui Constantin Gherghina. Intre ei și public, de undeva, cam de prin dreptul buzelor și al dege-

telor sale din niște miraculoase tîndări de alamă, crește amuitor, parcă spre toate bolțile lumii, al cîntecului oțenesc, vecin cu bobul lacrimii de dor. Și au fost în sala arhiplîră din Strehala 2 1/2 ore de grijă lăsată afară, de Nedeele a muzicii tinere.

Drobeta-Tr. Severin, ora 20

Membrii Cnaclului au beneficiat de o pauză egală cu exact durata drumului pînă în scena casei municipale de cultură. Sala plină pînă la refuz. Mulțimea de sute de tineri adunați în piața de afară în speranța unui loc. Acestora din urmă, organizatorii le-au dat prilejul să asculte vibranta întîmplare literar-artistică dinăuntru, cu ajutorul unor difuzoare instalate la iuțeală. Comunicarea între scenă și sală s-a accentuat mereu pe durata celor 4 ore, pentru ca în final, în ciuda miezului de noapte la care nimeni nu mai voia să se gîndească, despărțirea, finalul firesc previzibil și uneori așteptat al altor concerte de consacrați ai consacrații să pară singurul lucru nefiresc și greu de acceptat. La ieșire aveam să descoperim mulți gorjenii veniți, nu de curînd, să mai participe încă o dată la o întîlnire cu Cnaclul, care aproape că venise din Gorj. Menționăm prezența

poetului severinean Valeriu Armeanu, care a omagiat receptivitatea concetățenilor săi la fapta de artă autentică răspîndită de pe scenă de poeziar „Omul bun”, de chiar Valeriu Armeanu. Flori din nou în orașul care prin tradiție rămîne și a fost al florilor.

Dar iată, așa cum se întîmplă de atîtea ori, existența Cnaclului nu vrea oarcă să se încadreze în previzibilul oricît de aproximativ, întîmplarea propriu-zisă transformîndu-se și ea în artă în cel mai firesc mod pe drumul de suflet al acestei existențe. Cînd în sfîrșit după mijlocul nopții membrii Cnaclului se gîndeau să mînințe, muzica tinăra a refuzat să se uite la ceas. Așa s-a întîmplat cu un mic-rocercital al formației vocal-instrumentale Solaris condusă de sensibilitatea lui Ilie Vorvoreanu. Apoi, atmosfera fiind restabilă, au mai debutat în Cnaclu interpreta de muzică populară Angelica Stoican — această voce tezaur a cîntecului din zona de munte a Mehedințului — și Mariana Drăguț, ambele soliste în ansamblul „Izvorașul” al casei de cultură locale. Tot cu acest prilej Victor Socaciu a lansat cîntecul „Dunărea păcii” — text și muzică de Adrian Păunescu.

DORIN GHERGHINESCU

Urmasii vechilor chirigii

Mare-comerț-mare: suțiene — corsete — șepci

Prăvăliile merg cam toate la fel : pe 3 stinjeni și 3 palme

CALEA RAHOVEI

ISTORIE ȘI TRANSFIGURARE

De cînd face umbră pămîntului, străzii acesteia i-a fost scris să cunoască și să trăiască tot ceea ce ține de omenire. Deci și de nemurire. Ba chiar încă și mai multe altele. Secole la rînd s-a zbatut între decadentă și grandoare. Nu degeaba i s-a zis cum i s-a zis. Un act de la Matei Basarab și emis prin 1639 pomeneste de «mahalaua calicească». Iar drumului principal care a îndrăznit s-o taie i s-a zis chiar așa : Podul Calicilor. O confirmă un zăpis datat 10 februarie 1794 prin care biv-vel pitarul Ogrăzeanul face un schimb cu Mitropolia, dîndu-i acesteia un loc mai mare în mahalaua Antimului în schimbul altuia aflat „în mahalaua Podului Calicilor”, pe care își clădise case de locuit și prăvălii. Nu-i mai puțin adevărat că pe la 1669 i se zicea Călea Mehedinților, deoarece ea făcea legătura cu drumul al cărui cap se zbatea la poalele Munților Mehedinți. Mai tirziu a fost numită și Călea Craiovei, însă denumirea ei de bază, cunoscută și recunoscută de istorie, este aceea deja numită : Podul Calicilor. Chiorii, schiopii, creierele chiricite, chinuite ori obosite, ciungii, buboșii, toate fețele scîlbăiate ale Bucureștiului locuiau aici. Nevoința liotă ca să trăiască trebuia să cerșească. Unii o făceau cu plăcere. Alții cu durere. Dar și unii și alții cu putere. Vinzoleală și viespar de calici. Cîini spurcați, turbați și alungați prin borte de zaplazuri inconținente bateau mahalaua. Oamenii Agiei nu intrau pe acolo decît cu poteră mare și ziua, ca să scoată pegra la astupat găurile drumului cu cenușa hogaecurilor. Noaptea Podului Calicilor nu cunoșteau nici măcar scînteile amnarelor scăpătate de străjeri, răsputiași, ori carauale, nicidecum facilele masalagiilor, Felinare nici atît. Iarna era anotimpul lor, al calicilor. E adevărat că zidurile și acoperișurile sub care se adăposteau erau de rușine, că înșii umblau cu mădulele degerate, dar marele avantaj era că și noroaietele și pestilența piereau sub iataganele gerului. Fiindcă abia verile erau de spaimă; ele erau cele care desfundau ulițele mahalalei de glod și de calicime. Zilele calde molipseau aerul cu mirosuri atît de tari încît păreau capabile să mute de la locurile lor și fălci, nu numai nasuri. Mutatis-mutandis, pariziana «curte a minunilor» își găsise pe malul drept al Dimboviței o concurență redutabilă. Măria și Domnia Sa Vodă Constantin Brîncoveanu a vînturat și a împrăștiat pleava lăsînd-o prizoniera punctelor cardinale. A hăcuit locul și l-a dat boierilor: Dudescu, Rudeanu, Constantin și Dosihiei Brăiloiu. Leurdenii și Cindeștii erau deja în zonă. Ca peste noapte și ca prin minune locul a devenit din urit frumos. Pe la 1741 — spune un autor — „nu se mai știa unde fusese puțul calicilor, necum mahalaua blestemată”. Rămăsese numele, deși strada începuse să vadă co-

voare aduse de la Bosfor și Smirna, cațifele și brocarturi grele, plus cardinal marmură spiralată și lachei pudrați rotîndu-se aferați în jurul caretelor... Pehli-vanii și măscăricii domnești au început să calce și ei calupurile de stejar al podului, deși la drept vorbind strada n-avea lipsă nici de cabotini, nici de histrioni. Se schimbau, se îngropau, băteau și se inventau obiceiuri. Casele boieresti alungau nădufurile verilor prăfoase ori ale toamnelor ploioase cu vin de mult ani șezătoriu prin budane și cu aer parfumat și zbuciumat de lăute. Se înmulțesc cupeții, pe zi ce trecea oamenii convîngîndu-se că «mai grase-s neguțătorii decît domniile». Aspectul străzii se dedublează — cînd boieresc, cînd negustoresc. Se sapă adînci pivnițe pentru păstrat vinuri, mîeduri, rachiuri, pentru ferit de ochi lacomi „ochiul dracului” — banii. Se înalță case cu fațade țifnoase Toptangi deveniți jupîni trag cu coad ochilor la jupani, ca să le fure ighemoni conul, dar se cam incurcă. Pe clădiril ridicare de ei stilurile arhitectonice paspinzurate ca boabele de struguri pe cior chine — un bob, un stil... Se înțelege c noua denumire a străzii se potrivea c nuca-n perete și cu realitatea și cu ifo se le cele noi. Drept pentru care dup 1800, străzii zisu-i-au Podul Calitei, da nu prea mulți ani. La 20 octombrie 187 trupele române intrau triumfătoare p Podul Mogoșoaiei, din ziua aceea Cale Victoriei. Drept recunoștință bucureșten și-au rebotezat principalele artere : Călea Tîrgovistei a devenit Călea Griviței, Podul de Pămînt — Călea Plevnei; Strad Germană — Strada Smîrdan; șoseaua spr Herăstrău — Călea Dorobanților; Pod Vergului — Călea Călărășilor, iar Pod Calitei, strada pe care mă tot învîrtes de citeva bune ceasuri, a devenit CA LEA RAHOVEI. Și așa a rămas.

Cel puțin denumirea. Pentru că boierii și-au cam căutat alte cartiere, lăsîndu-și și vinzîndu-și locurile de casă proaspeților întorși din hagiaticuri p la Ierusalim, ori pe la Muntele Sina. Așa se face că la față, pe Rahova, prăvăliile merg cam toate la fel, pe 3 stinjeni și 3 palme, o prăvălie netrecînd dincolo de 3,32 m. Urc pe Rahova și privești obloane lîngă obloane, ziduri roase lîngă ziduri roase, dugheană lîngă dughean; balcoane din fier răsucit la cald lîngă balcoane din fier răsucit la cald... Mărgelarii vindeau lîngă mătăsari, boiangi lîngă basmagii, tabacii lîngă bogasieri, ibrișingii lîngă băcani, plăcintarii lîngă ceaprazarii... De dimineața și pînă seara strada vuia de „laurt-căimăcelu”, „miel gras”, „cursă grătare”, „floricel”, „alviturul”, „ia șămpănică” (limonada), „big bigi”, „haine vechi”, „perumbielu” fie binte... După asfințit, ambulanții neguțători se opreau să-și clătească prăvuite

citele gitleje cu cite un ciocan-două
că. Nu exista răspintie fără o
că-două-trei. Nu exista toamnă
eci de mustării; apăreau pe la in-
l culesului, improvizate pe sub
uri, ori sub umbrare de crengi,
e stuf nu o dată incendiat de
le a căror menire primordială era
de sfirite pastrama, cirnații, micii...
se ani înainte de sfiritul veacului
zidurile roșii ale Fabricii de bere
diru» așază la frumoasă priveală
le pete de culoare pe firul unei
care va continua mulți ani să se-
cu ea însăși, inoculată fiind cu se-
le mizeriei. Au trecut peste ea două
ie mondiale și două cutremure și
Rahovei părea că a rămas și va
— în datele ei esențiale — aceeași,
și prăvălii, aceleași bizarerii.
pe stradă, mă uit, discut, notez.

iați că pe Calea Rahovei, la nr. 132
răiește și lucrează ultimul opincar
lin București? Firma lui «Atelier de
rie Vloancă Nicolae — reparații —
zația nr. 5026/1954». A învățat me-
la 15 ani (are 59 de ani, nevastă,
fete și un băiat). Pentru că este
de război a rămas să facă numai ce
ndva, n-a putut învăța altă meserie,
am s-a trezit într-o lume care n-are
de produsele lui. A încercat și pe
ciurile din țară. Nimic! N-a mai
vreo opincă de vreo zece ani — zice.
nci? «Fac grătore din cauciuc pentru
incălțările dinaintea ușilor. Le dau
-15 lei bucata...» Mare parte din
pare să fi rămas aceea pe care o
tații, bunicii, străbunicii noștri...
a intersecția cu Ferentari, citeva
: „Inchirieri confecții femei și băr-
entru diferite ocazii”; „Atelier de
nicărie reparații garantate Mihai
”; „La Dorina Atelier de sutiene
— șepci (!) — pălării, Calca Raho-
3, Autorizația 514/1979”; „Toneta flo-
75 gr. 1 leu”; „Atelier de cojocă-
tescu Dumitru, Calea Rahovei 291”;
ităm tăieri și montări de geamuri,
și oglinzi”. Toate astea, imi spune
Fundezanu, pensionar, sint comen-
tate din crișma „La vecinu” a lui
giubonatu”, numit astfel pentru că
ia să ațite manganul grătorelor de
nici” cu ditamai... jobenul! Tov-
neanu imi atrage atenția: «Vedeți
recent apărutul Ghid turistic al
eștului întocmit de Dan Berindei
astian Bonifaciu s-a strecurat o
lă. Or mai fi fiind ele și altele, nu
lar e sigur că pe Rahovei, la nr.
1938, n-a fost redacția revistei
”, ci numai niște lucrări pe care,
9, mi-am ridicat eu casa care se
9. Iar ca să vă faceți o idee și mai
tă asupra locuințelor existente pînă
mult pe Calea Rahovei în sus, am
spun că următorul anunț poate fi
um la fiecare 50 de metri: „I.D.D.D.
I București execută lucrări de dezin-
deratizare Veseliei 73 telefon
”. Am spus „pînă nu demult”.

di precis pînă prin octombrie '79,
ind, sus, pe Rahova au apărut ca-
erpilarele, autoincărcătoarele și cînd
ă de oameni au realizat ceea ce
li se pare și acum de-a dreptul
bil — ștergînd de pe harta străzii
ceea ce prevedea Decretul nr.
3. Adică? Pentru că în Rahova
așa cum denumește și stabilește
ul — să poate fi construite cele 33
curi (exclusiv confort I, cu patru
cece nivele, cu totul 2377 aparta-
era necesară o arie de 50 301 mp
en. De unde? Din suprafața deja
tită (24 405 mp, 233 imobile = 193
state, particulară + 29 proprietate
+ 11 proprietate mixtă) și din...
le aferente. „Afectate” — ca să fo-
un eufemism — au fost nu mai
de nouă sute de familii. Unii au
imediat: oare pînă cînd să se
prelungit în timp viața unor clădiri
ci măcar în secolul trecut nu erau
urbei? (Imobilul de la nr. 305 fu-
onstruit în 1890, cel de la nr. 367
...) Drept pentru care au așteptat
urmărit cu calm și în liniște des-
ea evenimentelor. Mai ales că
fișelor tehnice întocmite de institu-
oiect” București — știți că fiecare
bineînțeles că și cel în care lo-
v., are un fel de Buletin de iden-
umit fișă tehnică, din care nu lip-
ici fotografia și în care sint tre-
e date... signaletice materialele din
int construite, suprafețele ocupa-
chiar și numărul de familii, pe
ri, care le ocupă? — au fost cal-
și acordate toate inerențele des-
i. Și totuși lucrurile nu s-au des-
chiar ca unse. Bătrînii mai ales
isat convinși cu destulă greu-
ar pînă să se convingă că este
nal necesar dar și spre propriul
os, n-au ezitat să supună oficia-
unor adevărate bombardamente
icrămații”. Foti Tănase, pensionar,
Rahovei 405, ajunsese un fel de
o într-un joc de societate care a
i numit „cine-și-pe-cine-și-unde-și-
umă-mai-mult”. Proprietarul a... 7
prafată locuibilă și al unui cine se
că n-aude, n-avea ori de cite
eva dorea să-i vorbească. Ori pleca
ă ce trecea un lacăt prin beciu-
șii proprietate personală — și-l
«lămuritor» să se înțeleagă și-l
— dumnealui, acesta fiind cinele.
lui i s-a repartizat o garsonieră
este drum, în bl. 59 B. Acum ghi-
e a trimis cea mai frumoasă scri-
le mulțumire? Cinele n-a vrut
urmeze stăpînul în apartament.
lejul documentării reporterul a fost
să-și reconsidere opinia despre
entul acestor animale. De pildă,

abia acum a aflat că sint într-adevăr
atașate, dar nicidecum față de stăpînul
lor, ci față de locul unde au trăit! Ori
poate că numai „nerasații” se comportă
astfel? Posibil, cazuri oarecum asemă-
nătoare s-au semnalat și pe la — unii —
cameni. Oricum, toamna trecută, sute de
ciini au rămas pe Calea Rahovei, nedo-
ritori fiind de a-și urma stăpînii...)

Au fost și altfel de cazuri. Gheorghe
Constantinescu (str. Vicina nr. 15) avea
o casă splendidă, cu stîlpi, arcade inter-
rioare... Abia o terminase, o ridicase cu
credit de la stat. I-a venit foarte greu
cînd a auzit că va fi demolat. N-a vrut
să mai rămînă în cartierul Rahova, „acolo
unde lucrase și visase o viață ca să-și ri-

dice o casă”. A cerut apartament pe
Calea Moșilor. I s-a aprobat.

Știți cum se demolează o casă? Mai
întii are loc dezmembrarea. Așa-zi-
cînd se demontează timplăria, par-
doselile, șarpanta, obiectele sanitare... după
care asupra „obiectivului” sint rezeziți
cei 150 C.P. ai lamei buldozerului. Dacă
construcția este etajată se înfășoară cu
cabluri groase din oțel (42 mm dia-
metru) și se trage pînă cînd cel mai in-
telept cedează. De regulă cedează... casa.
Autoincărcătoarele frontale (tip FADRO-
MA, 140 C.P.) joacă rolul lopoțelor în
acest spectacol devenit prin repetare de
sunet, lumină și rutină. Virfuite cu oa-
sele sfărîmate ale fostelor case, autobas-

Săptămîna trecută, pe Rahova-Est

Făuritori de istorie nouă

culantele de pe Rahovei luau drumul
gropilor de la Bragadiru, sau de la
Ochiul Boului ca să le astupe pe aceea.
Orașul vechi este școs cu autobasculan-
tele din oraș. Strada a murit, trăiască
strada! Cine sint cei care au... „om-
rit-o”? Sus, pe Rahova, au fost oamenii
Șantierului 2 al ICRAL Couroceni. Oa-
meni obișnuiți au făcut o treabă deven-
ită obișnuită — și pentru ei și pen-
tru București, și nu numai. S-au remar-
cat pentru rezezițiunea cu care au lu-
crat următorii, de sub conducerea di-
rectorului adjunct ing. Constantin Panar-
tescu: lăcătușii mecanici Cristache Si-
mionică și Gheorghe Andreescu, electri-
cienii Pop Valeriu și Cristian Mastu,
zidarul Vladu Marin, maistrul Mihai
Andronache... Aceștia mi s-a spus că au
fost cei mai harnici dintr-o echipă care
numără șapte oameni! Deci Rahova de sus
au dărîmat-o numai șapte bărbați! Fără
reticențe, bărbătește, dar — am auzit „nu
notați” — strivind cite o lacrimă în colțul
genelor atunci cînd, pe cite un perete
afumat, observau dira lăsată de rama
unui fost tablou, ori atunci cînd au găsit
într-un pod o pușcă de pe vremea Vla-
dimirescului, înțepenită de reumatismele
deceniilor. Ori homericele hohote atunci
cînd au descoperit nu mai puțin decît șase
lădițe gen „pentru marmeladă” pline cu
milioane de lei fără valoare după stabili-
zarea din 1946... Ceea ce ar mai trebui re-
ținut: Mina aceasta de oameni a fost
ajutată de zecile, uneori de sutele de mîini
ale muncitorilor de la „Vulcan”, „Auto-
buzul”, „Tinăra gardă” sosiți în timpul
lor liber să acorde o... mină de ajutor
la degajarea orașului de urmele vechiu-
lui. Ca și în alte momente de răscruce,
muncitorii, clasa muncitoare, au contri-
buit efectiv la eliminarea modului de
viață depășit de... viață. Pentru cine?
Pe zidurile rămase încă în picioare ale
fostului imobil (IAL 63 770) păstrate de
construcții pentru ca să găzduiască un
timp birourile șantierului care înalță
noua Calea Rahovei citesc: „Tabel nomi-
nal cu oamenii muncii care au depus ce-
rere de locuințe: 1. Bădulescu Petru, mo-
zaicar; 2. Ivănuș Ioana, tehnician; 3. Col-
țea Vasile, dulgher... Pînă la nr. 83 —
exclusiv OAMENI AI MUNCII. Vechea
stradă bucureșteană a intrat într-o nouă
istorie — aceea a muncii și a oamenilor ei.
Și nu numai Calea Rahovei.

MIRCEA BUNEA ■
Fotografii de A. MIHAILOPOL ■

Mă numesc **Maria Dărăban**, locuiesc în Baia Mare, str. G. Coșbuc 12 ap. 82, și vă rog să mă ajutați în următoarea problemă. La 13 martie am expediat un frigider pe adresa tatălui meu: Neagu Dumitru, comuna Cislău, județul Buzău. După mai bine de 2 luni, adică oină în 22 mai 1980 coletul nu sosește la destinație. De necrezut!

Comitetul județean Bacău al P.C.R.: Verificând scrisoarea adresată revistei **Flacăra** de către tovarășul **Mavriche Constantin** din comuna Parincea, constatăm că plângerea sa era îndreptățită. Ca urmare, s-au luat măsurile convenite, după cum urmează. Cu data 103631 din 25 aprilie a DPMOS Bacău el a fost reus în dreptul de pensie, începând cu data de 1 decembrie 1978. De asemenea, i-a fost achitată întreaga sumă convenită pe întreaga perioadă de un an și jumătate, cifră fost lipsit pe nedrept de pensie.

NR: Creдем că cititorii noștri ar fi îndreptățiți să citească într-un viitor număr al revistei, la această rubrică, un răspuns al DPMOS Bacău în care să a-rate, în mod autocritic, cum și de ce a făcut ce a făcut.

Mă întreb, oare IFB-ul chiar nu este în stare să-și normalizeze activitatea după autecritici din partea cetățenilor și a presei, după autecritici și promisiuni din partea conducerii acestei întreprinderi, se mai potrec faptele scandaloase care ne macina timpul și nervii, pe faimoasa linie 31 R. Prea adesea așteptăm în stațiile acestei linii chiar mai mult de o jumătate de ora, pentru ca apoi să vedem defilând autobuzele unul după altul, unele fără a mai opri. Din această cauză mașinile circulă ori ticsite pină la refuz ori agroape goale. În felul acesta, pe lângă prejudiciile aduse nouă, „beneficiarilor”, se degradează de comușionii, se degradează prestigiul unei întreprinderi care știm, are și realizări merituoase. Pină cind? (**Sonia Afanasie**, laborantă la Spitalul Elias, domiciliată în cartierul Pajura).

Consiliul popular al municipiului Brașov. Sesizarea cetățeanului **Chirtoș D. Ioan** din str. Lămiței 74 bl. 68, privind lipsa apei calde la etajele 3 și 4, este întemeiată. În consecință am dispus ca ICRAL Brașov să execute un nou bransament, pentru soluționarea alimentării cu apă caldă menajeră a imobilului. Termen: 30 iunie.

Consiliul popular al municipiului Tulcea. Verificând sesizarea adresată redacției, s-a constatat că **Belu Maria** (familie 4 persoane) a înaintat cerere de locuință la ICPDD, unde lucrează, abia în ianuarie a.c. și ca urmare nu este cuprinsă în tabelul de priorități. Cum însă familia ei locuiește în condiții necorespunzătoare, s-a luat legătura cu locul de muncă al soțului, **GSLH Galați lot 94 Tulcea**. După cum au afirmat tovarășii din conducerea lotului, problema familiei **Belu** va fi rezolvată din cota de apartament pe 1980.

„Gospodine! Pentru ușurarea muncii dvs., peștele oceanic este prezentat bucată cu bucată, fiind debrișchetat prin metode tehnice speciale”; e un afiș în magazinul **Delta Dunării** din centrul Capitalei, ne scrie **Ion Găman**, bd. Republicii 58. Dar iată „metoda tehnică specială” pe care am văzut-o eu în funcție la pomenitul magazin. O vinzătoare ridică deasupra capului bricheta de pește congelat și o trîntește cît putea de tare de pardoseală. Împreună cu colega ei adună apoi bucățile împrăștiate prin tot ralonul și rețeauă operația pină împleau un cărucior, care era adus la vinzare.

Trustul de construcții Cluj. La reducerea postului reclamat s-a avut în vedere importanța lui în schema organizatorică a Grupului nr. 4 instalații și de aportul adus de tov. **Vineze Elena** în anul 1979. Acum însă, prin redistribuirea unor posturi la 1.05.80, a apărut posibilitatea reincadrării tovarășei ca tehnician principal, la aceeași unitate, urmînd să primească drepturile convenite începînd cu data de 1 mai.

În luna aprilie le-am cumpărat nepoțelilor mele o bicicletă **Pegas** căreia după o săptămînă de folosință i s-a spart un pneu. După 11 tentative de vulcanizare, ne-am dat seama că va trebui să cumpărăm altul, nou. Dar ia-l de unde nu-i! Adică din magazinele de specialitate de la noi și din Brașov, Timișoara, Cluj-Napoca, București etc. Astfel, bucuria mea de bunnic făcînd un cadou nepoțelilor și bucuria lor, care de mult își doreau bicicleta, a fost ciuntită de cei care pun în vânzare obiecte fără piesele de schimb strict necesare. (Semnează **Vasile D. Dumitrescu**, Alba Iulia, Al. Brazilor 36/2.)

Am reușit să cumpăr, înainte de epuizarea ei în librării, cartea lui **Marius Popescu**, „Fotbalul e viața mea — Cazul Dobrin”. Interesantă carte, dar eu am citit-o cam cu noduri, lipsind paginile 105—112. Sînt sigur că altora le lipsesc paginile 145—160, fiindcă le am eu de două ori. Ce au de spus Editura Junimea din Iași și — mai ales! — Întreprinderea poligrafică **Galați**? (**Doru Șendroiu**, București, str. Caporal Ruică 14 bl. 9 sc. 2 ap. 68 cod 74508).

Ministerul Muncii — DGAS-PAS. Comisia județeană de pensii a reanalizat situația tovarășei **Marina Elisabeta Edith** din Brașov, constatînd pierderea în cea mai mare parte a capacității de muncă, și a încadrat-o în gradul II de invaliditate.

Rompresfilatelia. Necunoscînd adresa elevului **Badea Ciprian**, a cărui sesizare a apărut în revista dv. din 15 mai, pe această cale îl facem cunoscut următoarele. La confecționarea plicurilor cu mărci poștale românești am folosit o parte din anvelopele rămase disponibile de la mărcile străine, aplicînd o ștampilă „Mărci poștale românești” peste textul imprimat. Din lotul de 50 000 bucăți, plicul în cauză a scăpat operațiunii de ștampilare. Regretînd această scăpare, propunem lui **B. C.** să ia contact cu **Rompresfilatelia** în caz că dorește schimbarea mărcilor respective, în limita aceleiași valori.

Comitetul municipal Roman al P.C.R. În urma intervenției noastre, soția lui **Rusu Teodor** a fost ajutată, încadrîndu-se pe data de 15 mai la **ICSMAAP** ca muncitoare necalificată pe durata sezonului de vară. Avînd în vedere situația familială dificilă, se va analiza posibilitatea încadrării ei definitive după perioada de sezon.

Sînt **Alexandru Botca** din Hajeș, inginer agronom, tatăl a 3 copii. După o îndelungată suferință, iată-mă în viață și apt de muncă, datorită perseverenței și priceperii doctorului **Vlad Cezar** de la Spitalul Panduri. Singura răsplătă pe care a acceptat-o acest om învățat și bun a fost recunoștința nemărginită a mea și a familiei mele. Menționez că din anul 1975 (ultima electrocoagulare) nu am mai avut nici o recidivă. Scriînd cele de mai sus, săvîrșesc un act absolut necesar, îndeplinesc o datorie față de propria mea conștiință.

Am participat la o excursie prin **ONT** cu sejur de 2 zile la **Slănic** (confort I) și 2 zile la **Predeal** (confort II). Dacă la **Slănic** totul a fost bine, la **Predeal** însă cazarea și masa au fost sub orice critică, mult sub alocația de 90 lei pe zi. Pe ușa camerei mele scria vizibil „Confort III” și înăuntru, la fel de vizibil, chiuveta era lipsă și soba defectă. Ghidul **Mariana Checiu** a încercat cînd să ne intimideze, cînd să ne îndulcească cu vin și ciocolată (nu mai mult de vreo 6 lei de persoană), iar la sfîrșit ne-a explicat că „nu te obligă nimeni să mergi în excursie”. Poate conducerea **ONT** ne va da și alte exolcații. (**Maria Boerescu**, București, bd. Păcii 52 bl. 4 ap. 91)

La Facultatea de instalații a Institutului de construcții din București s-au întîlnit recent peste 100 de ingineri plecați pentru o zi de pe șantiere din toată țara: promoția 1970. Pe lingă emoția reveleerii, un larg schimb

de experiență în probleme de tehnologie și economice. Fostii colegi de facultate au hotărît ca pină în anul 2000 să se întîlnească în fiecare cincinal. (Ing. **Viorel Roșianu — Ploiești**)

Procuratura Generală. În urma verificărilor efectuate s-a constatat că într-adevăr, cercetările în dosarul 625139/1979 al Circumscripției 6 miliție București, privind reclamațiile la care se referă **Borcea Teodor** în scrisoarea adresată revistei **Flacăra**, au fost întirziate fără nici o justificare. S-au luat măsuri în consecință și s-a dispus urgentarea soluționării dosarului respectiv.

Inspectoratul școlar județean Dimbovița. Se confirmă sesizările formulate în scrisoarea profesorului **Miron Nicolae**, cu privire la folosirea bățiii ca „mijloc de educare a elevilor” de către prof. **Zaharia Ioana** de la Școala generală din **Bolovani**, comuna **Cornățelu**. Prin dispoziția nr. 28 din 22 mai a.c., Inspectoratul a sancționat-o pe **Z.I.** cu „avertisment” și a hotărît discutarea abaterilor ei în consiliul profesoral.

Consiliul popular al județului Bacău. Deși părinții ei au o situație materială bună, avînd posibilitatea să-și întrețină copilul, tovarășa **Simion Maria** din **Berzunți**, fiind absolventa unui liceu industrial, dorește să-și practice meseria (mecanică fină și optică). Nu a putut fi încadrată pină acum deoarece suferă de invaliditate motorie gravă, nu se poate deplasa decît în cirje, pe distanțe mici. Pentru a o ajuta, s-a luat legătura cu **UJCC**, care va construi la **Berzunți** în cursul acestui an un complex pentru prestări de servicii. Petenta va fi încadrată la secția de optică a complexului.

Întreprinderea construcții edilitare și drumuri București, referitor la sesizarea apărută în numărul din 1.05.80 al revistei, sub semnătura **Viorica Tutoveanu**. Tronsonul de conductă de pe str. **David Ilie** face parte dintr-o lucrare de 2,5 km lungime aflată în curs de executare. Din lipsa forței de muncă (pavatori), am întirziat cu refacerea pavajului. S-au luat însă măsuri ca această operație să fie terminată pină la 31 iulie.

În fața dispensarului medical din comuna noastră exista o stație de autobuz, scrie **Gheorghe Vilvoș** din **Amărăștii**, județul **Vilcea**. Stația a fost desființată cu începere de la 1 aprilie, dar nu în glumă. Îi rugăm frumos pe tovarășii de la **ITA** să se gîndească puțin ce însemna această stație de autobuz. Să gîndească și să se răzîndească.

CCMB — Grupul de șantiere nr. 1. În legătură cu articolul referitor la cantinele muncitorești publicat în **Flacăra** la 24 aprilie, vă facem cunoscut că criticile adresate grupului sînt întemeiate, motiv pentru care au fost luate măsurile corespunzătoare de îmbunătățire. **N.R.** Spațiul acestei rubrici nu ne îngăduie să reproducem lunga listă de măsuri anunțate în scrisoarea semnată de directorul grupului și de directorul **IAGSC**. Menționăm doar frumoasa promisiune că „tehnologii culinari ai **IAGSC** vor controla în permanentă ce pleacă de la aceste bucătării la sălile de mese și, în ultimă instanță, ce ajunge în farfuria muncitorului constructor”. Care muncitor constructor este invitat să ne mai scrie.

Judecătoria Constanța, cu privire la scrisoarea trimisă redacției de **Ostachi Maria** din **Bacău**. Verificîndu-se la **IUGC Basarabi** cele semnalate în scrisoare, s-a constatat că într-adevăr din luna noiembrie nu i s-a mai expediat suma convenită ca pensie de întreținere și alocație de stat pentru copii, deși în statele de plată s-a făcut reținerea din retribuția lui **Bejenaru Pintilie**. Vina este a contabilului de secție care a expediat banii pe o adresă greșită. S-au dispus măsuri pentru ca în viitor să fie asigurată executarea întocmai a hotărîrii judecătorești.

Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei. Urmare adresei dv. prin care ne trimiteți scrisoarea tovarășului **Bogdan Ion**,

subinginer topograf la **IM Baia Borsă**, s-a luat legătura cu conducerea unității și cu cea a centralei și acestea, avînd în vedere situația familială a sus-numitului, au fost de acord cu transferarea lui la una din unitățile **Combinatului minier Oltenia**, unde există dealfel o mare nevoie de cadre de specialitate.

În numărul din 15 mai al revistei a apărut o notă intitulată „Circ la circ” în care era criticat comportamentul dresoarei de lei **Nina Buzduga**. Ulterior, la redacție a sosit o telegramă semnată de **Nina Buzduga**, din care cităm: „E dureros că se lovește prin minciuni scrise în munca și viața unui om de 21 ani. Ca dresor de lei doresc să faceti anchetă de urgență care a fost situația adevărată. Acum sînt paralizată în Spitalul **Petroșani**. Doresc să fiu informată despre rezultat, deoarece eu cred în adevărata dreptate și voi lupta pentru nevinovăția mea.”

Iată acum și părerea instituției în cauză despre cele petrecute la **Petroșani** și despre conținutul notei critice apărute în **Flacăra**.

Circus Globus — București, ca răspuns la nota critică apărută în numărul din 15 mai, referitor la dresorii de lei **Nina** și **Pașek Buzduga**. Analizînd cele petrecute în turneele de la **Petroșani**, s-a stabilit că cei doi dresori s-au făcut vinovați de încălcarea regulamentului de ordine interioară al circului, prejudiciînd astfel instituția în care lucrează, cît și pe spectatori. S-a hotărît să li se împună hrana animalelor pe cele 2 zile în care sus-numiții nu au participat la spectacol, reținerea retribuției pe cele 2 zile și, de asemenea sancționarea cu multare scrisă cu avertisment, urmînd ca la prima abatere de acest gen celor doi dresori să li se desfacă contractul de muncă. (Scrisoarea de răspuns, din care am redat esențialul, este semnată de directorul **Circului Globus**, **A. Iosefin**.)

Consiliul popular al județului Bihor, ca răspuns la scrisoarea lui **Kosztá Vilmos** din **Satu Mare**, care solicita sorții pentru încadrarea în muncă a surorii sale. Cu data de 13 mai a.c., **Kosztá Sofia** din **Galespetru**, comuna **Tarcea**, a fost încadrată (confecționare îmbrăcăminte) la întreprinderea de confecții **Marghita**.

DPMOS Brașov. Tovarășă **Lascu Emilia Dorina** a fost încadrată în gradul III de invaliditate, începînd cu data de 1 august 1979. Solicitînd sprijin pentru a se încadra în muncă cu 1/2 normă, s-a luat legătura cu Spitalul de pediatrie **Brașov** și la 15 mai petenta a fost încadrată la acest spital ca dactilografă cu 1/2 normă.

Consiliul popular al județului Suceava. Referitor la scrisoarea lui **Deaconescu Petru** privind atribuirea unui spațiu de locuit, vă comunicăm că în urma verificărilor efectuate, **COM** a aprobat repartizarea unui apartament din cota pe 1980 a **IJGCL Suceava**.

IJGCL Neamț. Verificînd sesizarea locatarului **Caminschi Gheorghe**, sc. B. bl. 11, str. **Dacia** din **Piatra Neamț**, privind robinetii de aerisire montați la fiecare radiator de locatarul **Iloaia Gheorghe**, de la av. 39, s-au luat următoarele măsuri. Robinetii în cauză au fost demontați, iar **I.Gh.** a fost pus în discuția colectivului său de muncă și a fost sancționat cu „multare”.

Comitetul municipal Roman al P.C.R. Cele sesizate de **Dicu Veronica** în legătură cu situația ei familială se confirmă. Ca atare, ea a fost ajutată și de la 1.05.80 este încadrată ca muncitoare necalificată la întreprinderea de tricotațe din **Roman**.

Pagină realizată de **MIRCEA FODOREANU**

Poșta redacției

INVATĂMINT

Emilia András, Mariana Tinca și Szabo Mária — Miercurea Ciuc: La broșura „Admiterea în învățămîntul superior 1980” nu se mai fac modificări; candidații ale căror meserii nu sînt reprezentate prin discipline de specialitate, pot alege, în locul fizicii, disciplina „Rezistența materialelor și organe de mașini” care a fost studiată de toți elevii de la liceele industriale ● **Alexandru Dragomir — Harghita**: Ministerul Educației și Învățămîntului ne informează că în acest an școlar se acordă transportul gratuit în vacanță elevilor care primesc bursă pe bază de contract încheiat cu unitățile socialiste, precum și elevilor și studenților cu situații sociale deosebite; propunerea făcută de dumneavoastră va fi prezentată factorilor de decizie ● **Eva Moncea — Gheorghieni, Harghita**: Potrivit prevederilor art. 28 din **Legea 6/1969** privind Statutul personalului didactic, restrîngerile de activitate se analizează și soluționează de către inspectoratele școlare, luîndu-se în considerare nivelul de pregătire al celor în cauză, rezultatele obținute în activitate, gradul didactic, vechimea în învățămînt și în unitatea școlară, precum și situația familială; eventualele contestații privind modul de soluționare a restrîngerii de activitate se adresează comitetelor executive ale consiliilor populare județene.

HORIA PĂTRAȘCU

ADMINISTRATIV

Ioana Dăscălescu și Elena Cantacuzino — București: Repartizarea plății pensiilor se face mecanizat prin Ministerul Muncii pe oficii poștale. Pensiile dv. au fost dirijate greșit la alt oficiu unde de fapt ați fost îndrumate pentru a vă încasa drepturile. Situația s-a reglementat și veți primi pensiile la domiciliu prin oficiul poștal nr. 22 ● **Teodor Herlo — Petroșani**: În cazul celor retribuți în cotă procentuală, media retribuțiilor tarifare care se ia în considerare la calcularea pensiei se determină pe baza retribuției de calcul. Dv. vi s-a stabilit legal pensia pe baza acestei retribuții și nu a veniturilor lunare realizate care au depășit lunar retribuția de încadrare ● **Mihai Pirvulescu — București**: Pensia suplimentară se include în calculul venitului mediu lunar pe membru de familie. În cazul dv., depășind venitul mediu lunar de 1 500 lei pe membru de familie vi s-au aplicat corect prevederile legale majorîndu-vi-se chiria cu 50% ● **Liliana Lăzăroiu — Gheorghieni**: Tinerii care au absolvit liceul industrial sînt obligați să efectueze un stagiu de practicanț cu durata de 6-18 luni. După terminarea stagiului trebuie să susțină examen de calificare, dacă reușesc sînt considerați calificați. În timpul stagiului de practicanț cei care au terminat treapta I a liceului sînt încadrați ca necalificați munci obișnuite nivel bază, iar cei care au terminat treapta a II-a sînt încadrați în categoria I calificat nivel bază ● **Dumitru Simoneti — București**: **Legea nr. 3/1977**, în vigoare de la 1 iulie 1977, nu prevede posibilitatea recalculării pensiilor; deci nici pensia dv. nu poate fi recalculată prin adăugarea timpului lucrat după pensionare ● **Elisabeta Colea — Giurgiu**: Nu este necesar să vă deplasați pină la **București**; scrieți-ne care vă este necazul. ● **Gabriel Avram — București**: Scrisoarea a fost îndrumată la Consiliul popular al sectorului 3, forul competent de a analiza și a decide asupra celor solicitate de dumneavoastră. Cu acest prilej **PRECIZĂM** încă o dată că în conformitate cu legile în vigoare nu revista noastră rezolvă anumite cereri sau reclamații adresate de către cititori, ci acestea sînt îndrumate către forurile în drept de a cerceta și rezolva situațiile semnalate.

MARGA NEDELEA

● „FLACARA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Fotografie de ELENA GHERA ■

Atelier:

Francisc Bartok

*Un gînd curat
publicității iubitor de pădure*

Francisc Bartok 1980

Iubirea de frumos

DECENEU

Să nu-l uităm pe Deceneu!

Izvoarele istorice care ne vorbesc despre Burebista îl amintesc ca mina sa dreaptă, al doilea bărbat, căruia Burebista i-a acordat pene regis potesta — putere aproape regească, pe Deceneu, profetul dacilor, pe care Strabo îl citează alături de Moise. Orfeu și Zalmoxis ca pe un reformator, omul care conducea ființa morală a marelui stat al strămoșilor noștri. Fără Deceneu ar fi fost foarte greu, dacă nu imposibil, ca poporul să fi fost adus la acea cu-npătare și abținere, la puterea de renunțare în vederea unității și propășirii morale, a păstrării sănătății publice afit de necesare bunelor rinduieli cerute de un stat. Burebista și Deceneu sînt nedespărțiți în istorie și numai împreună au reușit să convingă poporul aplecat spre petreceri, ca toate pozoarele antice, deșteptîndu-le în suflete imperativul moral al unei vieți cumpătate.

Sînt impresionante mărturiile istorice vorbind despre acești doi bărbați în jurul cărora vreme de treizeci de ani dacii trăiau altfel, cu mulțumire și împăcare, crescîndu-și copiii, renunțînd la zgomotul petrecerilor nesăbuite. Puterea de a convinge poporul îi aparține acestuia mare învățat care trecuse și prin înțelepciunea egipteană, practicant al virtuților morale, fratele de nedespărțit al marelui om politic, Deceneu.

Impletirea intereselor politice, bunul mers al unui stat este indisolubil legat de buna stare morală a unei comunități. Acest adevăr s-a prelungit aici în Carpați de-a lungul întregului nostru ev mediu. Neagoe și Brâncoveanu, Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul în fruntea noii Dacii reunite vor fi secondați în lucrarea lor ca în Bizanțul lui Justinian tracul de același sfetnic moral în vederea păstrării și propășirii ființei naționale, a unității și forței fizice și sufletești a fiecărui mădular de pe pămîntul patriei.

IOAN ALEXANDRU ■

Așezămîntul Enescu

La Tescani se ridică o veche și impunătoare clădire. Amintirile legate de ea vorbesc despre școala pentru copiii satului, gîdită de Costache Rosetti Tețcanu, despre îndelungile discuții ale unioniștilor moldoveni sau despre trecerea pe aici a lui Vasile Conta, Maximilian Costin, Alfred Alessandrescu, Mihail Jora. Dar, mai presus de toate, vorbesc despre un om a cărui viață creatoare s-a confundat — începînd din 1910 — cu istoria Tescanilor: George Enescu.

Primitoarea casă de creație în care și-au gîdit de-a lungul anilor operele mulți muzicieni, plasticieni sau literați s-a transformat — sub patronajul direct al Comitetului județean de cultură și educație socialistă Bacău — în Așezămîntul de cultură „George Enescu”.

Este aici împlinirea unei vechi dorințe a marelui Enescu și a soției sale. Putem aduce prinosul nostru de gînd muzeografului Alexandru Popovici, dăruit meseriei din care a făcut o adevărată artă, precum și muzicologilor Liliana Clemansa Firca și Eugen Pricope care au vegheat cu dragoste și pricepere la amenajarea unui nucleu muzeal.

Săliile muzeului rememorează drumul vieții și al creației enesciene sau firul istoric al casei de la Tescani. Exponatele, inestimabile ca valoare și deosebit de grăitoare prin ele însele, beneficiază de un cadru optim pentru a fi puse în valoare. În acest sens, aportul membrilor Uniunii artiștilor plastici a fost substanțial. Pe lângă muzeu ființează și o galerie de artă contemporană.

Inaugurarea oficială a avut loc de curînd. Soprana Ada Bolocan, studentă încă, pianista Steluța Durnea, cunoscutul cor Camerata, dirijat de Ion Pavalache, și Cvartetul Voces al Conservatorului George Enescu din Iași (excepțională formație!) au adus prin arta lor un omagiu marelui Enescu. Dealtfel, astfel de manifestări, ca și schimbul de valori muzicale vor deveni — de aici încolo — cartea de vizită a așezămîntului.

CARMEN STOIANOV ■

Biblioteca personală

Mai scumpe sau mai ieftine, unicate ori de serie, cu furnire ori fără, bibliotecilor de lemn le stă bine înfrățite cu — scuze pentru tautologie — bibliotecile de cărți, și dacă prin natura profesiei am avut ocazia de a frecventa nu numai locuri publice dar și de a păși pragul unor case de oameni, trebuie să spunem că am văzut adeseori biblioteci personale alcătuite cu minuție, cu gust, cu un anumit spirit de sacrificiu chiar, după cum va trebui să recunoaștem că nu sînt chiar puține locurile unde biblioteca se cheamă că există doar prin faptul că a fost transportată de la vreun magazin de mobilă și depozitată în vreo încăpere, astfel încît alături de ușile și capacele dincolo de care sînt depuse lenjeria ori mărunțiturile casei, rafturile, cite mai rămîn, sînt aglomerate cu o duzină de cărți așezate și acelea în ordinea exclusivă a mării ori a culorilor copertilor și, mai cu seamă, de plutoane, companii și batalioane de bibelouri de porțelan. De bună seamă că biblioteca personală alcătuită, ca orice bibliotecă, în funcție de mai multe posibile criterii, are, sau se cuvine să aibă, spre deosebire de bibliotecile publice, de exemplu, o anumită estetică a ei, însă a-i vedea rostul doar ca decor ambiental ar fi să ne condamnăm la repetarea celor aflate cîndva în școală ori prin vreo sală publică de lectură, riscînd să pierdem mai mult decît să adăugăm fiindcă o idee prinsă din zbor ca un zmeu de sfoară se vâlurește și se pierde mai repede în uitare decît atunci

Lapte de lupoaică

Cînd se elatină ora
și se-aud tobe, săbil se-ascut
mă gîndesc — din a tuturor —
la soarta puilor de lup
care-acum, ca la-nceput
vor răzbi căci ei au supt
lapte de lupoaică
și din acei se trag
care-aveau un lup pe steag
dînr-un os nîcînd pribeag
dînr-un singe neîntrerupt...
Neclintită lupoaica
stă în cere cu fiii scut
și de-ar fi, am roși zăpada
noi — toți puii ei de lup;
frații mei la veacul vrut
vor răzbi, căci ei au supt
lapte de lupoaică.

HORIA STOICANU ■

cînd vecnătatea cărții ne-o reaminteste mereu. Și, doar, se știe, pentru cei fără prietenii cartea este un prieten, celor o-bosiți cartea le poate aduce odihna, iar pentru cei insetați de apa tare a cunoașterii nu este mai bun învățator decît cartea. La noi se tipărește și se cumpără cartea mai mult decît oricînd, ca într-o splendidă și masivă recuperare și împlinire a îndemnului zis acum vreo trei sute de ani de bătrînul boier de țară și lo-gofăt al Moldovei, Miron Costin: „că nu este alta și mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decît cititul cărților”. Netemătoare, cu o infailibilitate derivată din natura ei ca sumă și sursă a culturii dar și dovedită prin zădărnicia și tristetea clipelor tragice cînd ea era vinată cu alămuri și hăitaisi, sfîsîiată, aruncată în flăcări, cartea rezistă, cartea se scrie și se citește totuși, iar vîlurile de lumină ale „galaxiei Gutenberg” se află în expansiune, nicidecum amenintate ci doar interferîndu-se cu a-celea ale „galaxiei Marconi”, ale mijloacelor de informație și de educație audio-vizuale. Cînd este cumpărată și adusă acasă nu din snobism ci din necesitate, măcar din pricina curiozității firești a omului, cînd este adusă acasă ca piinea, ca florile, cartea e un semn de tandrețe față de noi înșine și o datorie în împlinirea aceluși program de autoconstrucție interioară care se naște — dacă se naște — din cultivarea unor calități spirituale într-un spațiu hotărînic tot de cărți. Povesteste Marin Preda la un moment dat despre un consătean căruia, copil fiind, îi cerea azi o carte, mine alta, pînă într-o zi cînd tărînul s-a burzuluiit, nemai-vrînd să-și deschidă lada în care-si depozitase comoara: „Dar ce, bă, tu vrei să-mi citești toate cărțile?...” În marea lui intuiție pricepuse că pe măsură ce copilul îi citea cărțile, îi citea de fapt sufletul. Și reacția fusese nu, una de zgîrcenie prost înțeleasă ci de pudoare. Dacă scriitorii sînt un personaj sau altul al lor, cititorului nu-i rămîne să spună decît că el este, desigur, suma cărților citite. Spune-mi ce bibliotecă ai, nu-i așa?, ca să-ți spun cine ești.

DUMITRU ELIADE ■

Serile în orașul de pe Someș, în burgul savant și melancolic mai ales toamna când se prăbușesc frunzele și orchestrele se ridică din fosele întunecate cu alăturările strălucind și vioriele tăind dulce aerul cu fluvii de mătase și de fum, sub cupola Operei române oameni îmbrăcați suav se pregătesc de spectacol cu tulburarea îndrăgostiților eterni. Orașul acesta, cu școli vechi și universități liniștite, este încă printre singurele din lume în care se cîntă operă în fiecare seară, în cele două teatre lirice, în limba română și în limba maghiară. De aceea serile în Cluj-Napoca se aud acordurile orchestrelor ascunse în penumbra scenelor în vreme ce dirijori în frac sau în smoching, conform unei tradiții de respect pentru ceremoniile artei și din respect pentru public, desfac cu gesturi studiate sensurile muzicii. Sînt încă spectatori de operă care își amintesc de reprezentațiile fastuoase de altădată cînd Opera română a cunoscut evenimente glorioase, a sărbătorit voci celebre de pe mapamond, cînd studentii înhămați la trăsuri își purtau idolii în triumf pe străzi, într-o ploaie fabuloasă de confeti și în spuma de mare a sticlelor de șampanie desfundate prin restaurante de lux, cînd scîlși adulați cîntau la cerere sub balcoanele merenaților și în piețe publice arii de operă intrate în albumul de sentimente al familiilor din oraș. Spectacolele de operă fac parte din comoara spirituală a acestui oraș, din legenda sa, cu imensul cortegiu de celebrități care au trecut prin memoria imponderabilă a generațiilor de melomani, fac parte din zestrea culturală a locuitorilor urbei, din orgoliul lor citadin, din biografia lor plină de nostalgie, din școala obligatorie de viață care se învecinează cu orele academice din amfiteatrele universității. În vremea vieții lor, bunicii și părinții noștri, contemporani cu Babes, Racoviță, Levadiți, Părvan, Papilăn, Hațieganu se întineau serile în sala operei ca să-și asculte pe Dimitrie Popovici-Bavreuth, Elena Roman, Lia Pop, Constantin Pavel, Grigore Teodorescu, mai tîrziu pe Mimi Nețorescu, Aca de Barbu, Ana Rozsa-Vasiliu, Traian Grozăvescu, Nicu Apostolescu și mulți alți cîntăreți cunoscuți pe mapamond. Opera română din Cluj-Napoca a fost din prima seară de spectacol, de acum 60 de ani, mai precis din ziua de 25 mai 1920, un templu de cultură care a polarizat atenția tuturor oamenilor sensibili și cu adevărat patrioți, a fost un amfiteatru de educație cetățenească și estetică, un etalon pentru nivelul vieții cultural-artistice din Transilvania de după unirea cu țara. Seara dinții, cînd s-a cîntat opera Aida de Verdi în limba română, într-un teatru liric stabil — vis al nenumăratelor generații de revoluționari români din Transilvania — a fost un triumf al voinței artiștilor noștri, risipiți pînă la acea dată pe meridianele lumii și cîntînd pentru desfătarea altora, în alte limbi, reuniti sub cupola barocă a edificiului Teatrului Național într-o reprezentare demnă (după comentarii timpului) de cele mai prestigioase și mai bătrîne instituții de gen din lume. Să reținem, gravate ca pe o placă de gramofon, cuvintele rostite în acea seară me-

morabilă de către președintele Consiliului dirigent din Ardeal, doctorul Tiberiu Brediceanu: „După multe și mari greutăți, pe care în aceste clipe le dăm uitării, inaugurăm astăzi prima operă Națională a statului Român...”

Pe terenul operei și al operei reprezentate pe românește, putem zice că avem chiar mica noastră tradiție la care privim cu mîndrie. A fost deci o chestiune de onoare și de prestigiu pentru noi, ca ajungînd popor liber și stăpînitor de țară, să ne întemeiem și să susținem o operă a noastră: românească, stabilă și model

Spectacolele Operei române din Cluj-Napoca au încălzit sufletele multor generații și au înobilat multe existente. Repertoriul acestei instituții atât de apropiate de sufletele noastre, de sensibilitatea noastră miraculoasă pentru muzică, a cuprins visteriile capodoperelor universale de gen scrise de Mozart, Beethoven, Donizetti, Rossini, Wagner, Verdi, Puccini, Ceaikovski, Prokofiev, Britten, Ravel, Debussy, Carl Orf ș.a. De-a lungul anilor, teatrul liric din Cluj-Napoca a fost un extraordinar laborator al creației românești de operă fără de care am

nașta unei viori Stradivarius. Cîntăreți venind din centre muzicale de mare tradiție și respectînd înaltă artă interpretativă românească: soprana suedeză Valborg Swaerdstroem, bas-baritonul Sigismund Zaleski de la Teatrul Scala din Milano, tenorul Petre Raiceff de la operele din Paris și Milano, soprana japoneză Iovita Fuentes, baritonul Carlo Drago de la Zagreb, baritonul George Baklanov de la Moscova, celebrul tenor John Sullivan de la Paris, Londra, Milano și New York, sopranele Vera Schwartz și Adela Kern de la Viena, Margareta Kroo de la Berlin ș.a. Lista este lungă și aproape imposibil de transcris. Dar ea demonstrează că Opera română din Cluj-Napoca a intrat în circuitul marilor instituții de gen de pe mapamond. Ea nu are un aer provincial, ci universal!

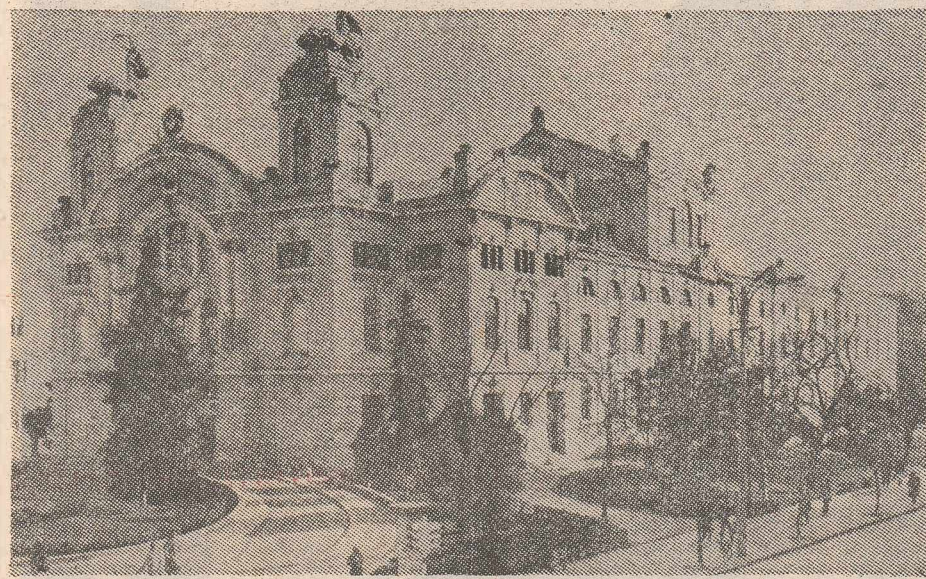
Semnatarul acestor rînduri a prins una din epocile de aur ale acestei opere, cînd, reîntoarsă în vechiul ei sediu din Cluj-Napoca după refugiu timișorean din timpul conflagrației mondiale, a lansat noi generații de artiști lirici care au electrizat publicul cu înalța lor știință de a cînta și interpreta. Prin grija partidului și statului nostru Opera română din Cluj-Napoca și-a recîștigat identitatea și-a redobîndit caracterul universal, beneficiind de investiții onorante, dovadă a respectului neajmîrit al poporului față de cultură și artă. Opera din Cluj-Napoca nu a rămas privilegiul unor elite. Nici nu fusese vreodată. De la început această instituție a funcționat democratic chiar dacă o perioadă directorii ei se schimbau în relație imediată cu prăbușirile de guvern și crăhurile de la bursă, chiar dacă locurile în sală rămîn împărțite între fotolii de orchestră, loji de diferite ranguri și balcoane cu „cucurigu” — cum se spune în jargon. Am urmărit cu ochii noștri cîntăreți și artiști extraordinari ai scenei precum Constantin Ujeicu, Ana Rozsa-Vasiliu, Gogu Simionescu, Dinu Bădescu, Ionel Tudoran, Constantin Ursulescu, Augustin Almășan, Lia Hubic, Alexandru Racolța, Stela Simonetti, Lia Mărcuș-Anca, Suzana Coman-Bosica, Traian Popescu, George Busuioc, David Oahnesian, Lucia Stănescu. Bucuria spectacolelor de operă cîntate de ei nu ne-o va putea răpi nimeni niciodată. Pentru că spectacolul de operă prilejuiește în desfășurarea sa momente unice de revelație și extaz, imposibil de reprodus pe disc sau în emisiuni de radio și televiziune.

Astăzi, opera din Cluj-Napoca se află în pragul unei perioade de înnoire care anunță spectacole-eveniment în viitor. Voci frumoase ca a lui Emil Gherman, tenor de reputație mondială sau ca ale lui Mugur Bogdan și Mircea Moisa promit un revirmnt spectaculos. Să nu uităm cuvintele lui Tiberiu Brediceanu din încheierea discursului inaugural de la 25 mai 1920: „Nu ne îndoim că factorii de care în prezent și în viitor va depinde soarta acestui așezămint, vor înțelege pe deplin însemnătatea sa educativ-națională și vor ști să aducă toate jertfele ca începutul odată făcut să fie dus la triumf și înflorire”.

ADRIAN DOHOTARU

60 de ani de la primul spectacol al Operei române din Cluj-Napoca

Maeștrii cîntăreți din Transilvania

pentru ori și ce fel de alte manifestări de acest gen în părțile noastre. Nu în primul rînd partea distractivă, ci mai ales crearea unei serioase școale, ne-a îndemnat să luptăm pentru înființarea acestei opere. De aceea, programul nostru nu e ca prin o mulțime de piese, pregătite la repezeală și în orice fel de condiții artistice, să ademenim lumea la reprezentațiile noastre. Nu. Ci la început prin mai puține piese, dar acestea sîndu-ne a le înscena la cît mai înalt nivel: de o parte să ne formăm un repertoriu solid și românesc, pe de altă parte să ne creștem o generație de buni artiști și un public înțelegător de artă, pe cum se cuvine să-l aibă un neam care se respectă și ține să fie respectat. Un asemenea institut de artă, o asemenea școală desigur nu va putea fi considerată de lux, ci de o adevărată necesitate.”

fi fost astăzi mai săraci pe pămînt. Aici s-au cîntat în premieră mondială opere de Tiberiu Brediceanu, Nicolae Bretan, Herman Klee, Sabin Drăgoi, Martian Negrea, Mihail Andreescu-Skeletti, Emil Montia, Constantin Bobescu și în anii din urmă lucrări de Gheorghe Dumitrescu, Paul Constantinescu, Tudor Jarda, Cornel Trăilescu, Doru Popovici, Alexandru Zirra, Zeno Vancea.

Fascinantă e atmosfera spectacolelor de fiecare seară la Cluj-Napoca. Săliile sînt mai ales aglomerate de tineri. Mai ales de studenți. Dar și de profesori și de academicieni. Legende prea frumoase se leagă de această instituție din inima orașului ca să poată fi ignorată. Mări cîntăreți ai lumii s-au perindat pe această scenă, prin această sală de spectacol care are rezo-

„Cocoșul de Hurez”

(Urmare din pagina 1)

dată, la întîlnirea cu una dintre cele mai vechi indeletniciri artistice ale omului de la Dunăre și Carpați. O indeletnicire care, bătrînă ca însuși acest pămînt, însoțindu-l pe om de-a lungul unei arhimilenare istorii, supraviețuiește, iată, în chip miraculos, de fapt prin acel miracol care se cheamă miracolul românesc, miracolul continuei regenerări într-o creație a acestui neam.

Nu știm exact cînd, pentru prima oară, lutul friabil trecut prin foc a căpătuit duritate de rocă, dar conservarea prin veacuri a tehnicilor de lucru, ca și frecvența și răspîndirea largă în ziua contemporană a unor motive arhaice ca „pomul vieții”, „bradul”, „șireagul”, „păianjenul”, „steaua” etc., fac din ceramica un certificat major al străvechimii și permanenței noastre pe acest pămînt, fac din ea, în același timp, o adevărată emblemă a creației noastre populare, un document al unității sale stilistice pe întreaga arie a țării. Lucruri pe care tirgul de la Hurez ni le-a reamintit, la această jubiliară ediție, ca pe niște adevărate esențiale ale ființei și ființei noastre artistice.

Am străbătut, pe tăpașul tirgului, o întregă hartă a ceramicii românești, dînd ocol tuturor zărilor ei, tuturor stilurilor, tuturor tipurilor, dar călcînd cu pasul doar cîteva ulițe netede, împodobite cu flori de munte. Într-o organizare perfectă (forurile locale, ca totdeauna, s-au dovedit la înălțime!), am avut sub ochi, răsfrîțată în forme, motive, linii, culori și semnificații, întreaga această artă, în expresiile ei încă vii, argumentate printr-o amplă varietate stilistică, printr-o bogăție de procedee ce, în nenumărate cazuri, a făcut din fiecare piesă în parte un unicat. (N-au lipsit „kitsch”-urile, dar ele, după o bună tradiție a tirgului, au fost strînse de juriu și puse deoparte, ca să nu polueze piața.) De la ceramica de Hurez, cu noblețea formelor și a ornamentelor, de la explozia de culori a Obogăli, de la olăria neagră de Bucovina la cea roșie de Jupinești-Banat ori la cea glazurată de Curtea de Argeș, s-a compus, cum suneam, un autentic, vast, rotund și complet spectacol al artei ceramicii la români, artă care, la ceasul de față, îmbogățindu-se uneori cu noi elemente, țînînd de sensibilitatea contempo-

rană, de personalitatea unuia sau a altuia dintre meșteri, nu ignoră tiparul tradițional, nu uită motivele prime și codul prim de culori, care-l legitimează ființa și devenirea.

Premiile juriului au răsplătit cu justețe pe cîteva meșteri mari din cei 100 de meșteri mari. Un premiu a fost împărțit de Dumitru Șchiopu din Vlădești Vilcei și Ianos Jozsa din Corundul Harghitei. Cel dintîi, om de 50 și ceva de ani, la apogeul creației, este autorul unor piese care, prin ceea ce s-ar putea numi o veritabilă știință de exprimare a luminosului, a suavului, de parcă ele, aceste piese, s-ar decanta din văzduh, nu din tumultul teluric al lutului, îl așază de mult printre maeștrii genului. El este autorul unor oale, străchini și fărurii decorate ales cu angobă albă, el este, în același timp, autorul unor figurine de o rară expresivitate, înfățișînd animale și păsări, șirete vulpi, cuie visători, cerbi și cai furtunatici, șerpi încolăciți pe „ulcioare cu ciur”, șerpi tîrîndu-se pe brațe de ploști (o astfel de ploscă, cu nu mai puțin de opt brațe, e, ni se spune, o performanță a genului, ea purtînd dealtfel, în literatura de specialitate, chiar numele meșterului: „Plosca lui Șchiopu”). Fantezia meșterului e prodigioasă, un ulciur sau o ploscă devin, sub miinile lui, narative ca niște basme, în care păsările și animalele vorbesc și se mișcă, dar, cu tot aspectul lor feeric, piețele păstrează, ca la toți marii meșteri, riguroasa tradițională a stilizării, canoul sever al veacurilor. Un meșter la fel de exigent cu sine, cu arta lui, este Ianos Jozsa, artistul care, într-un Corund unde creația populară plătește uneori un greu tribut spiritului industrial și comercial, rămîne — ferm — un artist, un mare artist, credincios autenticului, purității, frumosului.

Un alt premiu a încununat, pe drept, două artiste ale Hurezului, Aurelia Ogrezeanu și Eufrosina Vișoreanu, două femei ai căror soți, celebrii Stelian Ogrezeanu și Victor Vișoreanu, sînt nume intrate de mult în manualul de artă, ca personalități exponențiale ale domeniului. Cele două, la rîndu-le, sînt ele însele mari artiste, pogorînd, ca și soții lor, dintr-o genealogie de cronică, cu moși și strămoși maeștri ai lutului rotunjit în palme și copt în cuptor, Arta Aureliei Ogrezeanu este o artă a maximei purități, a formei alese, a desenului delicat, a fanteziei cromatice

deopotrivă subtilă și îndrăzneată, conjugînd culori care, printr-o inabilă apropiere, s-ar exclude sau ar țipa. O personalitate artistică aparte este Eufrosina Vișoreanu, care lucrează (zic specialiștii) în „stilul Vișorenilor”, acel inimitabil stil al Vișorenilor, cu risipă de iscusință, de vervă, de frenezie decorativă, dar nu încercînd, ci, dimpotrivă, valorificînd fericit motivul tradițional, epurînd de orice elemente care îngreunează. Prezidează în arta Eufrosinei Vișoreanu, ca și în cea a soțului său, o viziune a obiectului ca întreg decorativ, fiecare element concurînd la echilibrul perfect al totului, prin care se realizează, de fapt, armonia. Artista urmărește o logică artistică riguroasă — geometrică, am spune — în distribuția motivelor, aplicîndu-le în așa fel încît, oricum ar fi așezat obiectul, decorația să vorbească ochiului la fel de inteligibil, de expresiv. Dar riguroasă și echilibrul compoziției nu ducă nicicum la schematizare, ci, dimpotrivă, prin marea varietate a ornamentelor se obține un efect decorativ de o bogăție, de o căldură, de o somptuoasă care provoacă încîntarea, sau, prin șocul neprevăzutului, al invenției meșterului (care, ca orice mare artistă, intervine în tiparul tradiției, cristalizînd niște efecte), deruta noastră, de fapt elevația către sublim. Pornind de la motivele cele mai vechi ale ceramicii de Hurez („păianjenul”, „melcul”, „steaua”, „cîrligul”), Eufrosina, după cum am mai consemnat și cu alte prilejuri, își exercită cu voluptate spiritul creator în tiparul clasic, îvînd efecte neașteptate, făcînd din arta lutului broderie, dantelărie, joc suav de reflexe solare, incredibile în prospețimea lor.

Cea de-a X-a ediție a tirgului hurezan ne-a oferit, astfel, foarte mult, săturînd mult din foamea noastră de artă bună. Spre bucuria publicului, spre beneficiul artei și al artiștilor, spre cinstea celor ce au inițiat acest tirg, îl veghează și îl păstrează.

P. S. Știm că nu toți sînt de acord (de gustibus!) cu părerile noastre despre arta Vișorenilor. Chiar aici, la tirgul-concurs, în cadrul unui simpozion care i-a strîns pe specialiști și pe meșteri într-o pasionată dezbatere despre destinul contemporan al ceramicii populare, unul dintre specialiști, tov. Herbert Hoffmann, reprezentantul UCECOM, s-a despărțit violent de noi, contestînd arta Vișorenilor, contestînd autenticul ei. N-am fi notat acest amă-

nunt (căci, repetăm: de gustibus...), dacă argumentele tovarășului Hoffmann s-ar fi menținut strict în planul artei. Dar argumentele de respingere a ceea ce fac E. și V. Vișoreanu au apăsător (ca să nu spunem: s-au bizuit) pe faptul că ei, acești mari artiști ai românilor, „sînt susținuți de presă, de revista Flacăra, de Televiziune”. N-am știut pînă azi că o notă bună dată de presă și de TV echivalează, iată, cu inversul ei, deci cu un certificat de repetenție. (Dealtfel, „nota” asta n-a dat-o doar presa, ci, înainte de ea, au dat-o specialiștii, au dat-o prestigioase jurii de artă. Amintim că Victor Vișoreanu din Hurez a cucerit Premiul I, unicul Premiul I pe țară pentru ceramica, la prima ediție a „Cîntării României”, amintim că tot el este și laureat al Premiului U.A.P., amintim că nici Eufrosina Vișoreanu nu este la prima încoronare cu laurii unor prețioase distincții.) Dar, poate, n-am fi notat nici aceste amănunte dacă nu ne-am fi amintit că, grație și tovarășului Hoffmann, prin funcția pe care domnia-sa o deține la UCECOM, unde se ocupă de sectorul olăritului, ceramica populară românească înseamnă, în ochii unei mari părți a publicului, și în primul rînd ai străinilor ce ne vizitează țara, nu atît Hurezul, cît altceva. Judecînd după magazinele, chiocșurile și standurile de artizanat ale UCECOM deschise pe litoral, la munte, în București și în alte părți, dominantă, dacă nu chiar esențială în arta lutului la români, ar fi, s-ar părea, ceramica de Corund. Pe care, în ce ne privește, n-o contestăm, n-o respingem (pentru că ea, uneori, cînd n-o invadează „kitsch”-ul, cînd nu e lucrată cu procedee mecanice, cu șabloane, e chiar frumoasă), amintînd doar că ea este numai o parte, dintr-un infinit mai bogat tezaur.

Că tovarășul Hoffmann promovează o anumite ceramica, e o chestiune care, mă rog, s-ar putea zice că îl privește, deși, după cum am văzut, consecințele unei astfel de atitudini nu sînt deloc de ignorat, dimpotrivă. Dar că tovarășul Hoffmann se opune unei alte ceramici, care înseamnă Hurezul, opunîndu-se unora dintre reprezentanții ei cel mai reputeți, e o chestiune care — aici nu mai incupe discuții! — ne privește pe toți, la modul cel mai acut.

I. P.

Felinarul

Versuri : ADRIAN PĂUNESCU

Muzica : VICTOR SOCACIU

MĂ MAI VE-DE NOAPTEA CĂ MAI DAU-LU-MI-NĂ EU SÎNT FE-LI-NA-RUL
POA-TE DIN-TRE TOA-TE TU E-RAI A-CE-EA POA-TE-N TRA-GE-ŢI-E

DE LA GEA-MUL TĂU ŞI ÎMI ESTI A-PROA-PE DAR ÎMI ESTI STRĂ-T-NĂ
MĂŞ TI TE-ŢĂ-VIT VI-NĂ TOE RU-SE-SEM T SI E-RAI FE-NE-ŢA II

MĂ MAI PA-TE VA-ŢA CU FĂ-REACI PE RĂU ŞI I-AM TRAS GRE-ŞIT
ŞI A-VEAM UN GHON-TE POA-TE-AMA-DOR-MIT ŞI AN-VI-SAT CE-VA VIE NE-DES-LU-SIT CĂ NU ESTI A

MEI ŞI MAI ÎN-CEP O ZI DAU CU ALB PE MĂŞTI

ŞI TE-AG-ŢE-ŢI GO-NI CA SA MAI U-ŢI MĂŞTI

„Peisajele mele sînt din Iaşi, fac parte din mine, din viaţa mea“

— Stimate Francisc Bartok, sînteți în preția deschiderii expoziției personale și numai de mine nu vă arde. Vă invit la o discuție mai puțin de specialitate, convins fiind că sarcina aceasta o vor îndeplini criticii. Nu vă deranjează, spre exemplu, faptul că vizavi, în Sala Dalles, tot în aceste zile este deschisă expoziția anuală de pictură și sculptură?

— În nici un fel. Cînd am acceptat data deschiderii acestei expoziții știam că la Dalles va fi Anuala, unde dealfel expun și eu. Vizitatorul va putea, probabil mai ușor, să-și facă o impresie mai precisă asupra artei mele, a felului cum se înscrie ea în marele peisaj plastic al României.

— Numele dumneavoastră nu este un nume moldovenesc. De aceea vă întreb cum s-a făcut de a ajuns un transilvănean tocmai în dulcele țirg al Iașilor?

— În 1963, cînd am terminat facultatea, am fost repartizat în București, dar motive familiale m-au determinat să-mi urmez consoarta la Iași. Trebuie să vă mărturisesc că acomodarea nu a fost deloc ușoară. Odată hopul trecut, a urmat obișnuința, care cu timpul s-a transformat în dragoste. Iașul merită din plin să fie iubit.

— Astăzi critica de specialitate este unanimă în ceea ce privește talentul și personalitatea lui Francisc Bartok. Cum bănuiesc că începutul a fost cu totul altfel, vă rog să ni-l povestiți.

— M-am născut acum 43 de ani în comuna Băcia, în județul Hunedoara. Tatăl meu, Țaran sărac, mă vedea om cu meserie. Am funcționat 3 ani ca tehnician Țel. Dragostea pentru frumos am moștenit-o de la mama, care nu conținea să mă îndrume spre arte. În timpul școlii, dar mai ales după terminarea ei, am început să frecventez cercul de arte plastice de pe lângă Clubul siderurgic din Hunedoara. Atunci cred că s-a întimplat marea mea metamorfoză, datorită profesorului Emil Brandis, care, cu mult tact pedagogic, a reușit să-mi ia mingea de la picior și să mă determine să țin pensula în mînă. Nu este mai puțin adevărat că aveam colegi foarte talentați care în mod călău mă ambinau. Este vorba de Liviu Lăzărescu, Ștefan Bertlan, care dealfel au intrat la facultate înaintea mea. Eu am rămas și am continuat să mîzgălesc hirtia, cu toate că de fiecare dată albul imaculat avea să mă obsedeze. (Mai tîrziu, pictorul avea să declare: Mă fascinează pinza albă, preparată; e atîta armonie. În același timp, însă simt o nespusă teamă: aceea de a distruge o ordine prestabilită. De fiecare dată cînd mă apropiu de pinza albă sper să fac o operă densă ca granitul, o capodoperă. Dar pe pinza viața se naște greu. Ajuns în fața paletei observ că sînt mult prea puține culori pentru o capodoperă, chiar și pentru o operă. După ce aștern primul strat de culoare, pe pinză, ordinea dispare, revin la realitate și mă mulțumesc și cu o lucrare bună.)

— Și cînd ați avut puterea să vă prezentați la examene pentru a deveni student?

— După trei ani. Am intrat printre primii și am terminat tot printre primii. Din anul 4 am obținut bursa „Ion Andreescu” pe care am menținut-o pînă la absolvire. Nu era un lucru ușor, deoarece nu se admitea decît un singur 9.

— Ați fost elevul lui Corneliu Baba. Văd că-i purtați în continuare respect, de vreme ce catalogul ce l-ați editat se deschide cu un citat din cuvîntul pe care l-a ținut Profesorul la prima expoziție personală din 1966.

— Sigur că-l iubesc și îl respect. De la dumnealui am învățat tenacitatea și serio-

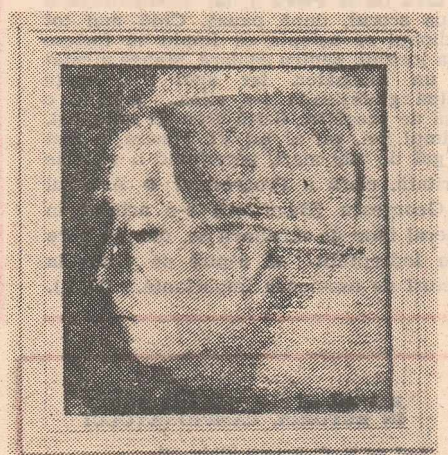
zitatea muncii, obligativitatea de a lucra zilnic, pasiunea pentru desen și lumină. După cum se vede, în tablouri influența lui nu e atît de presantă. Baba ne-a fost magistru, nu autoritate tiranică. Doresc să se știe că eu, la rîndul meu, procedez la fel. Nu numai că nu-i influențez pe studenți să lucreze cum lucrez eu, dar îi îndepărtez de stilul meu atîcînd cînd mi se pare că apare la orizont un „bartokist”. Procedînd astfel putem deveni noi înșine. Creația este ceva individual, care se poate realiza numai într-un dialog intim, eu cu eu. Nimeni nu ne poate învăța ce și cum să ne exprimăm. Acest lucru este de strictă intimitate.

— Știu că sînteți cadru didactic la Facultatea de arte plastice din cadrul conservatorului ieșean. Vă place munca de dascăl?

— Da. Trebuie să spun că mă odihnesc și de multe ori mă ambiționează.

— Cum vă odihnește?

— Procesul meu de creație este cerebral și obsedant. Tablourile mă urmăresc pînă dincolo de normal. Din acest motiv,

În acest număr, reproducerea din expoziția lui Francisc Bartok — „Memoria peisajului”, deschisă la Galerile de artă ale municipiului București

munca la catedră mă odihnește. Cit despre lucrările mele, nu le consider niciodată terminate. Atunci cînd un lucru mi se pare terminat, gata pentru expoziție, imediat dau seama că mai am ceva de făcut.

— Totuși expuneți aceste lucrări.

— N-am ce face. Viața merge înainte și deci și eu sînt obligat să-i urmez cursul.

— Care vă este metoda de lucru?

— Prima perioadă a coincis cu niște stări sufletești deosebite, a fost și perioada de tatonări, de căutări, de frîmțări. Pe atîcînd pictam concomitent la cel mult trei pinze pe care însă le omoram. Reveneam pe fiecare centimetru pătrat pînă la obsesie și oboseală. Nu aveam productivitate, dar acumulam experiență și...

— Și?

— Saltul s-a produs în 1973, odată cu liniștea sufletească. Am renunțat la munca pe un tablou sau două și am trecut la teme pe care le pictez în zeci de variante. De patru ani sînt îndrăgostit de peisaj. Am circa 30 de lucrări pe această temă. Cînd vin la atelier nu știu ce voi face. Le privesc pe toate și mă opresc acolo unde mi se pare că mai trebuie ceva. Și cum găsesc mereu de făcut ceva, un tablou îmi trece de zeci chiar de sute de ori prin mînă.

Mă mai vede noaptea că mai dau lumină
Eu sînt felinarul de la geamul tău
Și îmi ești aproape, dar îmi ești străină
Mă mai bate viața cu păreri de rău

Poate dintre toate tu erai aceea
Poate-n tragedie m-aș fi izbăvit
Vinător fusesem și erai femeia
Și aveam un glonte și l-am tras greșit

Refren :

Poate-am adormit și-am visat ceva
Vis nedelușit că nu ești a mea
Mai încep o zi, dau cu alb pe măști
Și te-aș izgoni ca să mă urăști

Pilpile hipnotice forme, neguri, linii
Cine sînt eu însumi și cine ești tu
Felinar de noapte alipit luminii
Soarele afirmă, umbra zice, nu !

Dacă infinitul însuși se termină
Și sufocă lumea ceruri de azot
Felinaru-și plînge ultima lumină
Uite vine ziua și mă sting de tot

Refren : ...

Și te-ai dus la moarte sau te-ai dus la

Corbii stelei negre dau mereu ocol
Fluturi mă-mpresoară și lumina-i frîntă
Felinarul naște întineric gol

Oriunde te afli, murmur : noapte bună
Bibăii către tine și te-aș mai chema,
Dar sînt felinarul fascinat de lună
Care-mpacă noaptea cu fereastra ta.

Refren : ...

— Deci acum sînteți în perioada peisajelor. De unde și cum alegeți aceste peisaje?

— Nu mi le aleg. Ele încep să mă urmărească. Sînt împotriva muncii de documentare practică cîndva de impresionist. De aceea peisajele mele sînt din Iași, fac parte din mine, din viața mea. Le observ de sute de ori și le trec pe pinză numai atîcînd cînd simt că ceea ce am memorat este mai puternic decît imaginea reală, adică lucrurile au trecut de la concret la abstract, la spiritual. Din acest motiv mi-am intitulat expoziția „Memoria peisajului”.

— Ce este culoarea, ce este lumina în pictura dumneavoastră?

— Lumina se poate asemui cu lacurile de acumulare ale hidrocentralelor. Trebuie să o stăpînești, dar să o distribuie cu mult discernămint. Ea se cere filtrată ie ochiul și simțirea artistului pentru a pune accent pe culoare. Meseria m-a învățat un lucru sigur : culorile se joacă cu tensiunea noastră arterială. Lumina și culoarea — iată cele două mari necunoscute ale picturii. De multe ori sînt întrebate cum de-am obținut un anumit efect? Cine poate ști? Între starea mea de moment și pictura pe care o efectuez atîcînd există o perfectă întrepătrundere pe care nimeni nu o poate lămuri. A doua zi mă întreb și eu cum am făcut, dar fără răspuns. Așa că nu se pot da rețete în materie de pictură. Procesul meu intim de creație este suprapunerea continuă, zilnică, a culorilor pînă în momentul cînd tabloul ajunge la saturație. Urmăresc nu lumina aplicată din exterior ci aceea care izvorăște din interiorul obiectelor.

— „Memoria peisajului” ne scutește să căutăm tema expoziției, temă care de patru ani mărturisim că vă obsedează. Asta înseamnă că ați renunțat la celelalte genuri și mai ales la portret?

— Nu. Ani de-a rîndul am lucrat portret. Ca dovadă că și în această expoziție există cîteva. În 1978 am expus la Sala Galateea numai portrete. Eu nu lucrez după model. Observ pe cineva și dacă îmi rămîne în memorie și începe să mă obsedeze e ca și pictat. De aici încolo începe procesul creației care e extrem de anevoios.

— Știu că v-ați ocupat de mai multe genuri ale picturii, care anume dintre acestea v-a dat mai multe satisfacții?

— M-au preocupat, pe lîngă pictura de sevălet, fresca și mozaicul. Fiecare dintre acestea mi-au dat, pe lîngă satisfacții, probleme de rezolvare plastică deosebite.

— Ce reprezintă compoziția pentru pictorul Bartok?

— Pe timpul studenției și imediat după aceea m-a preocupat numai un anumit gen : compoziția statică. Apoi, frîmțat de mișcare și de expresivitate în compoziție am trecut, nu fără emoții, la teme medievale care mi-au oferit un bun exercițiu plastic pe care ulterior l-am folosit la rezolvarea marilor teme istorice.

— Care au fost aceste teme?

— 1877; Mihai Viteazul; Dacia; Ștefan cel Mare etc.

— Înainte de a pune punct final discuției, vă rog să spuneți cîteva vorbe despre noua dv. urbe.

— La Iași există o anumită înclinație spre arte, spre poezie (am impresia că din trei leșeni, doi sînt poeți). Peste tot miroase a artă. După părerea mea, Iașul este un foarte puternic centru plastic al țării unde lucrează la ora actuală un nucleu de artiști, care, fără discuție, au un cuvînt de spus. Nu se poate vorbi de o școală ieșeană, ci de o familie de spirit. Fiecare membru al acestei familii are personalitatea sa distinctă. Mai doresc să se știe că aici, la Iași, există o lumină unică, datorită calmului ei constant. Cele mai frumoase toamne din viața mea le-am petrecut în mult iubitul țirg al Iașilor. Iată-mă vorbind și moldovinește...

DAN BÎRLĂDEANU ■

Inspirație filfiită

Ne-am obișnuit ca, din cînd în cînd, primăvara, într-o sală de expoziții din Capitală, în mod discret, fără să cunoască prea multă lume evenimentul, să se deschidă un salon de caricatură. Deci, și anul acesta, la Galerile de artă ale municipiului București a avut loc cel de-al 2-lea salon de primăvară de caricatură. De ce al 2-lea? Nimeni nu poate da nici un fel de explicații, fiindcă în ultimii ani în București au mai avut loc asemenea expoziții. Dar să trecem peste această nedumerire și să vedem cum stau lucrurile în actuala expoziție.

De la început, avizat sau mai puțin avizat, îți dai seama că expoziția este un aranjament de cea mai proastă calitate care face de fapt un deservit caricaturii. În dorința de a da unitate expoziției, organizatorii s-au gîndit ca anul acesta salonul de caricatură să aibă o temă. Mulți ar socoti și s-ar gîndi că poate fi vorba de o temă majoră, care ne frîmîntă, pe noi sau întreaga omenire. Ei bine, pe organizatorii îi preocupă un singur lucru : fluturii. Așa că 20 de caricaturisti, expunînd cîte cinci ori mai multe lucrări, au transformat sala de expoziții într-un adevărat insectar de nimiciri.

În catalogul expoziției, criticul de artă Radu Ionescu (nu cunoaștem ce taină există între el și caricatură) spune : „...mai bine ar fi să vedem cum le-a filfiit inspirația prietenilor noștri...” Ei bine, dacă acesta e un mod de a exprima mersul inspirației și al inteligenței oamenilor, nu prea le-a filfiit. Să dăm cîteva exemple. Fluturelul lui Gh. Chiriac, ca să zboare, îi trebuie pe aripi o ștampilă a serviciului C.T.C. Un fluture, în lucrarea lui Nell Cobar, s-a oprit pe o floare de plastic. Un milițian, desenat de Eugen Taru, aleargă după un fluture în stare de ebrietate iar într-o caricatură semnată de Fred Ghenădescu, un vîntor speriat de un urs lasă pușca și fuge după un fluture. În continuare un fluture desenat de Manea s-a așezat pe un cactus. C. Cucos prezintă, de pildă, un șurub cu aripi. Unde-o fi hazul în asta!? Și, la urma urmei, de ce un șurub și nu o marnivelă? Expoziția este plină de pavioane-fluturi (Gabriel Bratu, Nell Cobar, A. Poch). Și fiindcă sîntem la caricaturile lui A. Poch acestea se repetă în idei de ani și ani de zile. Un fluture, spre exemplu, înconjurat de blocuri se gîndește la flori, iar alături într-un desen semnat de C. Ciosu unui fluture înconjurat de blocuri i se aruncă flori. Că totul este o improvizatie, o dovedește și o reproducere din catalog prezentînd o lucrare semnată de V. Timoc. Dar Timoc nu expune în expoziție. Timpul va trece și lumea va uita expoziția, însă nimeni nu va putea contesta participarea sa la salon. Și astfel, Timoc va mai avea un argument în dosarul său de membru al U.A.P. În schimb, în locul caricaturilor lui V. Timoc apar lucrările lui Pall — netrecut în faimosul catalog. Și fiindcă tot sîntem la catalogul expoziției, să-l mai citim pe Radu Ionescu, pentru gîndirea sa plastică : „Și acum vă invităm ca din lucrare în lucrare, fil-fil, fil-fil, din artist în artist, fil-fil, fil-fil și apoi, făcîndu-vă loc cu aripile plînte vizitatori, fil-fil, fil-fil, să plecați spre casă fil-fil, cu mîntea și sufletul fil-fil”.

Eforturile caricaturistilor St. Atanasu, V. Crăiță-Mindră, Anton Dragoș și chiar ale lui Matty de-a ne oferi idei generoase par sufocate de „cei alți fluturi dăunători”.

Una peste alta în expoziție expun, cum am mai spus, 20 de caricaturisti. Nu cunosc exact numărul caricaturistilor din toată țara, dar mulți tineri caricaturisti, unii cu premii internaționale, nu pot să expună în expoziție pentru simplul fapt că nu sînt membri în Uniunea artiștilor plastici, în ciuda faptului că o treime din spațiul de afișare a lucrărilor a rămas nefolosit. Și, repetîndu-ne, fiindcă tot sîntem la caricaturistii tineri, cîți dintre ei în paginile diferitelor publicații nu abordează o tematică majoră, ancorată în actualitate — în timp ce pe organizatorii actualului salon de caricatură îi lasă indiferenți. Este inadmisibilă pasivitatea cu care este tratat acest gen plastic.

În același timp, alți artiști ai genului, care nu sînt nici ei membri în uniune, dar prieteni cu organizatorii, nu numai că expun dar se și lăfăie pe perete. S-a mai scris de foarte multe ori că umorul nu este și nu aparține unei anumite grupări de graficieni. El nici măcar nu se moștenește din tată-n fiu. Poți face umor numai atîta timp cît îi ai. A lungi viața unui umorist este o adevărată crimă. Toate „găselnițele”, toate artificiile și toate afacerile care se brodează pe spinarea umorului nu duc decît la promovarea unor lucrări cu teme învechite și prăfuite.

Caricatura este un gen și nu trebuie să ne batem joc de ea. Pe lîngă toate acestea caricatura are și un mare rol educativ. Să educăm prin arma satirei este gîndul și rolul fiecărui caricaturist. A te lăsa păcălit și a te minți pe tine însuși cu subiecte minore și lipsite de importanță, iar apoi să le faci publice este o diversiversione culturală.

Actualul salon de caricatură este penibil. Desigur, vor avea loc ședințe, se vor lua angajamente și exact ca-ntr-o caricatură nu ne vom ține de cuvînt. Acest lucru se face de ani și ani de zile în caricatură. Să fie clar : dorim să vedem o caricatură angajată, ancorată în realitate.

SORIN POSTOLACHE ■

Valentin Stănescu:

„Dacă batem la Oslo, intrăm serios în calcule!”

— Felicitări, tovarăse Valentin Stănescu. — Mulțumesc, dar pentru ce?! Pentru 1-2 de la Bruxelles?! — Nu, pentru victoria Craiovei în campionat. — Așa-i, începusem s-o uit. Dealtfel, victorie logică. — Cunoaștem, în urma războiului... — Nu-s eu omul ăla! Numai că lucrurile așa stau. — Cum stau? — Valoric, Craiova a avut cel mai bun lot. Fără discuție. — De ce precizarea valoric?! — Pentru că am rulat puțini jucători. Numeric, alte echipe ne-au fost superioare, dar valoarea și-a spus cuvântul. — Valoarea și mai ce? — Disciplina, în joc și în viața de toate zilele. Echipa a fost ajutată, din acest punct de vedere, de toți factorii, de conducerea Universității, de organele locale. — Am îndrăzni să vă întrebăm ceva. Cum ați reușit să disciplinați un lot recunoscut pentru capriciile sale? Altfel zis, ați fost mină forte? — Am fost, de ce să mă ascund?! N-am acceptat șmecheriile. Cine n-a muncit, a făcut tusa. Cine n-a dat randament, a rămas pe banca rezervelor. Cam asta a fost. — Spuneți-ne 5 cuvinte despre Balaci, unul din cei mai controversați jucători din fotbalul nostru de azi. Îi iubiți pe Balaci? — E nevoie? E obligatoriu? — Nu știm, poate că da. — Balaci e mare talent, poate cel mai mare. Ce-am făcut eu? L-am ordonat, l-am lăsat să se exprime, scoțându-l de la mijloc, unde nu se simțea în apele sale din cauza faptului că nu-i reușea marcajul. Cred că soluția cu Balaci aripă stingă retrasă e cea mai bună. — Să mergem mai departe, de câți ani practicați meseria de antrenor? — I-auzi întrebare?! Să calculez, de 27. Am început, cu Locomotiva, în 1953, știu bine, era imediat după festival. — Ce-ați realizat în acești 27 de ani?

— Scrieți o carte sau faceți un interviu?! — Luați-o cum vreți, dar răspundeți-ne la întrebare! — Am antrenat 10 echipe, 9 de club plus naționala, acum fiind a doua oară. Pe lângă câteva promovări, între care Tirgoviște din C în B și din B în A, am câștigat și două titluri, cu Rapid, din 1967, și cu Craiova, anul acesta. S-a întâmplat că am fost mai mult musafir acasă, lucrând la Giurgiu, la Focșani, la Tirgoviște, la Brașov și așa mai departe. Dar nu-mi pare rău, cred că-am fost cinstiți față de mine însumi și față de meserie. — N-ați uitat nici o echipă pe la care ați trecut? — Nu cred, 10 echipe în 27 de ani, nici nu-i mult, zău așa! — Și-acum la Dinamo. — Pofim?! — La bursa de știri din Cismigiu, se dă ca sigură trecerea dumneavoastră la Dinamo, n-ați auzit? — Am auzit ceva, dar n-am dat atenție. Am contract cu Craiova încă un an. Merg mai departe. — Poate că n-ar strica să lămurim o chestiune. Valentin Stănescu e antrenorul Craiovei sau al naționalei? — Din câte știu, al Craiovei. — Și cu naționala, cu naționala cum rămâne?! — Simplu. Dacă batem la Oslo, în toamnă, intrăm serios în calcule! Ungaria, Elveția și, mai ales, Anglia sunt însă adversarii de temut. — Așa-i, aveți dreptate, dar mai e puțin la toamnă! Care-i acum, concret, situația naționalei? — E bună. Ne-am fixat la un lot, cu el vom juca în preliminarii. După mine, Lică și Adrian Ionescu au însemnat câștiguri reale pentru echipă. Sint talentați, harnici, serioși, pe măsură ce vor avea meciuri tari în picioare, vor scăpa și de timiditate. — Specialiștii susțin, judecând după ultimele evoluții ale reprezentativei, că v-ați întors la formula 1-4-1-2, așa-i? — Ei, specialiștii, le place lor să complice lucrurile! Parcă în urmă cu 15 ani, cu Rapid, nu jucam cu Ionescu și Dumitriu în față, cum facem azi cu Cămataru și Ionescu?! De fapt, ne-am oprit, ca toată lumea, la 1-1-3-4-2, cu

libero. Timpul căutărilor a cam trecut, ne-am hotărât la o idee, pe-ai-a mergem, slefuind-o, perfecționind-o. — Nici Sames și nici Ștefănescu n-au strălucit contra Belgiei, ce ziceți? — Au mai obosit și ei, doar au jucat 40 de meciuri într-un an. — Credeți că belgienii au jucat mai puține? — Și-atunci ce să facem?! Să renunțăm la ei?! Avem alții mai buni?! — Unii zic... — Cunoșc, specialiștii! Vom încerca și cuplul Tilihoi — Nicolae, dar am convingerea că tot cel vechi va arăta mai mult siguranță. E, firește, o părere. Vom mai vedea. În plus, mai avem de așteptat câțiva jucători, pe Dobrin, pe Dumitru, pe Sandu Mircea, pe Iordănescu, pe Negriță, pe Cimpeanu, mai sint și alții. Dumitru, de pildă, m-a asigurat că, din toamnă, vom putea conta pe el la națională. M-ar bucura revenirea lui, ca a oricărui din ceilalți. N-am nici o idee preconcepțată legată de vîrsta, forma și ambiția vor decide. — Tovarăse Valentin Stănescu, de ce are echipa noastră națională 4 antrenori? E nevoie de atîția? — Nu știu, eu nu-s decît unul dintre ei. — Cooptarea lui Lucescu, află încă în activitate, ce sens a avut? — Mircea e un antrenor tînăr, iar ideile lui, din cîte am înțeles, sint curajoase. Bănulesc că el a fost adus pentru a crește pe lângă noi, cei cu mai multă experiență, pentru a se forma. Personal, am salutat o astfel de inițiativă. — Sincer, ce șanse avem în preliminariile campionatelor mondiale? — A trecut vremea cînd eram ciuca bătailor. Azi, putem juca de la egal la egal cu oricine, chiar și cu Anglia. Dacă facem, în grupă, 12 puncte, mergem în Spania, e sigur. — Le putem face? — Da, le putem. Totul e, repet, să începem bine, contra Norvegiei. Dacă batem la Oslo, mai vorbim. De aceea, luăm toate măsurile pentru a pregăti cît mai serios debutul în preliminarii. — Ce înseamnă luăm toate măsurile? — Exact asta, luăm toate măsurile. — Adică? — Rodăm echipa pentru a o omogeniza. Vom juca un turneu la București și altul în Franța, de 3 meciuri. — Altfceva? — Nimic deosebit. Parcă nu le-ar strica fotbalistilor, după un an atît de încărcat, un pic de liniște. Așa că, nu vă supărați, mai lăsați-i în pace! — Nu ne supărăm, mulțumim pentru sfat.

EMIL NEGOIȚĂ

În ultimul derby de „B”

Progresul-Vulcan învinge pe Rapid cu 3 - 1

Meci de campionat, avînd însă toate argumentele unei partide eliminatorii, tip „Cupă”, care urma să tranșeze în mare parte echipa sortită promovării în prima divizie. Progresul a făcut o partidă excelentă, poate cea mai reușită de echipa din str. dr. Staicovici în actualul campionat, câștigînd pe merit. Nu-i mai puțin adevărat însă că jocul foarte bun al înaintașilor progresiști a fost facilitat de o prestație foarte slabă a jucătorilor din apărarea giuleșteană, în cadrul căreia Pirvu, Ioniță și Puriț au evoluat ca și cum nu ar fi dorit victoria, ci înfringerea Rapidului! În atît, în vreme ce Progresul a jucat aerisit, folosind la maximum cele

două extreme, Marica și Zamfir, Rapid a înghesuit jocul, a plimbat mingea la nesfîrșit, iar Nicolae Manea, căpitan al echipei (!), a fost doar o mare deziluzie. Antrenorul Ion Ionescu a încercat tot ce a putut, ilustrînd faptic dorința de a modifica „din mers” fața echipei. El l-a schimbat repede pe Puriț (în fața căruia Zamfir făcea tot ce vroia), l-a introdus pe Grosu virf, l-a retras pe Șumulschi mijlocas, iar pe Mateescu fundaș în locul lui Puriț. Apoi, introducîndu-l la pauză pe Vătu (în locul unui Marin Stelian indolent și fără vlagă), i-a dat în primire postului lui Cojocaru pe extremă, iar pe Cojocaru l-a trecut fundaș dreapta, scoțîndu-l din

nou pe Mateescu „la joc”. Ideea n-a fost rea, Cojocaru l-a marcat foarte bine pe Zamfir, promișînd se pare o nouă carieră, cea de fundaș, iar Mateescu a fost unul dintre cei mai buni jucători ai Rapidului (Vătu însă n-a corespuns decît parțial). Tevi a marcat primele două goluri (la cel din min. 5 el primind însă balonul ca pe tavă de la Pirvu!), iar Șumulschi a redus scorul, după pauză. Cînd mai tot stadionul se aștepta ca Rapid să forțeze nota jocului, pentru egalare, Manea a ratat ca un începător, iar apoi mai toată echipa giuleșteană s-a stins, arătînd o lipsă de pregătire fizică greu de imaginat. Ultimul gol, cel al lui Vl. Marica, a fost un gol de zile mari, pecetluind o victorie meritată, clară a Progresului. Arbitrul N. Georgescu (București) s-a achitat în general bine de misiunea sa, dar nu pare prea îndreptățit să aspire pe viitor la meciuri de asemenea importanță. (D.G.).

Ion Ionescu (Rapid):

„Promovarea n-a fost compromisă duminică, ci cu mult înainte!”

— Stimate Ion Ionescu, ați pierdut duminică un meci foarte important pentru echipa la care activați în prezent, este vorba de Rapid. Care ar fi principalele motive ale acestei înfringeri? — Referindu-mă strict la meciul cu Progresul aș acuza în primul rînd lipsa de dăruire în joc, de pasiune și lipsa de dragoste pentru culorile clubului a unor jucători de la care așteptam mult mai mult, cum ar fi Pirvu, Manea, Ioniță sau Puriț. În aceeași ordine de idei, aș remarca, la polul opus, efortul și dăruirea unor jucători veniți mai de curînd în Giulești, ca Ion Ion, Mateescu, chiar și Grosu, care au luptat destul de frumos în meciul de duminică trecută. Dincolo de toate acestea, trebuie să recunosc că Progresul a obținut o victorie meritată, jucătorii săi muncind exemplar în teren și știind foarte bine fiecare ce are de făcut. La Rapid însă, cauzele sint mult mai vechi. Chiar jucînd mai slab cu Progresul, puteam pierde o bătălie, dar nu războiul, adică promovarea! — În echenarul alăturat, cititorii noștri pot vedea rezultatele din acest an ale echipei Rapid. Ele sint mediocre, nefiînd deloc în concordanță cu comportarea unei echipe care luptă pentru primul loc în clasament. Cînd ați preluat conducerea

tehnică a echipei, acum citeva etape nu-mai, știati acest lucru? — Bineînțeles! Mai mult decît atît, văzusem Rapidul în citeva meciuri, pierzînd cu 1-0 la Sibiu, cu 3-0 la Ploiești și cu 4-0 la Tirnăveni, apoi făcînd numai 1-1 cu Autobuzul, pe „23 August”. Am sperat însă că nu sint decît greșeli de suprafață, că orientarea greșită a echipei va putea fi remediată din mers și că prin efortul personal aș putea contribui la promovare. Lipsurile echipei erau însă mult mai profunde și ele nu puteau fi cunoscute decît din interior: carențe mari de ordin tactic, fizic și, mai ales, disciplinar. M-am întrebant mereu în ultimul timp, și încă mă mai întreb, oare ce a făcut Nicolae Lupescu la Rapid? Oricît am vrea să ne ascundem, este limpede că lipsurile amintite aparțin în primul rînd antrenorului, iar jucătorii au acționat exact așa cum au fost instruiți. Dealtfel, redactorul șef al revistei dumneavoastră a tras un semnal de alarmă încă de la începutul returului, după acel 0-1 cu Flacăra roșie, echipă din divizia C, dar prea puțin au fost acei care l-au auzit cu adevărat și au înțeles că nu este vorba despre o dispută personală, ci de un serios avertisment cu privire la modul în care se antrena și juca echipa în acea perioadă.

REZULTATELE ECHIEI RAPID ÎN RETURUL CAMPIONATULUI

0-1 cu F. C. Șoimii Sibiu (d)
1-0 cu Poiana Cimpina (a)
0-3 cu Petrolul Ploiești (d)
2-0 cu Metalul București (a)
0-4 cu Chimica Tirnăveni (d)
6-0 cu Energia Slatina (a)
4-1 cu Mecanică fină (a)
0-1 cu Bulmentul Alexandria (d)
1-2 cu Metalul Ploeni (a)
1-1 cu Autobuzul București (d)
1-2 cu Gaz metan Medias (d)
4-2 cu Chimia Tr. Măgurele (a)
1-3 cu Progresul-Vulcan (d)
(a = meci disputat pe teren propriu; d = meci disputat în deplasare)

Bilanț: 14 6 1 7 23-20 13

După 14 etape deci, Rapid nu a acumulat în clasament decît alte 13 puncte la „zestre” de 24 de puncte cite făcuse după turul campionatului. Numai 6 victorii, un meci egal și 7 înfrîngerii, ca și golaverajul 23-20 (rotunjit mult cu oazia meciului împotriva echipei din Slatina!), reprezintă un bilanț cu totul nesatisfăcător, care explică foarte bine pierderea primului loc în clasament!

Lupescu a reușit însă să atragă atenția tuturor asupra așa-zisului „conflict” cu un om care îl ajutase în repetate rînduri, ca și cum ar fi avut cineva ceva cu el. Nimeni n-a avut nimic cu Lupescu, sint convins, ci doar cu felul în care el pregătea Rapidul pentru o luptă așa de grea cum este cea a promovării! Jucătorii însiși au fost implicați într-o dispută care

Tricolorii

De unde atîta timp?

Vorbele derutante despre „fotbalul total” s-au dus și ne-au rămas numai rezultatele meciurilor. Bilanțul celor șapte partide intertări din acest an — trei rezultate egale și patru înfrîngerii — ne îndeamnă să privim critic evoluția uneia dintre cele mai populare formații reprezentative din sportul nostru, echipa reprezentativă de fotbal. Oameni din toată țara, care se întresează atît de mult de soarta acestei echipe, observă că de ani de zile li se furnizează planuri și promisiuni, însă, atunci cînd sosește ora meciului oficial, sosește și deziluzia. Explicațiile tardive despre „greșeala personală a jucătorului X” sau despre faptul că jucătorii „n-au respectat indicațiile” mi se par și hazlii, pentru că nu fotbalistii sint proprii lor selecționeri. Actuala conducere tehnică, de sfîrșit de sezon, cam improvizată după retragerea precipitată a lui Constantin Cernăianu, în schimb, mai numeroasă și mai eterogenă decît a fost vreodată, va cere, probabil, „tîmp”. Ștefan Covaci, unul dintre puținii oameni de fotbal din federația de specialitate, pare să se fi blazat tocmai cînd se cere entuziasm, spirit dinamic, inovare fotbalistică, stringerea rîndurilor, a tuturor forțelor. Valentin Stănescu, dovedit ca eficient antrenor de club la Tirgoviște, Rapid, Steaua și Universitatea Craiova, încărcă din nou să treacă pragul condiției sale tehnice, deși are la spate un stagiu de aproape patru ani la cirna echipei naționale, probă pe care nu s-ar cuveni s-o repete. Să trecem dincolo de Victor Stănescu, neavînd ce spune, pentru a ajunge la Mircea Lucescu, autorul unei experiențe aproape unice, la Corvinul, ca antrenor-jucător. Ce rol i s-a rezervat, cu nr. 4, în ierarhia antrenorilor lotului? Un rol mai mult publicitar — să avem și un antrenor tînăr, cu nume și priză la tribune. Numai că pe Lucescu — energic, întreprinzător și, aidda lui Mateianu, înnoitor pe planul tacticii și instruirii echipei — nu-l vîd să se complacă printre dogme. Mateianu și Lucescu sint dintre aceia care cer să se deschidă larg ferestrele. În fond, pentru ce îl mai numim tînăr pe Viorel Mateianu, cînd, în orice altă profesie tehnică, la vîrsta de 42 de ani, oamenii sint în vîrf de maturitate? Știați că faimosul Uli Hoeness, la 28 de ani, este directorul tehnic, cu puteri depline, al lui Bayern München și că de numele lui se leagă revenirea acestei echipe pe planul intii? Știați că Netzer este conducătorul tehnic autoritar al finalistei „C.C.E.”, Hamburger S.V.?

Multă lume a văzut cele două meciuri, România — Belgia și Ungaria — Austria. Și a văzut că nici contracandidații noștri în grupa preliminară a campionatului mondial nu stau pe roze în privința clasei tehnice și a ordinii de joc a echipei lor. Totuși, aceasta ne interesează în subsidiar. Principalul ar fi să nu se repete experiențe ratate, nici să se opereze cu prejudecăți, ci să i se dea echipei, conducere nouă în spirit, cu mințea plină de ceea ce se cheamă ordine tactică.

VALERIU MIRONESCU

nu a existat decît în mințea lui Lupescu. În felul acesta, soarta promovării nu s-a jucat atît în meciul direct cu Progresul, ci ea a fost compromisă cu mult înainte, cînd s-au înregistrat rezultate de-a dreptul incredibile, cum ar fi înfrîngerea pe teren propriu în fața Metalului Ploeni, acel 0-4 cu Chimica Tirnăveni, 1-1 cu Autobuzul și așa mai departe.

— De ce ați acceptat totuși să veniți la Rapid?

— Pentru că eu m-am considerat întotdeauna ca născut-crescut de Rapid, clubul la care am jucat atîția ani și la care mi-a rămas inima întotdeauna. Am știut de la început că va fi greu, dar am acceptat pe loc, pentru că doream să contribuie la crearea unui climat sănătos, de muncă și rezultate, ca pe vremea cînd eram jucător iar Valentin Stănescu antrenor. Apoi, pentru că simț foarte bine interesul enorm cu care această echipă este înconjurată de sutele de mii de simpatizanți, cei care suferă, duminică de duminică, pentru Rapid. Și pentru că, așa cum mi s-a promis, sprijinul ministerului, al regionalei C.F.R., al tuturor factorilor de conducere rămîne substanțial, iar Giuleștiul merită o mare echipă în divizia A...

— Ce sperați?

— Chiar dacă ultimele meciuri din acest campionat nu se vor desfășura în sensul dorit de noi, fiindcă acum promovarea nu mai depinde doar de rezultatele Rapidului, ci și de cele ale Progresului, în ceea ce mă privește sint gata să iau totul de la capăt și să încerc să construiesc o nouă echipă, mai tînără și mai valoroasă, cu care să atacăm din toamnă locul I și repromovarea în divizia A.

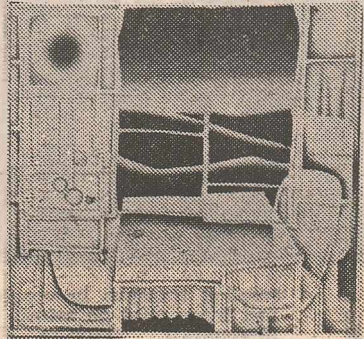
DUMITRU GEORGE

Kristina Szigethy

In foaierea Teatrului Foarte Mic, la o primă vedere. Kristina Szigethy propune publicului peisaje construite cu inteligența fertilă a călătorului care a epuizat cărările lumii știute și își poate permite să edifice o lume a lui. Mecanica acestei inteligențe nu este întotdeauna limpede, dar rezultatele ei încită, ridică privirea la înălțimea unei curiozități care se cere astimpărată până la capăt. Și, în felul acesta, expoziția se parcurge cu un incontestabil interes. Apoi, ecouri vagi din Chirico, în aceste tablouri, se insinuează mai mult ca pretext. Subiectele nu sînt întrutotul rupte de timpul și peisajul real întilnite în frumoasa Tară a Birsei, ci scrutate prin lentilele unui timp și ale unui peisaj interior, făurite în arealul acestei civilizații. De aici, o curioasă beatitudine și o nu mai puțin curioasă stare de grație. Totul seamănă cu o feerie înghețată în tipare în care mișcarea ar cînti esențialul: puterea lucrurilor de a dispune de un echilibru nativ, neîmprumutat, propriu. Ultima fereastră de mar-

tie, Fereastră de iulie, Tirziu în decembrie și O anumită zi din Schei, legate prin fine vase comunicante, transmit o viziune personală asupra universului și o concepție încheagată cu privire la arta transcrierii înțelesurilor lui. Ceea ce nu este decît o consecință a deprinderii de a distila imaginea lumii și a lucrurilor ei ordonat, cu rigoare.

MIHAI PELIN ■

File din istoria spionajului (III)

La Roma li se spunea „seri“

Cresterea viermilor de mătase și prelucrarea firelor de borangic au fost cunoscute de poporul chinez din cele mai vechi timpuri. O dovadă în acest sens o constituie gogosile de mătase găsite cu orilejii săvaturilor arheologice efectuate pe locul unei așezări neolitice. Inscritii și legende mai tirzu atestă că omizile fluturilor de mătase erau venerate; săvaturile au dus la descoperirea unor bucăți de os datind de la jumătatea mileniului al doilea înainte erei noastre, pe care erau gravate imagini reprezentind fire și îmbrăcăminte din mătase.

Mătásurile chinezești, mai frumoase și mai fine decît oricare din tesăturile antichității, erau cunoscute și prețuite în întreaga lume. Pe timpul imperiului Han ele erau exportate în cantități atât de mari, încît drumul comercial de nord care lega China cu ținuturile Partilor și cu nordul Indiei era supranumit „drumul mătásii“. Acest drum fusese deschis prin expediții militare chineze care încheiaseră înțelegeri sau aduseseră la supunere triburile și popoarele care l-ar fi putut amenința; pentru asigurarea unei securități cît mai depline, caravanele se succedau pe drumul mătásii într-un sir continuu, la distanță de vedere una față de alta. Baloturile cu tesătura scumpă ajungeau pînă la Roma unde patricienii vorbeau cu admirație despre meșterii care o fabricau, denumindu-i seri după denumirea ce o purta mătasea în limba greacă veche. În partea occidentală a lumii nimeni nu credea povestirile călătorilor veniți din Răsărit, care afirmau că mătasea este produsul unor viermi. Abia cîtăre anul 166, cînd prima expediție romană a ajuns în China prin Siam, deschizind drumul comercial de sud, această ciudată afirmație și-a găsit susținători.

Fiind un izvor important de avuție, comerțul cu mătase era un monopol al curții imperiale și al nobililor, iar scoaterea din China a viermilor de mătase era interzisă cu strânsnicie. Cu atît mai virtos doreau și alții să intre în posesia acestor vietăți minunate. Această misiune a fost incredințată unor predicatori budisti care — pătrunsi în China pe timpul dinastiei Han — făcuseră din religia lor o uriasă forță politică ce dispunea, cîtăre sfîrsitul epocii Tin, de circa 30 000, minăstiri adăpostind peste două milioane de călugări și călugărite. Una dintre versiunile legendei, ajunsă pînă la noi, atestă că evlaviosii călugări pelerini budisti au trecut viermii de mătase peste granița ascunzîndu-i în bastoanele de bambus care le sprijineau păcatele, bătrînetea și oboseala... O altă variantă, mai romantică, sustine că misionarii spioni se vor fi folosit de complicitatea unei frumoase printese chineze îndrăgostite de un tinăr predicator indian. Plecind după iubitul ei, printesa a ascuns în pieptănătura ei bogată — la sfatul acestuia — și citiva viermi de mătase... Este foarte greu de stabilit în zilele noastre cum s-au petrecut în realitate acele întîmplări de demult. Rămîne cert faptul că pierderea monopolului acestei indeletniciri de cătăre China a fost rezultatul unei acțiuni calificate de spionaj.

Știința și tehnica datorează Chinei multe alte invenții și descoperiri. În anul 105 chinezii au inventat hirtia. Cronica a atribuit multă vreme această realizare unui funcționar al dinastiei Han, anume Tai Lun, care a obținut noul material prin fierberea unui amestec de coji de copac, în crud, bucăți de cîrpă și plase vechi de pescuit. Recent s-a stabilit însă că hirtia a existat mai demult; oricum, folosirea noului produs care a căpătat denumirea de „hirtia nobilului Tai“ a cunoscut la începutul secolului al II-lea e.n. o răspîndire rapidă și generală. Ca și mătasea, fabricarea hirtiei a rămas multă vreme un monopol al curții imperiale chineze, interesată să-si însusească beneficiile obținute prin satisfacerea numeroaselor comenzi interne și externe. În secolul al VII-lea, pe timpul dinastiei Tan, a fost inventat procedeul tipăririi cărților prin xilografurav, fapt ce a mărît și mai mult cererea de hirtie.

La cîteva secole după descoperirea sa, tehnica fabricării hirtiei a fost însușită de la chinezi tot de cătăre vecinii lor indieni.

Dar multimilenara civilizație chineză n-a creat doar invenții și opere minunate de artă. Statul antic chinez a dispus de forte armate și servicii informative a căror experiență și principii de organizare au fost analizate în mod strălucit de gînditorii chinezi în opere ce indeamnă la reflecție pe specialiștii contemporani. Unul din gînditorii și strategii de frunte ai Chinei antice consultat și astăzi de conducătorii armatelor și ai serviciilor de informații este Sun tzi, autorul celebrului tratat militar Ping Pa („Arta războiului“) scris în jurul anului 510 î.e.n. Lucrarea a apărut în traducere românească la Editura militară sub îngrijirea și comentariul competent al generalului-maior Constantin Antip.

În „Arta războiului“, Sun tzi face primele considerații scrise cunoscute referitoare la spionaj și la organizarea serviciului de informații. După părerea lui Sun tzi, „războiul este o problemă de importanță vitală pentru stat, domeniu al vieții și al morții, calea spre supraviețuire sau nimicire. E neapărat necesar să fie studiat temeinic“. Scopul și ținta spionajului, în toate formele sale, este — după gînditorul chinez — tocmai realizarea acestui studiu, respectiv cunoașterea inamicului. Subliniind în repetate rînduri că spionajul se realizează în principal cu ajutorul agenților, Sun tzi vădește pe deplin concepția sa largă asupra elementelor esențiale ale securității naționale. Obsedat de necesitatea activității informative, el nu manifestă nici o slăbiciune în exploatarea căilor întortocheate ale spionajului. Sustinind că un sistem de spionaj bine organizat nu riscă să economisește banii, Sun tzi spune: „Cînd este mobilizată și trimisă în campanie la o distanță de o mie de li o armată de o sută de mii oameni, cheltuielile suportate de populație, asociate cu sumele plătite din tezaur se vor ridica la o mie de galbeni pe zi. Atît în interiorul cît și în exteriorul țării va domni o agitație permanentă, populația va fi istovită din cauza necesității transporturilor și treburilor a șapte sute de mii de familii vor fi dezorganizate. Cel ce face față inamicului ani îndelungați în vederea obținerii victoriei într-o bătălie decisivă, dar se zăgărește să acorde grade, onoruri și cîteva sute de galbeni și nu cunoaște situația inamicului, reprezintă o culme a linșei de omenie. Un asemenea om nu are nici una din calitățile unui comandant“.

(Va urma)

I. MOCANU ■

ȘTEFAN POPĂ:

„Vedetă împotriva voinței lui“

Autorul desenelor satirice semnate Popas nu este un răsfațat al publicațiilor ce găzduiesc satira și umorul românesc. Este student în ultimul an al Facultății de mecanică a Institutului politehnic „Traian Vuia“ din Timișoara, dar pictează și desenează încă de la o vîrstă la care nu știa să citească. A debutat cu un desen în ziarul mehedintean „Viitorul“, pe cînd avea 11 ani. Astăzi debutează la „Războiul“. Nu știe pînă cînd va mai debuta. În desen nu-i place să ofere privitorului imediat ideea. Îl lasă pe acesta s-o caute, să gîndească, să participe la posibilul ei sens, să filozofeze, dacă putem zice așa, alături de autor. Cunoșcîndu-i mai demult activitatea, dar mai ales în urma ultimei expoziții personale pe care a avut-o la Timișoara, ne îngăduim cîteva considerații. Preferă desenul satiric și nu caricatura, avînd convingerea că desenul satiric este capabil să se exprime prin modalitățile graficii propriu-zise. Ștefan Popa nu se oprește la simple schițe ale unor defecte psihologice, la umorul ușor al anecdoticii și deci al bancurilor boante, după care cu multă bunăvoință omul rămîne cu o eventuală bună dispoziție trecătoare. În mai toate desenele merge mai departe spre contradicțiile ființei umane, sfera artei lui fiind circumscrisă socialului, cel

mai adesea socialului în societatea de consum. Condamnă mizeria și foamea, violența și lăcomia, subdezvoltarea și cursa inarmărilor, criza de energie și inechitățile de orice fel ar fi ele și alte multe rele ale zilelor noastre și ale planetei. Acestea sînt, în mare, temele predilecte ale studentului timișorean, teme ce le opune acelor personaje de toată mina care merg la fotbal, la pescuit și vîntoare însoțite de tot felul de vorbe de duh lunar sau mai des, după cum vine periodicitatea.

Revenind la autor, ar mai fi de adăugat că este prezent cu desene în presă, în saioane și chiar la televiziune. În 1979, la Salonul de la Brăila, a obținut o geantă stricată, un aparat de radio defect și un aparat foto perforat, adică tot ce se putea obține — Marele premiu! Tot în același an, invitat de Consiliul Internațional pentru Artă și Folclor (de pe lîngă UNESCO) să participe cu o expoziție la Paris, și apoi la Confolens în cadrul unui festival mondial de artă și folclor, alături de peste 350 de artiști din lumea întreagă, i s-a acordat Marele premiu, fiind publicat de 18 ziare și reviste franceze, printre care și cotidianul „La nouvelle république“ pe prima pagină sub titlul „Vedetă împotriva voinței lui la Festivalul de la Confolens: românul Ștefan Popa“, titlu pe care îndrăznim să-l împrumutăm parțial.

ION PREDOȘANU ■

Omul și mediul

GÎNDIRE ȘI PRACTICĂ ECOLOGICĂ

Termenul de ECOLOGIE a fost lansat încă din 1866 de către naturalistul darvinist Ernst Haeckel, etimologic provenit din imbinarea cuvintelor grecești oikos, care înseamnă casă, loc de viață, economie, și logos, care înseamnă știință. Deci, știința despre viețuitoare în mediul lor de viață, „acasă la ele“. În interpretarea acestei etimologice, ecologia se mai conturează ca studiul gospodăriei din natura vie, a felului în care conviețuiesc plantele și animalele. În natură, ființele nu trăiesc izolate, ci în corelație, exercitînd acțiuni reciproce necesare. În plus, toate organismele sînt dependente de anumite elemente din afară (apă, aer, hrană, temperatură etc.), încît nu pot fi nici descrise, nici explicate fără mediul lor de viață.

Ecologia este tocmai știința care studiază atît interacțiunile dintre organismele vii cît și dependența lor obligatorie, permanentă și reciprocă cu mediul înconjurător.

Comunitățile umane, asemănătoare tuturor viețuitoarelor, aparțin sistemelor încadrate și studiate de ecologie. E drept, inițial prin concepția lui Haeckel, ecologia se referea numai la animale, dar azi ea s-a extins la toate viețuitoarele, de la virusuri pînă la om, bazîndu-se pe legi și principii valabile pentru toate grupele de organisme.

Pentru omul modern ea reprezintă la ora actuală, cum bine definea cineva, „un abecedar care trebuie însușit

de către toți“. Oricît ar părea de scolastic, cîteva noțiuni trebuie bine înțelese.

Prin mediul de viață, delimita totalitatea factorilor externi cu o acțiune pozitivă sau negativă asupra existenței viețuitoarelor. Mediul de viață al unei biocenoză, adică al totalității organismelor vegetale și animale care populează un anumit mediu, cu condiții de existență oarecum uniforme, a fost definit încă din 1908 ca biotop.

Biocenoza cu biotopul ei formează un ECOSISTEM, adică un ansamblu integrat despre care astăzi se vorbește foarte des.

Viața deci nu poate fi considerată izolat numai în funcție de viețuitoare, ci viața plus mediul din care porcede și în care se înscrie dizolvîndu-se îndată ce încetează de a mai fi. În ecologie se ia în considerație faptul că biotopul are o influență asupra biocenozelor, așa numita „acțiune“, că biocenoza exercită și ea un efect asupra biotopului, ceea ce înseamnă „reacțiune“, și că organismele din biocenoza se influențează reciproc, respectiv se găsesc în „coațiune“.

Azi, cînd de pe suprafața Terrei au dispărut cîteva sute de specii de plante și animale, la care se adaugă încă alte mii aflate în pericol de dispariție, iar milioane de hectare de terenuri de păduri au fost defrișate, se înțelege complexitatea problemelor ecologice și actualitatea lor. Arătăm anterior, încercînd să familiarizăm cititorul cu noțiunea de ecologie, că în biosferă (sfera vieții) speciile de plante și animale nu sînt izolate ci în interrelație condiționîndu-și existența. Așadar, distrugerea „unei verigi“ din ciclul vieții poate atrena dereglări și chiar dispariții irecuperabile și foarte dăunătoare pe scară mult mai largă, afectînd în ultimă instanță omul.

Ecologia umană, una din subdiviziunile ecologiei, tre-

buie să realizeze prin studiile sale instrumente pentru păstrarea unor ecosisteme umane cît mai echilibrate. Ecologia umană nu se interesează numai de om și legătura sa cu natura ci ea studiază viața omului și în mediile artificializate (Philippe d'Iribane). Ea stabilește ce tipuri de habitaturi (rurale, urbane) sînt favorabile omului.

Azi s-a adeverit ceea ce în 1962 naturalistul Marston Bates spunea despre ecologia umană, și anume că este cea mai importantă dintre științe, din punct de vedere al supraviețuirii umane.

De aceea problemele ecologiei umane constituie o actualitate viu dezbătută atît la nivel statal cît și interstatal și planetar. Ele se referă la habitat și ecosisteme, epuizarea resurselor energetice, limitarea și degradarea hranei și apei potabile, modificarea negativă a cliimei globului, ca urmare a intervenției omului prin poluare, defrișări etc. Pentru preîntîmpinarea situațiilor negative de tipul celor citate, Consiliul Internațional al Uniunilor Științifice (C.I.U.S.) a organizat în 1963 cunoscutul Program Biologic Internațional (I.B.P.) avînd ca temă „Bazele biologice ale productivității în serviciul prosperității omului“ la care a aderat și țara noastră. Este o acțiune de tip ecologic de mare anvergură care a fost continuată și de alte programe, ca spre exemplu cel din 1971 inițiat de U.N.E.S.C.O., sub denumirea „Omul și biosfera“ (M.A.B.) sau de un program similar al S.C.O.P.E. (Comitetul special privind problemele ecologice).

În acest context, comportamentul ecologic de zi cu zi, de la individ la populație, are marea sarcină de a promova căile și metodele de conservare a bunei stări a societății umane.

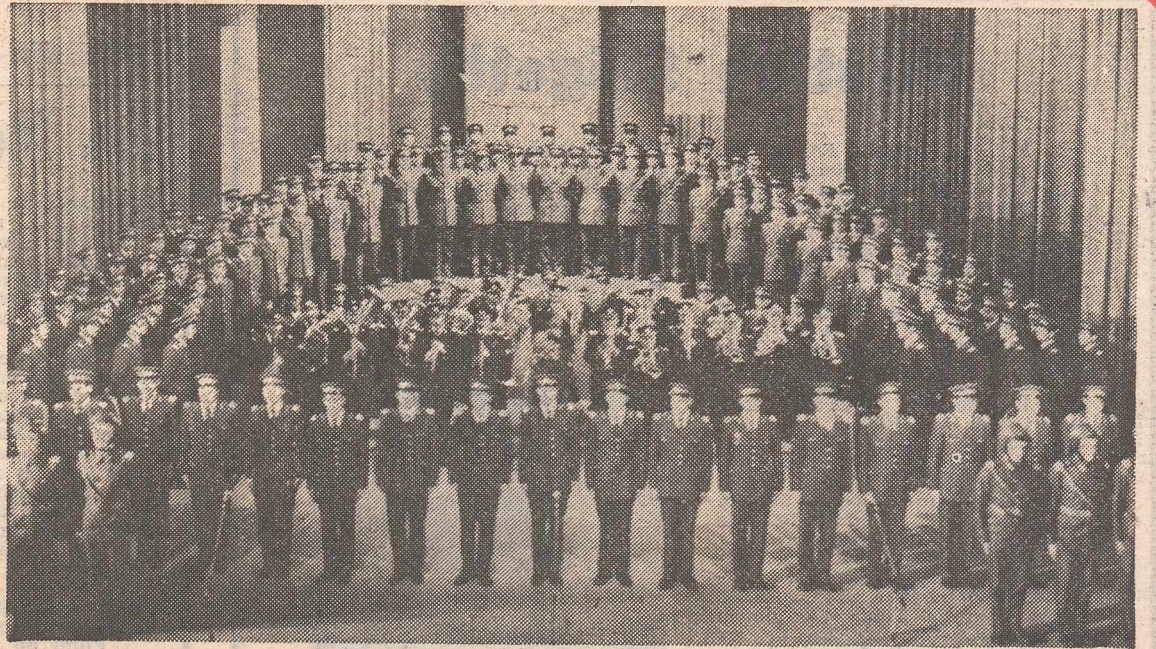
Dr. ELENA BARNEA ■

Ziua miliției

Ziua oamenilor în uniformă albastră sărbătorită ca-n fiecare an în prima duminică de iunie ne oferă prilejul să reconfirmăm adevărul că valoarea activității lor neobosite este direct proporțională cu prețul de neestimat al izbuzilor reputate de poporul român în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. Zi și noapte la datorie, organele de miliție sînt destoinic implicate în înalta misiune de a asigura liniștea de fiecare clipă a unei națiuni care s-a dedicat plenar păcii și muncii creatoare. În această lumină ne îndemnăm să privim menirea lor și cuvintele ce le-au fost dedicate de secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „crearea, ca și întreaga activitate desfășurată de organele de miliție dovedesc justetea politicii generale a partidului nostru, care a pornit și pornește de la principiile marxist-leniniste potrivit cărora revoluția socialistă trebuie să-și creeze propriile instrumente, propriile organe de stat însărcinate să vegheze la apărarea cuceririlor revoluționare, să asigure în practică exercitarea de către popor a conducerii suverane a țării”.

Există valori materiale și valori morale și una dintre dimensiunile definitorii ale societății noastre constă în înțelepciunea de a conserva integritatea celor dintii prin cultivarea în conștiințele oamenilor țării a unui puternic sentiment de apartenență la o colectivitate ce și-a propus țeluri limpezi, clarvăzătoare și drepte, care nu pot fi atinse decît prin efort solidar. În acest context, misiunea miliției de a ne apăra avuția și exigența se conjugă fertîl cu datoria ei primordială de a preveni orice atentat la bunurile și valorile din temelile prosperității și calității umane a civilizației românești. Dealtfel, prin însăși această datorie se concretizează în practică și esența activității de combatere a faptelor antisociale, caracterizată prin stăruință în preîntîmpinarea atitudinilor care contravin legii, prin reeducarea prin muncă și pentru muncă a celor dovediiți în abatere, prin consecventă apărare a principiilor eticii și echității socialiste, codul de căpătîi al societății noastre. Și însăși evidența faptelor ne așază înaintea adevărului că această orientare-calitativ nouă a activității organelor de miliție își află originea în concepția socială profund științifică și umanistă a partidului nostru, a secretarului său general.

Slujind interesele fundamentale ale României socialiste, cadrele de miliție își implinesc legămîntul solemn față de partid, patrie și popor, față de comandantul lor suprem, prin a cărui gîndire generoasă s-a intrupat însăși noblețea și importanța muncii lor. Conducerea nemijlocită de către partid și conlucrarea laborioasă cu masele reprezintă garanția supremă a faptului că activitatea lor face parte integrantă din efortul spre mai bine al întregului nostru popor. Mai mult decît un simplu simbol, uniforma albastră este și ea o uniformă a muncii, o expresie elocventă a hotărîrii poporului nostru de a veghea și apăra integritatea cadrului său de viață și creație perpetuă, prin fiii lui curajoși, devotați, de nădejde.

Miliția, vajnică apărătoare a liniștii și bunurilor noastre, a împlinit 31 de ani de neobosită activitate pusă în slujba poporului, a apărării cuceririlor sale revoluționare. Cu această ocazie, la Casa de cultură a Ministerului de Interne a avut loc un reușit spectacol festiv, la care și-au dat concursul prestigioase instituții de artă și cultură, nume de primă mărime pe firmamentul artelor românești.

În sala cu binecunoscutul murmur al nerăbdării „Marsul Miliției” dă semnalul de începere: moment emoționant, transmis publicului de corul, fanfara și grupul de paradă. Raportul la cea de-a XXXI-a aniversare,

inspirat transpus în versuri, a fost interpretat de actrița Adela Mărculescu, Florina Cercel, Gheorghe Cozoric, Traian Stănescu și Cornel Constantin, de la Teatrul Național.

Drumul spre suflute — așa am putea numi apariția grupului folk T, a cunoscutului „Song”, a Silviei Voinea, cea cu glas de ciocirle, a minunaților noștri balerini Ileana Iliescu și Gheorghe Cotovelea, care, pe acordurile renumitului „Singe vienez” al lui Johann Strauss au reușit adevărate recorduri ale grației.

Dar, cu adevărat, voia bună s-a instalat odată cu muzica populară. Din nou tonul e dat

de Ciocirle — de data aceasta fiind vorba de formația artistică „Ciocirle” a Ministerului de Interne. Soliștii Mioara Velicu, Ion Cristoreanu și Dumitru Zamfira, la rîndul lor, aleși pe sprinceană — altfel spus, toți laureați ai Festivalului național „Cîntarea României” — și-au cucerit, pe merit aplauzele. Iar Tudor Gheorghe, atît de îndrăgitul Tudor Gheorghe, și-a făcut apariția cu al său cîntec, o suită de balade, lăsînd în urmă-i loc de reculegere și gîndire adîncă, dar și cale dansului muntenesc interoretat de Ansamblul „Miorița”.

Un spectacol curat, strălucitor, pe măsura simbolului său omagial.

DOUĂ CAZURI DIN CÎMPUL MUNCII LOR

Pentru că doi șefi de unitate de transporturi nu și-au făcut datoria...!

La volanul autobasculantei 21-CT-6 403, Radu Constantin se chinuia literalmente să mențină mașina pe direcție. Era atît de obosit încît se lupta din greu să-și țină ochii deschiși. Conducea fără întrerupere de 15 ore. Intrase în schimb în ajunul zilei, la ora 16,00 și acum era 7 dimineața. Cărase piatră de la cariera Sitorman la Agigea fără întrerupere, fără nici cea mai mică pauză. „Și blestemată asta de ceață care nu numai că face conducerea un calvar, dar îndeamnă și la somn”, gîndea șoferul.

Ceață din ce în ce mai densă, făcea drumul tot mai greu.

Dorînd să ajungă mai repede la destinație, Costică nu avea răbdare să ruleze în plasa mașinilor din fața sa. În pofida ceții care redusese vizibilitatea la nu mai mult de 25—30 de metri, el depășea tot ce-l stătea în față. Șoferii din sens opus îl semnalizau mereu cu luminile, avertîzîndu-l pentru imprudențele făcute.

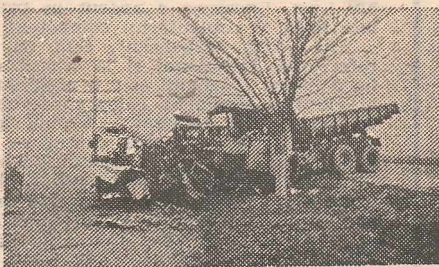
La km. 272+700 pilotul nostru se angajează din nou într-o depășire pe muchie de cuțit. „Ulterior nu merge de multe ori la apă”. La imprudența șoferului de pe autobasculantă, care intră în dublare fără nici o asigurare din față, se adaugă cea a șoferului autobuzului. Victor Gagu, care rulează din sens contrar. În pofida lipsei pronunțate de vizibilitate, el rulează cu circa 60 km pe oră. Observă autobasculanta venînd în viteză pe sensul său de mers, se repliază pe dreapta, intră chiar pe acostament, frînează dar nu reușește să evite ciocnirea frontală cu autobasculanta care transformă cele două vehicule într-un „ghem de fiare vechi”. Cercetarea la fața locului stabilește pentru autobuz o urmă de frinare lungă de... 30 metri, dovadă a vitezei mult prea mari cu care rula acesta, în raport cu condițiile extrem de dificile de drum.

Ce mai stabilesc cercetările: că Constantin Radu a preluat basculanta cu 3 ore înainte de timpul stabilit, că șeful autobazei, ing. Virgil Bontea patronează dezordinea existentă la autocoloane, că nimeni nu instruieste șoferii înainte de plecarea în cursă asupra particularităților circulației din ziua respectivă, că fiecare șofer lucrează după dorință și după puteri cite ore vrea etc.

Tot cercetările stabilesc că transportul muncitorilor de la Constanța la cariera cu pricina se face ce autobuzele întreprinderii județene de transporturi locale Constanța, contrar legii. I.T.A. Constanța fiind unitatea în drept să realizeze aceste curse.

La rîndul lui, șoferul autobuzului angajat în accident nu transporta muncitorii carierei, pentru care era afectat, ci 6 pasageri clandestini.

De fapt, Victor Gagu a plătit cu viața imprudența manifestată, materializată în

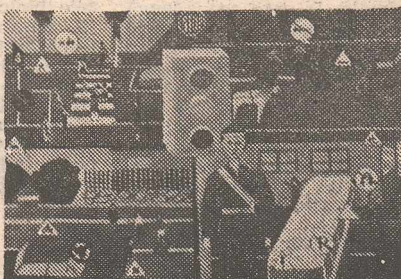
conducerea cu viteză excesivă în condiții de vizibilitate redusă. Alături de el au pierit în accident și 3 dintre pasagerii transportați, alți trei călători din autobuz fiind răniți grav.

Încă un caz, încă un trist exemplu care arată că la baza accidentelor de circulație stă indisciplina manifestată în acest caz începînd de la șeful de autobază, la cel al șefilor de coloane, pînă la cel al șoferilor.

Patru oameni și-au pierdut viața, 8 copii au rămas fără tată, un tînar de 23 de ani (șoferul autobasculantei) cunoscut ca om harnic, corect, muncitor, fără abateri va răspunde în fața legii pentru imprudența sa gravă.

Toate acestea, în principal, pentru că cei puși să vegheze asupra bunului mers al celor două unități nu și-au făcut datoria.

Colonel VICTOR BEDA ■

Recidivistul, cumnatul și vigilența obștii

Era noapte, tîrziu chiar, timp de odihnă...

În atelierul „Autoservice — Progresul” de pe str. Pop de Băsești din Timișoara, încetase lucrul de mult. Și totuși, citiva locatari din preajma atelierului respectiv au sesizat un zgomot abia perceptibil, dar neliniștitor. Au ascultat cu mai multă atenție. Unii au și privit prin fereastră, și curios, ceva nu era în regulă... N-au mai zăbovit. Mai preferabil a verificare decît nepăsarea. Și, într-adevăr, nu „li se păru-se...” În citeva clipe patru bărbați — Căliman Stăncuța, Dumitru Laslău, Iosif Schull și Alexandru Lawongher (șeful atelierului) coboriseră în curte, așa, sumar îmbrăcați, cum se aflaseră, pentru că în asemenea situații timpul este deosebit de prețios.

„Puneți mîna pe el! Hoțul, prîndeti hoțul!” — strigau de pe la ferestre și alți vecini alarmați, văzînd un individ care încerca să se furișeze printre autoturismele aflate la reparat. Acționînd prompt și energic, cei patru bărbați l-au reținut pe individ și au anunțat imediat miliția municipală.

Stupoare: cel capturat — Gheorghe Vig, 25 ani, frezor la Întreprinderea de panificație, cunoscut ca un element cu o comportare bună, familist, situație materială aproape de învidiat, cum se spune, nu lăsa cituși de puțin impresia că este un infractor versat, dar nici nu avea cum să-și justifice prezența la o asemenea oră într-un astfel de loc, mai ales că între timp se descoperise spîrtura în gardul de sîrmă și o ușă forțată prin care pătrunsese în magazia de piese auto.

Un moment semnificativ de cultură s-a consumat marți, 10 iunie a.c., la sediul serviciului de circulație a Miliției municipale București de pe str. Lozofăt Udriste nr. 9 — 15. Sute de elevi și prescolari din cele șase sectoare ale Capitalei noastre s-au prezentat pentru a saluta și a afla totodată premianții celei dintii excozității de pictură pe tema circulației rutiere preventive.

Tema aceasta le-a fost dată încă de acum o lună orîn colaborarea atît a serviciului de circulație cit și a Consiliului Național al Organizației Pionierilor. Apelul s-a bucurat de un real succes.

La prima selecție, din cece peste 300 lucrări, au rămas 120, din care au fost expuse 84 lucrări în tempera, creion, tus, acuarele și ulei. Imaginatia copiilor a întrecut orice așteptări.

În prezenta organelor superioare ale Miliției și a reprezentantului Consiliului Național al Organizației Pionierilor, marele premiu a fost decernat, în ordine, lui Voicu Daniela de la Școala nr. 203, sector 6, și lui Simionescu Bogdan de la Școala 109, sector 4.

Este reținut pentru cercetări, începe inventarierea pieselor, paralel cu investigațiile de rigoare. Cineva declară că în timp ce vecinii atelierului se alarmaseră, din apropiere ar fi demarat în viteză un autoturism. Doi copii au tinut să completeze că ei chiar văzuseră autoturismul — o Dacie 1300 de culoare roșie...

Locotenentul major Iosif Veverca, din miliția municipală, și-a îndreptat astfel atenția către Sredu Ghighici, cumnatul celui prins în flagrant, proprietar al unei Dacie 1300 de culoare roșie. Ofiterul avea un motiv anume să-l bănuiască pe Ghighici de săvîrșirea spargerii atelierului respectiv, la care îl atrăsese pe Vig, fiindcă la numai 26 de ani, el stătuse deja vreo 5 la închisoare, pentru citeva furturi și spargerii. Este adevărat, Ghighici avea o meserie frumoasă, lăcătuș mecanic, era încadrat la „Arta textilă”, cîștiga bine și dispunea de o situație materială prosperă. Însă, renunțase el, oare, la vechea „tentativă”?

Încercaseră familia, rudele, colegii de muncă să-l reeduce, să-l convingă că se poate trăi numai din muncă cinstită sau, dimpotrivă, în absența unor astfel de preocupări din partea celor din jurul său, Ghighici plănuieste alte furturi și își făcuse din propriul cumnat un prozeant în ale necinstei?

De dorit ar fi fost ca bănuiala ofiterului să nu se adevărească, însă din păcate... acolo unde nu sînt combătute mentalitățile retrograde, unde este subapreciată influența nocivă și unii se lasă pradă himerelor...

— Cum de te-ai lăsat atras...? Erai cunoscut ca un element corect. Aveai tot ce-ți trebuia... — i s-a adresat ofiterul Veverca, lui Vig, după citeva ore de la prinderea în flagrant, cînd inventarierea de la locul spargerii stabilise că dispărușeră piese auto în valoare de peste 60 000 lei.

— Ce pot să mai spun, înseamnă că l-ai prins și pe cumnatul meu. El mi-a sucit capul — avea să mărturisească Vig, copleșit de penibila postură în care îl adusesse tentativa necinstei.

Piese furate — în valoare de peste 60 000 lei — aveau să fie găsite imediat, acolo unde le ascunsese Ghighici, la un prieten al său și coleg de serviciu — Ștefan Sari — și redatate unității oăgubite.

Vigilența obștii, operativitatea și competența organelor de miliție și-au spus și de această dată cuvîntul, ceea ce nu ne scuteste de sublinierea unor învățăminte care trebuie desprînse din consecințele subaprecierii influenței nocive pe care o exercită elementele infractoare, atunci cînd reeducarea acestora este neglijată, atît de către familie, cît și de colectivele în care se află acestia.

MIHAI GROZAVU ■

A. MIHAILOPOL ■